

Møte fredag den 8. juni 2007 kl. 10President: **T h o r b j ø r n J a g l a n d**

D a g s o r d e n (nr. 93):

1. Redegjørelse av utviklingsministeren om utviklingspolitikk
2. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om sammenstilling av Statoil og Hydros petroleumsvirksomhet (Innst. S. nr. 243 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 60 (2006-2007))
3. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Vaksdal, Solveig Horne og Ketil Solvik-Olsen om fornyet behandling av vedtatt vern av Åbødalsvassdraget i Sauda (Innst. S. nr. 236 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:72 (2006-2007))
4. Innstilling fra finanskomiteen om forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2006 (Innst. S. nr. 228 (2006-2007), jf. St.meld. nr. 24 (2006-2007))
5. Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Olav Syversen, Bjørg Tørresdal og Ingebrigt S. Sørfonn om videreutvikling av etiske retningslinjer for Statens pensjonsfond – Utland (Innst. S. nr. 229 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:57 (2006-2007))
6. Innstilling fra finanskomiteen om Statsrekneskapen for 2006 (Innst. S. nr. 226 (2006-2007), jf. St.meld. nr. 3 (2006-2007))
7. Forslag fra stortingsrepresentant Christian Tybring-Gjedde på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 29. mai 2007 (jf. Innst. O. nr. 66):
«Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag til endringer i foretakspensjonsloven, slik at det klart fremgår at grunnpensjonen for gifte og samboende pensjonister er i tråd med folketrygdloven.»
8. Referat

Presidenten: Representanten Gunvald Ludvigsen vil framsette et representantforslag.

Gunvald Ludvigsen (V) [10:02:39]: På vegner av Trine Skei Grande, Odd Einar Dørum og meg selv vil eg leggje fram eit representantforslag om tiltak mot kjønnslemlesting.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at formiddagsmøtet om nødvendig fortsetter utover den reglementsmessige tid, kl. 16, til dagens kart er ferdigbehandlet.

– Det anses vedtatt.

S a k n r . 1*Redegjørelse av utviklingsministeren om utviklingspolitikk*

Statsråd Erik Solheim [10:03:17]: For et par uker siden møtte jeg lederen for FNs anti-aidsorganisasjon, Peter Piot, i Genève. Det var et tankevekkende møte.

Inntil nylig – fra 1980 til år 2000 – var aids en verdensomspennende epidemi som ikke bare truet med å drepe enkeltmennesker, men med å undergrave hele samfunn. Den fattige del av verden hadde ingenting å møte aidsepidemien med. Behandlingstilbud mot aids ble så sent som i år 2000 ansett for helt umulig og så dyrt at det ikke var verd å tenke på det i det hele tatt i utviklingsland. Nå, bare seks år senere, er to millioner mennesker i mellominntektsland og lavinntektsland kommet til behandling. Stadig flere blir behandlet og kan leve livet ut med sykdommen og forhåpentlig dø av noe annet i høy alder.

Aidsepidemien rammer de mest produktive delene av befolkningen, og det å få mennesker med aids ut i arbeid igjen er dermed også en viktig del av det å skape økonomisk framgang. Det frigjøres også plass på sykehus som var overfylt av aidspasienter, til behandling av andre sykdommer. Og, kanskje aller mest gledelig: En god del afrikanske land ser nå en nedgang i antall smittede i de unge årskullene.

En har altså klart å snu epidemien. Det er mange faktorer som har bidratt til dette relativt optimistiske bildet: Det er medisinsk forskning, og det er at man innen WTO har fått en avtale om fleksibilitet i patentregelverket. Det er betydelig grunn til særlig å hylle ekspresident Clinton for den innsatsen han har gjort, som har vært helt avgjørende for at prisen på aidsmedisin nå er kanskje en tiendedel av hva den var. Mange frivillige organisasjoner har utført et helt avgjørende arbeid for å motvirke fordommer og stigmatisering av aidspsyke.

Alle forstår at dette ikke er noen full seier, og kanskje særlig den helsearbeiderkrisen som Stortinget diskuterte for bare en måned siden, er en avgjørende faktor som gjør at vi ikke fullt ut klarer å få brukt alle de delseirene vi har vunnet. De billige medisinene og programmene mot fordommer når ikke langt nok ut, simpelthen fordi man ikke har det kvalifiserte personellet til å bringe dette ut. Men dog, bildet, som Peter Piot sa, er helt annerledes enn for bare seks år siden. – For første gang, sa han, er jeg optimist med hensyn til at menneskeheten vil ri av aidsstormen.

Det starter her fordi kampen mot aids viser at vi trenger utålmodighet, vi trenger trass, og vi trenger den kombinasjonen av politisk kamp, holdningsendring og mer penger som viser seg å gi resultater. Dette er også en viktig påminnelse i den hjemlige nytter-nå-egentlig-bistanddebatten.

Jeg har bedt om å få redegjøre for en del utviklingspolitiske temaer. Redegjørelsen er lang nok som den er, jeg ber derfor om forståelse for at en rekke temaer ikke kan bli tatt opp. Jeg får ikke snakket grundig om helse, ikke om utdanning, ikke om handelsregimer, ikke om fiskeri,

ikke om datateknologi, ikke om en rekke vesentlige temaer. Jeg vil heller ikke i denne sammenheng snakke om kvinnespørsmål, selv om det er én av de fem søylene i Regjeringens utviklingspolitikk, fordi vi har til hensikt å legge fram en egen stortingsmelding om dette til høsten – om kvinner og likestilling innen utviklingspolitikken.

Jeg vil først og fremst snakke om de endringene som Regjeringen arbeider med i utviklingspolitikken. Det symboliseres kanskje best ved at vi nå i løpet av våren har opprettet tre nye såkalte ambassadekontorer – i Lapas i Bolivia, i Bujumbura i Burundi og i Dili på Øst-Timor. Disse tre stedene symboliserer hva vi er ute etter. I Bolivia er vi ute etter å hjelpe den første urfolksdominerte regjering i verden med å bygge et fornuftig og bærekraftig system for håndtering av sine gassressurser. I Bujumbura handler det om å gjøre FNs fredsbyggingsskommisjon til et nyttig verktøy og hjelpe til å stabilisere det land i verden som sammen med Rwanda har hatt de fleste massakrene og de største massebordene de siste tiårene, til noe som forhåpentligvis kan være en permanent fred. Og i Øst-Timor handler det om begge disse to tingene samtidig: både om oljeforvaltning og om fredsbygging.

Noen har kritisert denne regjering for å ville politisere bistanden. Jeg vil bare si at det er en kritikk jeg imøteser med stolthet, fordi politikk er det vesentligste i all bistand. – For å sitere den tyske forfatteren Berthold Brecht, som en gang bemerket at sult oppstår ikke, den organiseres av kornhandlerne.

Det er ikke slik at verdens fattigdom er tilfeldig. Den skyldes internasjonale maktstrukturer. Den skyldes dårlig politikk i mange land, svake og også korrupte og udugelige ledere, og den skyldes en nedarvet historie gjennom hundrevis av år. Det er kombinasjonen av en klokere politikk og langt større ressurser til utvikling som kan gjøre at vi når som første generasjon målet om å avvikle den absolutte fattigdom i verden. Utgangspunktet til denne regjering er maktstrukturer og ikke veldedighet. Det er politikk og ikke penger. Og som Stortinget veldig godt vet, er selvsagt penger viktig, men politikk er aller viktigst.

Vi går inn i utviklingspolitikken med et dobbelt motiv. Norge ønsker å vise solidaritet. Vi ønsker å bli sett av verden som et rikt, men sjenerøst land, ikke som et rikt, men kjipt land. Solidaritet trenger ingen begrunnelse. Det er innbakt i alle store religioner og alle vesentlige tanke-systemer som kloden har utviklet, og i alle kulturer. Det er de som mener at Norge ikke bør vise solidaritet, som vennligst må komme opp med begrunnelsen for dette synet.

Men solidaritet er også i norsk egeninteresse. Alle de store truslene mot Norge er globale, enten det gjelder internasjonal terrorisme, klimaendringer, kjernevåpen eller smittsomme sykdommer som kommer fra andre deler av verden og hit. Nesten alle de virkelig store truslene mot Norge henger til sjuende og sist sammen med fattigdom og med svake stater.

Sikkerhet er en forutsetning for utvikling, men uten utvikling får vi heller ingen sikkerhet. Dette er bakgrunnen for at utenriksministeren, forsvarsministeren og jeg selv arbeider tett sammen om viktige utfordringer i skjæringspunktet mellom sikkerhet og utvikling, og at Norge har

tatt en lederrolle i Afghanistan med å se sikkerhet og utvikling i sammenheng og sørge for at de store ordene som kommer internasjonalt om at uten utvikling i Afghanistan blir det heller ingen sikkerhet, også blir omsatt i virkelige penger. Realiteten er dessverre fortsatt at verdenssamfunnet bruker utrolig mange ganger så mye penger på sikkerhet som på utvikling i Afghanistan, og det er en strategi som i det lange løp neppe kan lykkes.

Den røde tråd i denne redegjørelsen er at å løfte mennesker ut av fattigdom gjør vi lettest gjennom sterke og velfungerende stater. Det er moralsk riktig å gjøre dette, men det er også, i vår norske opplyste egeninteresse, simpelthen i den globale fellesinteressen å gjøre det.

Vi har det siste året hatt en fornyet debatt og større interesse for utviklingspolitikken, også med kritisk meningsutveksling i media. Det ser jeg veldig, veldig positivt på. Jeg ønsker at denne debatten skal skjære klar av de to ytterpunktene. Det ene ytterpunktet er det professor Terje Tvedt kaller det norske godhetsregimet, nemlig den idé at fordi det å gi bistand er noe man gjør av et godt hjerte og med gode motiver, trenger vi ikke være så nøye med resultatene. Men selvsagt er det resultatene som hjelper verdens fattige, ikke motivene. Det andre ytterpunktet er at man plukker opp det siste man har hørt på en eller annen pub om et eller annet mislykket bistandsprosjekt et eller annet sted i verden, og så generaliserer på den basis som om det skulle gjelde alle. Mellom disse to ytterpunktene trenger vi en kritisk debatt.

Soria Moria-erklæringen slår fast at Regjeringen – og Stortinget – ønsker at 1 pst. av den norske bruttonasjonalinntekten skal gå til utviklingsformål. Ingen trenger å være det minste i tvil om at jeg skal slåss med alle mine krefter for å få dette til. Men det er samtidig sant at det er mer viktig hvordan vi bruker de 0,97 pst. vi allerede gir, enn om vi klarer å øke bistandsbudsjettet med 0,3 promille. Vi skal ha et konstant fokus på resultater. Men vi skal samtidig være klar over at det selvsagt er sånn at de land som har mest behov, også er de som oftest er minst i stand til å forvalte bistanden på en fornuftig måte. Hvis vi ønsker å være effektive, så hadde vi vel gitt pengene til Sverige eller til Sveits eller de mest velfungerende statene på kloden. De vil kunne forvalte dem bedre enn Malawi og Zambia. Men vi ønsker å gi der hvor behovet er størst, og på en mest mulig effektiv måte.

Det virkelig gledelige som har skjedd på G8-møtet denne uken, er at amerikanerne nå har kommet til den europeiske og den internasjonale konklusjon at klimaendringene er der, at de er menneskeskapt, og at vi må gjøre noe med dem. Det betyr at den debatten, som Stortinget også har hatt en masse av, hvorvidt det finnes en eller annen professor et eller annet sted i verden som kan sies å så tvil om klimaendringene, kan nå internasjonalt anses for over. Dette er akseptert av Kina, av USA, av EU, av alle vesentlige aktører. Og så er neste fase: Hva gjør vi med det?

Klimaendringene er menneskeskapt – og det er en god nyhet, for det gjør også at det er mulig å gjøre noe med dem. Men klimaendringene rammer verden på en ekstremt urettferdig måte. De fattigste landene, som knapt

har bidratt til utslippene, er de som ser ut til å få de hardeste følgene av dem. Og aller hardest vil klimaendringene ramme Afrika. Det skyldes at Afrika har mye svakere stater enn nesten noe annet sted på kloden. Disse statene har mer begrensede ressurser enn nesten noe annet sted på kloden. Afrika har de mest tørkeutsatte områdene på kloden, og man antar at det vil bli mer tørke som følge av klimaendringene. Afrika, eller i hvert fall en del afrikanske land, er sterkt utsatt for sykkloner – Madagaskar er et eksempel på det – og man har fått mange flere sykkloner i den siste tid. Og Afrika har en mye, mye større andel av befolkningen sysselsatt i jordbruket enn noe annet kontinent. Jordbruket er selvsagt det som lettest vil bli rammet av klimaendringene.

Men klimaendringene er et biprodukt av vår velstand, ikke av Afrikas velstand. Vi har derfor et særlig ansvar for å bidra til å bekjempe følgene av klimaendringer, og Regjeringen vil løfte miljø og klima helt til topps i utviklingspolitikken. Det vil vi gjøre ved å assistere afrikanske land i å tilpasse seg klimaendring. Det kan være å bygge opp en katastrofeberedskap for sykkloner, det kan være å omstille landbruket til et landbruk som tåler bedre tørke, det kan være å bidra til de offentlige systemene svake stater har, for i det hele tatt å kunne ta tak i klimaendringene, og det kan være å bidra med forskning og kunnskap som gjør det lettere å fatte de riktige beslutningene.

Vi har også et særlig alvorlig spesialproblem i form av at for en del små øystater, 20, 30, 40 i tallet, kan selve statsdannelsen være i fare som følge av klimaendringene. Kina, USA, Norge er jo stater som ikke er truet av klimaendring, mens for Grenada eller Maldivene kan selve statens eksistens være truet av klimaendringer.

Den særlige innsatsen ønsker Regjeringen å gjøre i det østlige og det sørlige Afrika, fordi det er områder vi har et langvarig historisk forhold til, og derfor er det mer sannsynlig at vi kan bidra her enn andre steder, hvor vi også vil forsøke å gjøre noe.

Så er det det andre aspektet av klimaendringene, nemlig hvordan får vi redusert utslippene? I India og Kina åpnes et nytt kullkraftverk omtrent hver tiende dag. Problemet med dette er selvsagt at investeringsbeslutninger som tas i dag, har konsekvenser for mange, mange år, kanskje tiår framover. Det låser fast teknologi og gjør det vanskeligere å endre seg. Kina går om kort tid forbi USA som verdens største utslippsland, selv om vi må huske at Kinas utslipp pr. innbygger likevel ikke er mer enn 1/5 av de amerikanske eller de norske. Det er altså i absolutte tall Kina er de største, ikke i forhold til hver enkelt kineser. La oss ikke glemme det perspektivet.

Men land som India, Indonesia, Brasil og Kina, for den del Sør-Afrika, som er den niende største utslippsnasjon i verden på grunn av sitt særlig forurensende kull, er land som er i rask økonomisk framgang, og som ikke nødvendigvis trenger norske penger. Det de trenger, er samarbeid med Norge om teknologi. Vi vil se på hvordan vi kan bidra til teknologioverføring i samarbeid mellom norsk næringsliv og disse landenes næringsliv og gjennom statlige programmer for rene energikilder, energieffektivisering og utslippsreduksjoner. Vi er beredt til å bruke bistands-

midler for å få dette til, også overfor land som i og for seg, som Kina, ikke har pengeproblemer når man ser det isolert.

Det er tre naturlige hovedinnsatsområder for Norge med tanke på å få ned utslippene i andre deler av verden. Det ene er fornybar energi. Det sentralafrikanske landet Tsjad har 10 millioner innbyggere, området er dobbelt så stort som Frankrike, og gjennomsnittlig årlig elektrisitetsforbruk pr. innbygger i Tsjad er 10 kWh. I Norge er det 25 000 kWh. Utviklingsland som Tsjad, som er blant de aller vanskeligst stilte, har et enormt utappet potensial for fornybar og ikke forurensende energi. Det er et tankekors at det omtrent ikke er bygd et eneste vannkraftverk i Afrika de siste 15 årene, mye som følge av Verdensbankens feilslåtte politikk. Man trodde at privat sektor kunne fikse dette alene, mens det har vist seg alle steder at det er partnerskap mellom privat og offentlig sektor, slik vi har hatt det i Norge, som lettest gjør noe så viktig som vannkraftutbygging. Norge har særlige fortrinn på å kunne hjelpe afrikanske land med vannkraftutbygging, men paradoksalt nok – og man kan for så vidt forstå det når man ser ut av vinduet i dag, men ikke resten av året – har vi også betydelige fortrinn når det gjelder solenergi. Vannkraft og solenergi vil være særlige satsingsområder for Norge når det gjelder å assistere med fornybar energi, og målet må være at afrikanske land kan hoppe over et teknologisk nivå og gå fra dagens veldig, veldig svake standard og over til de fornybare energiformene som sol og vannkraft, på samme måten som Afrika hoppet over det teknologiske nivået med fastlinjetelefon. Det finnes nesten ingen steder i Afrika. Nå kan man bruke mobil nær sagt overalt. Jeg tror ikke jeg har vært et sted i Afrika de siste to årene hvor jeg ikke har kunnet bruke mobiltelefonen, så det sier jo noe om hvor utbredt den plutselig er blitt.

I tillegg til å satse på fornybar energi vil vi satse på energieffektivisering. Under den kinesiske statsminister Wens besøk i Japan nylig ble det hevdet i media at Japan er åtte ganger mer energieffektiv enn Kina. Jeg har ikke kontrollert tallet, men det illustrerer hvilket enormt potensial det er for å effektivisere produksjonen og få mer ut av den samme energimengden. Det er all grunn til å tro at det er tilsvarende potensial i land som India, Indonesia, Brasil og Sør-Afrika.

Det tredje og siste innsatsfeltet er CO₂-rening og deponering. Her vil vi se på hvilke muligheter det er for samarbeid rundt vårt Mongstad-prosjekt og andre norske teknologitvklingsprosjekter for å utvikle teknologi som også kan være nyttig for utviklingsland.

Som et ledd i arbeidet med å nå våre klimamål vil Regjeringen se på muligheten for å bruke den såkalte grønne utviklingsmekanismen under Kyoto-avtalen. Den dreier seg om at rike og fattige land samarbeider om å redusere utslipp i utviklingsland, og at klimavoten som opparbeides gjennom denne utslippsreduksjonen, tilføres klimaregnskapet i det industrialiserte landet. Jeg tror det er et betydelig potensial i den grønne utviklingsmekanismen, men den vil veldig sjelden generere eller gi nok penger til at man på basis av utslippskvoten kan bygge f.eks. et vannkraftverk eller et solenergi prosjekt av noen størrel-

(Statsråd Solheim)

se. Men kombinasjonen av bistandsmidler, private investeringer, offentlige midler fra fattige land og den grønne utviklingsmekanismen vil kunne gi betydelig vekst i de fornuftige energiformene som vannkraft, solenergi og energieffektivisering i fattige land. Det er denne kombinasjonen vi vil se på, og vi vil også se på hvordan vi kan strukturere hele det norske apparatet slik at vi får en mest mulig fornuftig form på dette, igjen i samarbeid mellom privat og offentlig sektor.

Så vil jeg bare likevel minne om den edrueligheten som ligger i at vi kan bruke penger fra bistandsbudsjettet til investeringer i vannkraft og solenergi nå, men i det øyeblikk dette skaper en klimakvote for Norge, vil det måtte føres ut av bistandsregnskapet i henhold til de internasjonale reglene og finansieres over Finansdepartementets eller et annet departements budsjett. Men jeg ser ingen hindring for å bruke pengene nå, selv om vi da får denne motregningen om tre–fire år når et prosjekt er utviklet, så sant prosjektet i seg selv er fornuftig.

Zambias tidligere president, Kenneth Kaunda, sa engang at Zambia var delvis selv skyld i den økonomiske krisen i landet, og han sa: Dette er den forbannelse det er å bli født med en kobberskje i munnen. Det er dette som kalles ressursforbannelsen, det paradoks at internasjonalt sett har mange land nesten uten ressurser de senere år utviklet seg mye raskere enn mange land med en stor ressursmengde. I Zambia var det kobber. I mange andre land var det olje og gass. Vi skal være så ydmyke å erkjenne hvor vanskelig dette er, at vi tenker på at selv et land som Nederland, som altså er blant de mest velfungerende og beste samfunn man kan tenke seg på kloden, likevel utviklet begrepet «den nederlandske syke» om sin manglende evne til å håndtere store gassinntekter på 1970-tallet. Dette er et begrep som har gått inn i det internasjonale vokabular.

Norges erfaring med forvaltning av petroleumsinntekter er nærmest enestående gode. Det er et av de områdene der vi ikke trenger å slå oss for brystet for å vise hvor flinke vi er, for andre ser det uten at vi trenger å nevne det for dem. Bare i løpet av den siste måneden har jeg fått henvendelse fra utenriksministeren i Mongolia, energiministeren i Barbados og fra regjeringen i Jemen om ikke disse tre landene kunne inkluderes i Olje for utvikling-programmet. Dette er altså ikke land som vi i utgangspunktet har et veldig utstrakt naturlig samarbeid med, så det illustrerer den enorme interessen det er for dette området. Det er derfor et av de viktigste satsingsområdene for Regjerings utviklingspolitikk.

Vi ønsker ikke å bidra til å bekjempe ressurskrisen alene. Vi ønsker å gjøre det sammen med viktige internasjonale organisasjoner, og vi har utviklet en gruppe hovedland som vi ønsker å utvikle et langsiktig samarbeid med. Blant de landene er Nigeria, Angola, Øst-Timor, Mosambik, Bolivia, Madagaskar, Vietnam og Sudan. Det kan bli flere, men det er land hvor vi vil gjøre en ekstra stor innsats. Den mest begrensede faktor på dette området er dyktige fagfolk. Og så vil vi tilby et mer minimumspreget opplegg for andre land, nær sagt for et hvilket som helst

land som ber oss om det. Så ser vi på basis av det om mer kan utvikles. I land som Vietnam, Øst-Timor og Mosambik begynner man allerede å høste frukter av norsk innsats. Dette ble omhandlet i en dansk rapport som nettopp ble fremlagt. Andre steder er man i oppstartingsfasen.

Når det tar tid å utvikle dette til sitt fulle potensial, er det også fordi vi må kvalitetssikre dette i Norge. Norge kan ikke bidra internasjonalt med noe annet enn førsteklasses kompetanse. Det er kompetanse på et vell av forskjellige samfunnsområder, ikke minst på finans og pengeforvaltning. Derfor har vi utviklet et samarbeid mellom Finansdepartementet, Olje- og energidepartementet, Miljøverndepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet, ved Petroleumstilsynet, slik at vi i sum kan bidra med all den kompetanse og faglige ekspertise Norge har på dette området.

Vi har også laget en bred samarbeidsavtale med Verdensbanken om petroleum og styresett, og vi er i ferd med å se på muligheten for en tilsvarende avtale med FNs utviklingsprogram og FNs miljøprogram. Vi har laget en avtale om strategisk samarbeid med George Soros og hans institutt, Revenue Watch, som altså er en viktig frivillig organisasjon internasjonalt, som bidrar til å presse på for åpenhet i energisektoren og i gruveindustrien. Og vi skal styrke miljødimensjonen i Olje for utvikling-programmet i tråd med de ønsker som er kommet fra en rekke frivillige organisasjoner.

La meg bare avslutningsvis på dette området si at når vi legger sånn vekt på Olje for utvikling, er det ikke fordi vi tror dette er det enkleste vi gjør. Det er ganske sikkert det området hvor det er størst potensial for skandaler, for kontroverser, for problemer med hensyn til hva vi gjør internasjonalt, og for negative reaksjoner. Så det er ikke på grunn av at det ikke er fare for vanskeligheter, at vi gjør dette, men fordi mulighetene til å bety noe av stort omfang er så store på dette område. I det øyeblikk vi klarer å assistere et land i vesentlig å få kontroll over sine pengestrømmer, vil det landet selv kunne ta hånd om sin egen utvikling på en måte som til nå har vært ukjent i mange land.

La meg nevne en passant at da jeg møtte lederen for Høyres søsterparti i Bolivia – som jo var en sterk og ivrig tilhenger av at Norge skulle bidra med petroleumsråd til Bolivia – sa han at det jo er et tankekors at Bolivia, som vel etter Haiti er det fattigste land på den vestlige halvkule, får de laveste prisene for sin gass. Sånn kan det selvfølgelig ikke fortsette.

Nå må vi passe på ikke å tro at bistand kan løse alle problemer. Bistand er en liten del av det som skaper utvikling, ikke den ene avgjørende. Særlig tror jeg bistand har vist at den bare i begrenset grad kan bidra til den selvforsterkende økonomiske vekst som vi i de senere år har sett i land som f.eks. Kina. Derfor er jeg sterkt opptatt av at vi i tillegg til og sammen med bistand også oppmuntrer norsk næringsliv til å investere mer i fattige land. Vi ønsker å bruke bistanden som et virkemiddel for å legge til rette for flere private investeringer. Vi må bidra til at Afrika får en større del av verdensøkonomien også på andre områder enn når det gjelder naturressurser.

Afrika tapte i perioden 1970–1990 halvparten av sin andel av verdensmarkedene. Det tapte de i hovedsak til de raskt voksende industrilandene i Asia og til dels Latin-Amerika. Dette tapet alene var på årlig basis 400 milliarder norske kroner, altså det dobbelte av den samlede bistanden i samme periode. Afrika har 10 pst. av verdens befolkning, men bare 1 pst. av verdens handel. Det samlede bruttonasjonalprodukt for Afrika sør for Sahara er på størrelse med Belgias, og det er bare halvparten av Belgias om vi tar ut Sør-Afrika og Nigeria av det regnskapet.

Afrika har et særlig stort problem med hensyn til næringsvennlighet. Verdensbanken utarbeider indekser over hvilke land som fører den mest næringsvennlige politikken, og blant de 35 minst næringsvennlige land i verden er det 27 av disse som befinner seg i Afrika sør for Sahara.

På bakgrunn av alt dette har jeg engasjert meg sterkt i en dialog og et partnerskap med norsk næringsliv for å oppmuntre til flere investeringer, men også for å oppmuntre næringslivet til et større miljø- og samfunnsansvar. Nettopp derfor var det også så viktig å få NORFUND ut av krisen. La meg også gi honnør til NORFUNDs nye styreleder, Kristin Clemet, og daglig leder Kjell Roland for at de ser ut til å ha løst de problemene som var i NORFUND – Stortinget skal bli orientert om dette på annet vis – og vil klare å få institusjonen på offensiven igjen. Det er veldig flott å se.

Denne innsatsen for næringsutvikling er også bakgrunnen for at vi i januar oppnevnte veiledningskontoret for næringsutvikling i sør, som skal gjøre det lettere først og fremst for små og mellomstore bedrifter å få den informasjon og rådgivning de trenger for å kunne investere i fattige land. Dette er også bakgrunnen for at Regjeringen har økt bevilgningen igjen til utenlandsordningen under Garantistitutet for Eksportkreditt, og selvsagt vil se på mulighetene for å øke den ytterligere.

Vi har også i samarbeid med privat sektor forsøkt å utvikle det vi kaller det norske mikrofinansinitiativet. Det er Storebrand, DnB NOR og Ferd som er de tre partnerne på dette tidspunktet. Vi ønsker etter hvert å få med flere. Målet er å utvikle et norsk mikrofinanssystem som store finansinstitusjoner kan bidra inn i, men som også mennesker som ønsker å sette av sine sparepenger til dette, kan investere i. Næringslivet skal bidra med kapital og kunnskap om finans. Staten skal bidra også med kapital, men først og fremst med kunnskap om utviklingen i de landene man ønsker å satse i.

Mikrofinans skal ikke bygge veier, skoler og sykehus i noen skala. Mikrofinans har vist et potensial for å bringe hundrevis av millioner av mennesker ut av fattigdom og utløse kreativitet og entreprenørskap. For å være sikker på at vi får et system som finansielt er så sunt at det kan virke over lang tid, vil det ta noe tid med det juridiske og finansielle arbeidet, men vi håper å være i gang med dette norske mikrofinansinitiativet fra nyttårsleite.

Korrupsjon er råde i samfunnssystemet og en trussel mot all utvikling. Korrupsjon ødelegger institusjoner og stater, det fører til økonomisk utarming ved at dårligere løsninger blir valgt, og det er sosialt og moralsk demoraliserende i et land. Framfor alt er det et tyveri av et enormt

omfang, hvor det i mange land går mye mer midler ut av landet i form av korrupsjon enn det som kommer inn en annen dør i form av bistand fra rikere land. Vi skal ha en absolutt nulltoleranse for korrupsjon i vårt system. I alle tilfeller, unntatt der hvor det kan sette enkeltmennesker i fysisk fare, skal det føre til umiddelbar offentliggjøring av all den informasjon vi har, og selvsagt til politianmeldelse av korrupsjon i vårt eget system og av korrupsjon i alt Norge gir penger til. Samtidig er det selvsagt mange dilemmaer på dette området, for vi ønsker å bidra i de landene hvor behovet for hjelp er størst. Det er ofte blant de mest korrupte landene. Skal ikke barn lære å lese fordi regjeringen er korrupt? Vi ønsker kontroll med midlene, men vi ønsker også lave administrasjonskostnader. Hvis vi holder administrasjonskostnadene for lave, vil vi ikke klare å kontrollere midlene på en god nok måte. Vi ønsker en dialog med alle regjeringer, men samtidig kan selvsagt dialog oppfattes som legitimering av korrupte regjeringer, enten de er demokratiske eller diktatoriske. Vi vil fortsette arbeidet med å forbedre institusjoner og hjelpe til med å bygge mer rettferdige rettssystemer. Vi vil ytterligere styrke vår innsats overfor parlamenter og frie partier, frie medier og et aktivt sivilt samfunn. Jeg vil særlig trekke fram det Eva Joly, Norges og en av Europas mest kjente korrupsjonsjegere, har gjort ved å bygge et nettverk av en rekke av de mest framstående korrupsjonsjegerne i mange fattige land, hvor de blir sett, hvor de kan få faglige råd, hvor de kan koble seg opp mot de beste advokater og de beste finansfolk, som kan gi dem synspunkter og råd, og hvor de også får den beskyttelse som ligger i at det internasjonale samfunn interesserer seg for dem. Jeg kan ikke nevne alle, men la meg nevne Nuhu Ribadu, som er sjef for Nigerias antikorrupsjonsarbeid. Han og hans kompetente stab alene har brakt tilbake 30 milliarder norske kroner til deres rettmessige eiere, som selvsagt er Nigerias befolkning, og i noen tilfeller enkeltmennesker eller enkeltstående forretningsfolk og andre i Nigeria. Norge bidrar med et økonomisk sikkerhetsnett til disse korrupsjonsjegerne, fordi vi skjønner at mange av dem lever et meget farlig liv, i land hvor det ofte ikke er noen høy pris for å få tatt noen av dage.

Utviklingsland tappes årlig for enorme ressurser. Vi må derfor selvfølgelig også se på de internasjonale rammebetingelsene som gjør dette mulig. Korrupsjon er alltid tosidig. Det er noen som tar imot korrupsjon, men det er også noen som bestikker. Korrupsjonspenger som går ut av fattige land, går alltid inn et sted, enten det er skatteparadis eller rike, vestlige land. Vi må se på alle disse sidene og prøve å være offensive i hva vi kan gjøre internasjonalt for å bekjempe korrupsjonen i det internasjonale systemet. En viktig del av det er FN's konvensjon mot korrupsjon, som Norge var tidlig ute med å ratifisere, hvor et vesentlig element er mulighetene for å kunne tilbakeføre de midlene som er stjålet fra et fattig land, og hvor man ofte trenger hjelp fra rettsvesenet i rikere land.

Jeg vil videre nevne at i arbeidet mot korrupsjon må vi også ta tak i korrupsjonsproblemer i FN og i organisasjoner som vi ellers har et stort hjerte for. Norge har sammen med Frankrike tatt initiativ til å se nærmere på praktiserin-

gen av immunitet og andre privilegier for ansatte i internasjonale organisasjoner. Hvis man oppfatter immunitet i internasjonale organisasjoner som en beskyttelse av en korrupt kultur og av at enkeltpersoner kan berike seg selv, er vi på ville veier, og vi bringer bare vanære inn over FN-systemet og over hele systemet for diplomatisk immunitet, slik det er nedfelt i Wien-konvensjonen. Immunitet var tenkt som beskyttelse mot overgrep fra et lands regjering mot diplomater, ikke som en beskyttelse for mennesker som beriker seg selv på det internasjonale samfunnets – og de fattiges – bekostning.

Vi vil i nær framtid legge fram nye retningslinjer for håndtering av korrupsjonssaker i hele utenriksstjenesten, og et system for at de sakene som eksisterer, kommer fram, slik at media og andre kan ha oversikt over dem. Vi vil også lage et system for varsling av kritikkverdige forhold, slik at de som oppdager noe, føler at de kan nå fram med sitt syn. Vi vil arbeide internasjonalt på dette området, ikke minst gjennom det såkalte EITI – «Extractive Industries Transparency Initiative» – som er et initiativ for åpenhet i olje- gass- og gruvesektoren. Åpenhet og innsyn i pengestrømmene skal være en norm, og vi er stolte over at det ble internasjonal enighet om å legge sekretariatet for denne organisasjonen til Oslo. Det vil bli åpnet i september.

I tidligere redegjørelser har jeg tatt opp de gjentatte sultkatastrofene i Afrika og manglende politiske handlinger for å redusere disse. Sult er et lite framtreddende fenomen i Asia og Latin-Amerika, iallfall i form av altomfattende sultkatastrofer. Det er nærmest et rent afrikansk fenomen. Grunnen til dette er ikke at det ikke produseres nok mat i verden, og langt fra at det ikke er potensial for å produsere mye mer mat. Årsaken er, som alt annet, politisk, og handler om makt. Det handler om makt i det internasjonale systemet, hvor rike land dumper overskuddskorn. Europa og Nord-Amerika dumper overskuddskorn i fattige land, ødelegger lokale markeder og driver lokale produsenter ut av produksjon og hindrer dem i å investere i et langsiktig jordbruk. Det handler også om makt i mange afrikanske land, hvor også demokratiske ledere synes å interesse seg svært lite for sultkatastrofer i sine egne land, med mindre det kan gi seg utslag i valgene. Det er også tekniske svar på sultkatastrofer, men det er hovedsakelig politiske svar, som dreier seg om makt i det internasjonale systemet og makt i det enkelte land.

Jeg vil sterkt oppfordre norske og andre frivillige organisasjoner som deler ut billig mat som man skaffer seg i vår del av verden, til å revurdere og tenke nøye gjennom hva de gjør. Min innstilling er at norske bidrag til sultkatastrofer, så sant det overhodet er mulig, skal være i form av penger og ikke i form av mat, slik at det kan bidra til å skape det langsiktige, lokale markedet som hindrer at man får nye katastrofer. Billig landbruksimport og matvarehjelp gjør i mange tilfeller at afrikanske bønder ikke engang er konkurransedyktige på sine egne hjemmemarkeder.

I tillegg til disse maktpolitiske aspektene vil vi også se på mer teknologiske aspekter. Vi vil forsøke å utvikle et samarbeid med Yara, som er en helt sentral aktør på gjød-

selområdet, for å se hva vi kan gjøre sammen for å bidra til en afrikansk grønn revolusjon, men på en miljøforsvarlig måte.

Den amerikanske stjernejournalisten Thomas L. Freedman skriver et sted at hvis ikke vi oppsøker tvilsomme nabolag, vil de komme og oppsøke oss. Fred, forsoning og konfliktløsning er blant Regjeringens utviklingspolitiske og utenrikspolitiske hovedsatsinger. Det har vært en interessant debatt om dette i norsk offentlighet i den senere tid. Initiativet til den ble tatt av professor Øyvind Østerud. Jeg vet det er mange i denne sal som har vært engasjert i den debatten. La meg derfor kommentere den lite grunn.

Det er opplagt for alle at stater kan brytes ned utenfra. Vi har i den senere tid sett mange eksempler på hvordan militær intervensjon o.a. har brutt ned en stat som fantes, som eksisterte. Det ville simpelthen være ulogisk og unaturlig å tro, hvis det internasjonale samfunnet og utenforstående makter kan bryte ned en stat, at de ikke også kan gjøre noe for å bygge opp en stat. Øyvind Østeruds ene hovedpoeng har vært at det er veldig lite sannsynlig at man kan bidra til vesentlig statsbygging utenfra. Mitt utgangspunkt er det motsatte. Jeg tror det er svært mye det internasjonale samfunnet kan gjøre for å bidra til statsbygging.

Tyskland og Japan er gode eksempler på hvordan en annen makt kan bidra. I Japans tilfelle var det USA og, av alle amerikanere, general Douglas MacArthur, som neppe var den aller fremste – hva skal man si – sosialdemokratiske demokrat i verden, som satte Japan på et demokratisk spor i 1945. Og Japan har vært der siden. Det kunne selvsagt ikke gjøres hvis det ikke fantes forutsetninger for det i det japanske samfunnet, men det var USA som gjorde det. Tyskland har en liknende historie.

Jeg tror at grunnen til at denne debatten har fått et sånt omfang, er at man har for høyt ambisjonsnivå om hva statsbygging skal være. Hvis man mener at det vi skal bidra til, er en perfekt stat, så perfekt at man får en Jens Stoltenberg som statsminister på sosialdemokratiet grunnvoll, er sjansen for å lykkes relativt liten. Men hvis vårt ambisjonsnivå er en god del lavere – og ambisjonsnivået er mye lavere i de landene som har vært ødelagt av krig og konflikt – nemlig at staten gradvis skal begynne å levere, at det skal være en grad av lov og orden, at folk ikke skal behøve å leve i frykt hver dag, at det skal være såpass stabilitet at næringsvirksomhet kan komme i gang, at folk skal høres og lyttes til og kunne ta del i demokratiske prosesser, så er det masse som kan gjøres for å bidra til statsbygging og det enorme framskrittet det betyr, utenfra. Land, for å nevne noen, som Mosambik, Øst-Timor, El Salvador, Namibia og Kambodsja, er alle land som har hatt fredsbevarende styrker. Ingen av landene er perfekte. Ingen av disse landene er små «Norger». Ferden videre kan fortsatt være skjør, men det er enorme framskritt i disse landene, og enhver innbygger i landene vil si at situasjonen er utrolig mye bedre enn bare for få år tilbake. Så statsbygging kan vi gjøre en god del for utenfra, men i erkjennelse av at det aller viktigste i en statsbyggingsprosess selvsagt kommer innenfra.

Østerud har også kritisert den norske fredsmeulingsinnsatsen og lansert den tanke at varig fred etter en borgerkrig oppstår lettere når den ene parten i en krig har vunnet, enn hvis man forsøker å megle seg fram til fred. Jeg mener dette er et farlig synspunkt. Hvor lenge skal man tillate at en krig eller en konflikt får lov til å utspille seg før man forsøker å megle? Er ikke denne «gi krigen en sjanse-tanker» farlig hvis man tenker på hvilke enorme ødeleggelser krig nesten alltid fører til – død og lidelse? Målet for norsk fredsbyggingsinnsats og norsk meglingskonflikter er ikke å skape en absolutt himmel. Det er å unngå det aller, aller verste – masse mord og drap i stor skala, og ufattelige ødeleggelser på materiell og eiendom. Ikke-innblanding – jeg viser til Rwanda, hva det betydde at verdenssamfunnet satt og så på et folkemord med 800 000 døde – må være det vanskeligste av alt å forsvare moralsk.

Bruk av militær innsats for å løse konflikter må alltid være den siste utvei. Det kan være nødvendig der det er grove brudd på menneskerettigheter, og der en viss grad av militær innsats er nødvendig for å få til den sivile oppbyggingen som gir fred. Men utgangspunktet må alltid være å forsøke å gjøre alt annet først og i tillegg.

Vi skal ikke glemme Edmund Burkes, den konservative tenkers, ord: Alt som skal til for at ondskapen triumferer, er at gode menn – det var ikke kvinner den gangen – ikke løfter en finger. Derfor vil Regjeringen gå videre med den kunnskap Norge har ervervet seg i fredsengasjement, og styrke vårt engasjement i Midtøsten, på Sri Lanka, i Sudan og andre steder. Noen steder spiller Norge *den* sentrale rollen. Noen steder spiller vi *en* sentral rolle. Andre steder er vi hjelper for andres viktige innsats.

Utviklingen på Sri Lanka har det seneste året gått fra vondt til verre. Det er antatt at mer enn 3 000 mennesker ble drept i fjor – trolig flere enn f.eks. i Darfur. Det er et par hundre tusen nye internt fordrevne. Mange, mange hundre er forsvunnet, og man må dessverre si at det er liten sannsynlighet for at de fleste av dem vil bli funnet i god behold. Likevel: Trass i tilbakeslag, trass i vedvarende negativ omtale av Norge i mange srilankiske aviser, er det et sterkt ønske fra Sri Lankas regjering og de tamilske tigrene om at Norge skal fortsette arbeidet som tilrettelegger. Vi samarbeider tett med India, USA, EU og Japan, som de viktigste utenlandske aktørene, for den del også med Kina, om vår tilretteleggerrolle på Sri Lanka. Vi er i daglig kontakt med både tigrene og Sri Lankas regjering, og vi vil legge til rette for forhandlinger i det øyeblikk både regjeringen og tigrene samtidig finner ut at tiden er moden.

I Sudan går gjennomføringen av fredsavtalen mellom nord og sør fra 2005 saktere enn planlagt. Husk at det er det mest viktige og det største spørsmålet i Sudan, for hvis ikke den fredsavtalen fungerer, vil hele landet bryte sammen.

Det er også frykt for ytterligere vold og humanitær kollaps i Darfur. Norge er sterkt engasjert i å støtte den prosessen som går mellom nord og sør, og vi er engasjert i arbeidet som det internasjonale samfunnet gjør for å få gjenopptatt fredsforhandlingene for Darfur. Norge er inn-

stilt på å bidra med en fredsstyrke for Darfur, samtidig som mange nordmenn allerede er engasjert i FN-styrken i Sudan.

La meg legge til at da visepresident Salva Kiir var i Norge for en ukes tid siden, var det grunnlag for en god del mer optimisme enn det som så langt har vært reflektert i mediene. Han mente at de avtalene han og president al-Bashir for ti dager siden har inngått om samarbeid innen oljesektoren og om de mest vanskelige grensespørsmålene, særlig et område som heter Abyei, gir grunnlag for en positiv tro på at fredsprosessen mellom nord og sør nå vil skyte fart framover. Han og den sørsudanesiske regjering vil forsøke å bringe sammen alle geriljagruppene i Darfur i nær framtid, trolig i juli, slik at de kan utvikle en felles plattform. Det er forutsetningen for å gjenoppta forhandlingene med myndighetene i Khartoum. Selv om mye fortoner seg mørkt, er det også enkelte lyse ting i Sudan.

Nepal er kanskje det land i verden der man den siste tiden har gjort størst framgang mot fred. Det gledelige er at dette har vært en helt nepalsk prosess. India har bidratt vesentlig utenfra, Norge har i en liten skala forsøkt å bidra, men framfor alt har de politiske partiene og maoistene kommet sammen for selv å skape fred i Nepal. Det er enorme forventninger rundt denne prosessen. Det ligger an til valg til en grunnlovgivende forsamling i november, og at denne grunnlovgivende forsamlingen vil ta stilling til om Nepal skal bli republikk eller fortsette som kongedømme.

Norge har vært en aktiv støttespiller i denne prosessen. Vi har bidratt med militære observatører. Vi har bidratt med eksperter på spørsmål knyttet til barn i konflikt, valg-systemer, administrasjon av maoistenes leirer, og vi har bidratt på ulike måter til å støtte partene og FN. Den norske generalen Jan Erik Wilhelmsen leder den militære delen av FN's innsats i Nepal. Jeg er så vidt jeg vet den eneste statsråd fra noe land i verden som har møtt maoistenes leder, Prachanda, også for å bidra til at han ser den interessen som er fra det internasjonale samfunnets side for at han fortsetter fredsprosessen med statsminister Koirala og andre ledere. Norge vil fortsette å støtte fredsprosessen i Nepal.

Som påpekt av professor Østerud og mange andre, ser man i en svært stor del, kanskje halvparten, av alle freds-slutninger tilbakefall til konflikt i løpet av de første årene etter at man har skapt fred. Derfor gir det ikke mening å snakke om konflikt og postkonflikt. Det er nesten alltid en gradvis prosess, hvor ingen med sikkerhet kan si når en postkonflikt igjen kan bli konflikt. Om noen for to år siden skulle sagt hva som var en vellykket fredsprosess, ville de sikkert pekt på Libanon – som nå er tilbake til konflikt igjen. Det er aldri slik at det er en rettlinjet bevegelse. Det er vanskelig, og vi må gripe inn og bidra på mange forskjellige måter og i forskjellige ledd i en slik prosess.

Men en viktig del av dette er opprettelsen av FN's fredsbyggingskommisjon. Norge har vært en pådriver for opprettelsen av denne. Vi er den største finansielle bidragsyter til fredsbyggingskommisjonen, og den er et helt vesentlig nytt instrument for å unngå at land som Burundi og Sierra Leone, de to sakene de har tatt opp, overlates til

seg selv i den mest kritiske fasen. FNs fredsbyggingsskomisjon har satt Burundi øverst på dagsordenen. De har bedt Norge om å ta lederrollen i arbeidet for Burundi, og det har vi påtatt oss. Det er viktig for FN at dette lykkes. Det gjør FN relevant, og det har betydning internasjonalt. Det er selvsagt mer viktig for Burundi at de lykkes.

For å illustrere hvor skjørt det er i Burundi, har de nå for første gang hatt en folkevalgt regjering som har sittet mer enn ett år – etter 40 års selvstendighet, med statskupp, massakrer, militærregimer osv. Denne regjeringen nærmer seg nå sin toårsdag, og fortjener all mulig støtte i å lykkes med å skape varig fred i Burundi. Norges FN-ambassadør, Johan Løvald, arbeidet utrettelig i New York for å samle det internasjonale samfunnet om fredsbyggingen i landet. Norge har sammen med Nederland påtatt seg rollen som «hovedsponsorer» for giverprosessen og den politiske utviklingen i Burundi, selv om selvsagt Sør-Afrika og Tanzania er de mest avgjørende i selve fredsprosessen. Det vi forsøker å få til, er at det politiske, sikkerhetsmessige, økonomiske, det utviklingsmessige – alt sammen – går sammen, slik at Burundi skritt for skritt kan gå mot både rikdom, iallfall mindre fattigdom, og fred. Burundis utenriksminister bad for øvrig for kort tid siden om at Norge skulle utnevne en spesialutsending sammen med Nederland for å være forvalteren av støtteprosessen for Burundi i det internasjonale samfunnet.

Det går mot slutten. Regjeringen legger avgjørende vekt på arbeidet med FN. Jeg har sagt tidligere at denne regjeringen elsker FN, og vi vil gjøre hva vi kan for at FN skal lykkes. Nettopp derfor skal vi være kritiske til FN. FN har et sterkt og økende behov for reform. I mange land arbeider opptil 20 ulike FN-organisasjoner parallelt med relativt liknende spørsmål – med hver sin bilpark, hver sine kontorer, hver sin leder, hvert sitt budsjett osv. Det høynivåpanelet som statsminister Stoltenberg var medlem i, leverte sin rapport som heter «Levere sammen som en», hvor målet selvsagt er at alle disse tingene skal trekke i samme retning. Generalsekretær Ban Ki-Moon har gitt sin støtte til hovedlinjene i forslagene. Norge er en pådriver for å sette dette ut i livet.

Som et ledd i dette arbeidet har Regjeringen gitt flerårige indikative bidrag til FNs viktigste utviklingsprogrammer, slik at de kan planlegge med lengre horisont, og vi har gitt vesentlige tilleggsmidler til åtte pilotland. Det er åtte land som kom fram og foreslo seg selv som pilotland – Tanzania, Mosambik, Vietnam, Pakistan, for å nevne dem jeg kommer på i forbifarten. De vil prøve ut dette, og dermed se på hvordan man kan vinne erfaringer som kan brukes andre steder. Albania er for øvrig det europeiske landet.

Norge vil særlig vektlegge likestilling og miljø i arbeidet med å støtte dette pilotarbeidet. Det er motstand mot reformer fra mange hold. Og det er bare en måte å vinne fram med reformer på, og det er å være tydelig og klar og også sende penger dit hvor de reformerer seg, og holde tilbake penger der hvor de ikke reformerer seg.

Som kjent går Paul Wolfowitz av som leder av Verdensbanken. Jeg har fulgt denne saken tett. Svein Aass, den nordisk-baltiske representanten i styret i Verdensban-

ken, bidro til den prosessen som førte til dette utfallet, bl.a. ved å kreve full åpenhet om alt som skjedde. Det var til sjuende og sist en riktig beslutning som Wolfowitz tok, og jeg har gitt ham honnør for å ta denne beslutningen. Nå må man legge dette bak seg, man må se framover, og om-dømmet til Verdensbanken må gjenopprettes. Man må også passe på, fra norsk side, at det positive Wolfowitz tross alt gjorde, særlig var to ting, nemlig å sette Afrika i sentrum for Verdensbankens virksomhet og gjøre kampen mot korrupsjon til et hovedanliggende for Verdensbanken – og disse tingene videreføres av en ny ledelse. Verdensbanken må ta lærdom av denne prosessen og se på hva som kan gjøres for å få det til bedre med regelverk og systemer for at slike problemer som man har hatt, ikke gjentar seg.

Ordnningen med at den amerikanske presidenten utpeker sjefen for Verdensbanken, og at noen få europeiske land deler ansvaret for lederskapet i Det internasjonale pengefondet, er utdatert. Dette kan ha gitt mening i Bretton Woods i 1944, utvilsomt, men at det i dag skal være sånn at ingen kineser, inder, afrikaner, søramerikaner eller nordmann, for den del, kan bli leder av Verdensbanken hvis vedkommende er kompetent til det, er absurd. Norge vil sammen med andre land – Australia er et land som har samme synspunkt som oss – forsøke å legge trykk bak design av en ny prosess slik at neste gang det velges en leder for Verdensbanken, så skal det være på basis av kompetanse og internasjonal konkurranse mellom ulike kandidater.

Når det er sagt, har amerikanerne kommet med forslag om Robert Zoellick som ny leder for Verdensbanken. Det er utvilsomt en kompetent person med lang erfaring i økonomiske spørsmål og i utviklingsspørsmål, og en person som jeg har lært å kjenne som en som er lett å samarbeide med, og som lytter. Han kommer til Norge i slutten av neste uke. Og jeg ser det som en fjær i hatten for Norge at han velger Norge som ett av de veldig få landene han da ønsker å besøke i forkant av sitt påtroppende verv som leder for Verdensbanken.

Det er behov for en helt ny gjennomtenkning av alle utviklingsbankenes strukturer og oppgaver. Asiabanken – hva trenger man den for når nesten alle asiatiske land nå kan finansiere sin egen utvikling? I Latin-Amerika har en del land gått sammen om å lage parallelle strukturer til Verdensbanken. Alt dette må tenkes igjennom på nytt. Og hvis eller når Zoellick blir utnevnt som sjef for Verdensbanken, så vil jeg sterkt tilskynde at man foretar en slik gjennomtenkning sammen med de andre utviklingsbankene.

Soria Moria-erklæringen slår fast at Norge ikke skal gi bistand til programmer som stiller krav om liberalisering og privatisering. Oppfatningene om hvorvidt Verdensbanken gjør dette fortsatt, er delte. Norge tok derfor initiativet til en konferanse om dette i Oslo ganske nylig, og vi har tatt initiativ til en internasjonal studie for å se på dette. Konklusjonene er relativt klare, nemlig at det har vært en drastisk reduksjon i antallet programmer hvor Verdensbanken krever privatisering og liberalisering på ideologisk grunnlag, eller overhodet, men samtidig forekommer

det. Den økonomiske rådgivning som Verdensbanken og Pengefondet gir i mange land, kan også inneholde betydelige elementer av dette fortsatt. Vi har fått Verdensbanken til å rapportere om oppfølgingen av sine egne prinsipper på dette området. Vi arbeider tett sammen med Storbritannia og andre land som har samme synspunkt som oss. Hva som kommer ut av dette, vil også ha betydning for hvor mye penger Regjeringen vil foreslå å gi til Verdensbankens utviklingsfond i den påfyllingsrunden som nå kommer.

Det siste året har vi i en rekke sammenhenger hørt den internasjonale gjeldsbevegelsen si: Se til Norge. Jeg legger ikke skjul på at dette er noe jeg er stolt av, og som Stortinget kan være stolt av, for dette er noe som regjering og storting har fått til i fellesskap. Jeg takker Stortinget for den støtte som er gitt til å få ryddet opp i det som fra denne talerstol en gang ble stemplet som den største skampletten i norsk utviklingspolitisk historie, gjelden fra den norske skipseksportkampanjen. Den gjelden til Ecuador, Egypt, Jamaica, Peru og Sierra Leone er nå slettet. Vi har gjort det uten å røre bistandsbudsjettet, og vi har gjort det uten å rapportere de slettede beløpene som bistand. Det er satt sluttstrek – ferdig med det. Det tjener Stortinget til ære at det var så stor støtte for det i dette hus.

Et nytt stort problem som er i ferd med å dukke opp, er de såkalte Gribbefondene. Det er altså private personer uten noen moral – må man kunne si – som kjøper opp fattige lands gjeld for en billig penge for så å saksøke dette landet og kreve hele det opprinnelige beløpet tilbake, pluss renter og renters rente. Gribbefondene venter nok aldri å få tilbake hele beløpet, men de håper at de kan få tilbake en god del mer enn hva de kjøpte for. En domstolsavgjørelse i en britisk domstol viser at det er betydelig profittpotensial for dette i den saken som der var framme, i Zambia. Norge har i den senere tid særlig engasjert seg i forhold til Nicaragua og Mosambik for å initiere internasjonale prosesser for å få kjøpt opp gjelden fra disse landene slik at de ikke skal bli ofre for disse Gribbefondene. Norge var det første landet som annonserte bidrag til denne gjeldsoperasjonen for Nicaragua. Det førte til at mange andre land har kommet på banen, at operasjonen nå er fullfinansiert, og at Nicaragua nå er tatt ut av disse gribbenes klør. Og Norge er beredt til å være med på flere slike operasjoner.

Til slutt: Når det gjelder gjeldsslette, la meg nevne Liberia – kanskje det klareste av alle internasjonale eksempler, et land som i 25 år har vært i hendene på absolutte kjeltringer. Masseordere og korrupte diktatorer har styrt landet, og de har opparbeidet en ufattelig gjeld, og så skal altså en ny demokratisk lovlig valgt anstendig regjering ha ansvaret for å tilbakebetale denne gjelden. Det er fullstendig uakseptabelt! Gjeldssletting er også en av de fremste prioriteringene i forhold til Liberia. Jeg vil besøke Liberia om ti dager for å diskutere med president Johnson Sirleaf og finansministeren om hva mer vi kan gjøre for å hjelpe dem. Men Norge har tatt initiativ til – og har kontaktet en rekke internasjonale regjeringer, sammen med Verdensbanken – en opprydding i Liberias gjeld. Vi har allerede bevilget vår tilmålte andel av Liberias gjeldslet-

ting, for å gå foran og bidra til sletting av den. I det hele tatt vil Vest-Afrika av mange grunner – økonomiske, sikkerhetspolitiske og andre – komme høyere på dagsordenen i verden framover. Jeg vil besøke Vest-Afrika og også Liberia om halvannen uke.

Vi skal være ydmyke overfor de utviklingspolitiske utfordringene. Ingen skal si at utviklingspolitikk er enkelt.

Norge roser seg selv. Vi er en høyteknologinasjon. Vi er verdensledende på flere felter – innen oljepolitikk og f.eks. tunnelbygging – men også her i Norge gjør vi feil. Selv om vi er verdensledende innen olje, fikk vi Mongstad-utbyggingen. Selv om vi ganske sikkert er verdens beste tunnelbyggernasjon – iallfall når det gjelder antall tunneler – fikk vi problemer med Hanekleivtunnelen. Jeg tar ikke stilling til de enkelte elementer i dette. Det må være anledning til å gjøre feil også i Norge. Men ingen kan forvente at det skal gjøres færre feil når man driver arbeid i land hvor betingelsene er så utrolig mye vanskeligere enn i Norge, som de er i mange utviklingsland. Feilkildene er flere. Fundamentet er skjørere. Vi må simpelthen regne med at det blir feilet oftere hvis vi er engasjert i Burundi eller i Liberia, enn hvis vi er engasjert i Norge.

Derfor er det helt avgjørende med en kontinuerlig debatt og et kritisk søkelys på alt vi gjør. Jeg er beredt til dialog med Stortinget om hva Stortinget ønsker av meldinger og rapporter om hvordan vi lettest kan legge til rette for en diskusjon her i huset. Vi skal rette all oppmerksomhet mot resultatene av vår virksomhet. Vi har satt ned et tverrpolitisk utvalg, Utviklingsutvalget, som skal se på summen av vår virksomhet.

Vår kamp mot urett, fattigdom og lidelse trenger ingen begrunnelse. Dersom vi ikke bidrar for å redusere fattigdom, urett og krig – hvis resultatene ikke finnes – har det vi gjør, heller ingen hensikt.

Presidenten: Under henvisning til § 34 a i forretningsordenen vil presidenten foreslå at det åpnes for en kommentarrunde med ett innlegg på inntil 5 minutter fra hver partigruppe og med et sluttinnlegg på inntil 5 minutter fra utviklingsministeren. – Ingen innvendinger har kommet mot presidentens forslag, og det anses vedtatt.

Marit Nybakk (A) [11:02:39]: Jeg vil først takke for en grundig redegjørelse om utviklingspolitikk. Jeg har notert noen stikkord – utålmodighet, trass, solidaritet, bistand, makt – likevel med den konklusjon at politikk er viktigst, når det kommer til stykket. Jeg kan slutte meg til det.

Det er ikke så ofte vi debatterer bistand og utvikling. Derfor er slike redegjørelser viktige. På bakgrunn av dagens redegjørelse mener Arbeiderpartiet at det nå er behov for en ny stortingsmelding om nettopp vår utviklingspolitikk. Det bør i hvert fall komme en stortingsmelding i hver periode.

Utviklingsministeren sa en del om FN-reformene. Vi kanaliserte en stor del av bistanden vår nettopp gjennom FN-systemet. Vi støtter dette veldig sterkt. Som statsråd Solheim sa: Vi elsker FN, men det betyr også at vi må være kritiske.

Derfor er det viktig at vi deltar i prosessen med reformer i verdensorganisasjonen. Jens Stoltenberg har vært en av lederne for høynivåpanelet som foreslår en samordning av FN-enhetene på landnivå. Blant forsøkslandene er Mosambik, Tanzania og Vietnam. Dette er viktige samarbeidsland for norsk utviklingspolitikk. Det blir interessant å følge med på dette, men jeg vil understreke at også vi har et ansvar for å følge den prosessen i det enkelte landet, f.eks. i Mosambik.

Tidligere generalsekretær i FN, Kofi Annan, sa i et foredrag i FNs kvinnekommisjon 28. februar 2005:

«Det er ingen utviklingsinnsats som er mer effektiv enn styrking av kvinners stilling.»

La meg legge til at så lenge kvinnene undertrykkes – nedverdiges, holdes nede, lever i fattigdom – får vi ikke til utvikling. Da når vi ikke FNs tusenårs mål.

Jeg har nettopp kommet hjem fra Lima, fra en konferanse for kvinnelige parlamentarikere og forskere fra seks søramerikanske land. Disse kvinnene satt med tårer i øynene og lyttet til hva jeg kunne fortelle om norsk og nordisk likestillingspolitikk, og om hvordan vi hadde fått det til. De ante ingenting om dette fra før. Nå gikk det plutselig opp for dem at drømmene deres *kunne* gå i oppfyllelse, dette var faktisk mulig å oppnå.

Når det gjelder vår bistand til Latin-Amerika, la oss vektlegge det vi virkelig kan bidra med, nemlig våre erfaringer med velferdspolitik, likestilling, demokrati og forvaltning av naturressurser, noe statsråden brukte en god del tid på å omtale.

Jeg er derfor glad for at Regjeringens handlingsplan for kvinnerett til bistand nå kommer som en stortingsmelding om kvinners rettigheter og likestilling i utviklingspolitikken, med temaer som kjønnslemlestelse, trafficking, hiv/aids, reproduktiv helse og opplæring i demokrati, i tillegg til Norges oppfølging av sikkerhetsrådsresolusjon 1325.

Også den miljørettede handlingsplanen er et viktig bidrag til fattigdomsbekjempelse – erkjennelsen av hva de viktigste utfordringene innen miljø- og naturressurser er, og hva Norge kan bidra med både innen bistand og som en god samarbeidspartner i utenrikspolitikken.

Som statsråden nevnte, pågår det en debatt om hvorvidt bistand virker. Vi vet at bistand betyr mye for velferdsutvikling. Vi vet at millioner av barn i dag reddes av vaksinasjonsprogrammet GAVI. Jeg har selv sett hvordan FN-prosjekter i Afrika forebygger hiv/aids og bidrar til å lindre/behandle sykdommen.

Så kan det kanskje også være greit å huske på at norske selskapers petroleumsinntekter fra Afrika er like store som – om ikke større enn – de samlede norske bistandsmidlene til samme kontinent.

Utviklingspolitikk er likevel mye mer enn bistand. Skal vi få bukt med fattigdommen, må land og regioner ha fred. Vi må ha sterke, velfungerende stater, en åpen økonomi, velferds og næringsutvikling. «Aid for Trade»-prosjektet er viktig. Handelen har brakt millioner ut av fattigdom og bidratt til vekst og utvikling. Derfor må arbeidet for å gi u-landene bedret markedsadgang styrkes. Det betyr imidlertid at de har noe å selge.

Norsk næringsliv kan bidra mye for å sikre infrastruktur og skape produksjon. Vi må ha en strategi for å formalisere den uformelle sektoren. Likevel er det viktig å sikre retten til egen matproduksjon, retten til rent vann, og at man også innen WTO-systemet får lov til å ha overgangsordninger som gjør at man kan beskytte sin egen matproduksjon.

Morten Høglund (FrP) [11:08:08]: Jeg vil også få takke for en svært omfattende redegjørelse. Statsråden startet med å si noe om at det var en del temaer han ikke fikk plass til innenfor den taletiden som han hadde tenkt å benytte. Allikevel er jeg vel litt overrasket over at et tema som f.eks. kvinnerett til bistand ikke kunne nevnes, når man bruker én time på å snakke om viktige utviklingspolitiske trekk.

Når det gjelder det konkrete som ble tatt opp, og det var mye som ble tatt opp, regner jeg jo med – og det er det vel også lagt opp til – at Stortinget kommer utførlig tilbake til de enkelte tingene. Jeg vil i mine få kommentarer holde meg til de mer tradisjonelle utviklingspolitiske deler av redegjørelsen. Men jeg har stor respekt for at alt henger sammen med alt, for det var jo mye i denne redegjørelsen som kunne vært sagt også av andre statsråder og ministre i Stoltenberg-regjeringen. Det er vel også et tegn på hvordan verden er i ferd med å endre seg, og hvordan noe av det mer tradisjonelle mønsteret for fordeling av ansvar må ses på. Jeg har respekt for det.

Statsråden ønsker debatt. Det er bra. Statsråden har selv bidratt, og han er flittig og aktiv i avisen. Han gjentok noe av det samme i dag. I Aftenposten 3. juni var det et innlegg av Erik Solheim som het «Bistand ingen mirakelkur». Han skyter litt på dem som kommer med kritikk. Solheim sier i denne artikkelen:

«Skal ordsnittet bli meningsfullt må det være mer konkret.»

Man må ikke spre myter – dette ble for så vidt også gjentatt i dag. Jeg oppfatter vel ikke at man, enten det er statsråden, Regjeringen eller andre som forsvarer det nivået vi har på bistand, er veldig mye mer konkret tilbake. Ja, når det gjelder vaksiner og aids – det ble også nevnt av representanten Nybakk – er det veldig mange positive nyheter. Men hvis vi ser på den makroøkonomiske utviklingen for landene i det sydlige Afrika – og statsråden kan gå tilbake hvor langt han vil i historien, fra bistandens barn-dom, og se på hva som har skjedd – føler jeg vel ikke at man har lagt frem dokumentasjon på hvor vellykket bistanden har vært. Når man ber om at man er konkret i kritikken, får man også være konkret i forsvaret av bistand og i forhold til det overordnede. En frivillig organisasjon vil kunne se dette mer på et mikronivå, men når man som en stat eller som en del av et multilateralt system, innen f.eks. FN, sammen med Verdensbanken, prøver å løse noen av klodens største oppgaver, må man stille krav om at man kan dokumentere resultater.

Så brukes det som et bevis, i hvert fall slik jeg oppfatter det, at nå begynner stadig flere land å gi bistand, og de som har gitt, gir mer. Nok et sitat er:

«Det hører også med til bildet at George W. Bush har flerdoblet USAs bistand til Afrika. Jeg mener bevisbyrden ligger hos dem som generelt og uten forbehold mener at bistand ikke virker.»

At Regjeringen nå bruker Bush' utenrikspolitikk som fasit på hva som er rett og galt, er jo interessant. For Fremskrittspartiet er det altså viktig å ta selvstendige beslutninger. Jeg synes ikke at vi har fått svar på de spørsmål som vi har stilt, og som andre har stilt, i debatten.

Helt til slutt noen få andre kommentarer. Det skjer også en spennende debatt i Sverige knyttet til endret fokusering på utviklingspolitikken. Jeg vil særlig nevne det i forhold til reformbehovet i FN, som også ble tatt opp i redegjørelsen. Sammen med Sverige, og gjerne Danmark og andre, kan vi legge et utrolig press på organisasjonen for å dra den i den retningen vi vil. Vi ser en økende interesse for det på svensk side.

Handel ble ikke nevnt særlig mye. Utenriksministeren var her på mandag og sa at vi kunne få en avtale og en avklaring i WTO i Doha-runden, kanskje tidligere enn mange av oss hadde trodd. Da er det også viktig at utviklingsministeren er på banen og bidrar til at det utviklingspolitiske perspektivet i den norske forhandlingsposisjonen blir ivaretatt. Det jeg bare vil peke på da, er at den avtalen vi nå har inngått med Sveits om å stå last og brast med Sveits i forhandlingene, neppe er det mest utviklingspolitisk fremmende vi kan gjøre i Doha-runden.

Finn Martin Vallersnes (H) [11:13:35]: Denne uken var det en konferanse om Afrika i Oslo, med bl.a. innlegg av direktøren for Etiopias miljøvernmyndigheter og grunnleggeren av Institute for Sustainable Development i Etiopia, Tewelde Egzhiabher. Under tittelen «Kan Afrika fø seg selv?» konkluderte han:

«Spørsmålet er ikke om Afrika kan fø seg selv, men om Afrika kan få lov til å fø seg selv.»

Jeg går ikke nå inn på argumentasjonen hans og forhistorien om slaveriets utbytting av Afrikas arbeidskraft, via kolonialismen til vår tids påvirkning og styring, ofte på utenverdens premisser. Det kunne vært et tema for seg selv, med behov for mye selvransakelse. Men jeg tar med Tewoldes konklusjon:

«Afrika må få ro til å utvikle seg innenfra.»

Som i tidligere debatter om norsk utviklingspolitikk vil jeg understreke to forhold. For det første har vår egen utvikling av styresett, rettsstat og institusjoner tatt århundrer. For det andre må vi innse at også nye land, som gir seg inn på utvikling av menneskerettigheter og vårt styresett, trenger tid til ikke bare å fatte de nødvendige vedtakene, men til å restrukturere hele samfunn, bygge sivilt samfunn nedenfra – og det må skje på deres egne premisser, forankret i historie, tradisjoner og kultur.

Da er det ikke spørsmål om hvor lang tid det tar, men om det går i riktig retning og har en tilfredsstillende progresjon.

Det er derfor det blir så mislykket og kontraproduktivt når en fra vestlige donorland forventer målbare og tydelige resultater av sin egen innsats innenfor tidsrammer som dikteres bl.a. av giverlandets valgperioder, mens motta-

kerlandets forutsetninger tilsier utvikling over årtier og kanskje generasjoner. Nå skal en ikke ta slike synspunkter som jeg nevner her, til inntekt for at vi ikke vil se på bruken og kontrollere virkningen av innsatsen vår.

Jeg har brukt mye tid på denne talerstolen de siste seks årene til å etterlyse en systematisk dokumentasjon og evaluering av virkningene av norsk bistand. Det har vært behov for å utvikle nye rutiner og metoder, og det begynner å skje positive ting, selv om vi fortsatt vet for lite om langtidsvirkningene av mye av det vi driver på med.

Som statsråden også nevnte, har det i et helt år pågått en debatt om norsk bistand: Virker den, virker den ikke, eller er den direkte skadelig? Professor Øyvind Østerud har vært sitert før. Jeg minner om hans kronikk «Lite land redder verden» i Aftenposten den 7. juni i fjor, hvor han viste til at vestlige land de siste 50 år har brukt 20 trillio-ner kr på bistand. Han hevder videre:

«Bistand kan gi en vekstimpuls, men kan også passivisere, svekke lokalt næringsliv, hemme utviklingen av lokal ekspertise og holde korrupte regimer ved makten.»

Han legger til at feilen består «i å forveksle innsatsmål med faktiske virkninger – mer varmende for giverne enn for mottagerne». Jeg synes riktignok at Østerud har noen poenger, men han kommer dessverre i skade for å helle barnet ut med badevannet. For det er sannelig også positive utviklingstrekk å fortelle om, som flere andre har vært inne på før i dag, om det nå gjelder barnedødelighet, antall barn i skole, ekstrem fattigdom eller forventet levealder. Vi skal likevel ta inn over oss at tallene er globale, og at de ser vesentlig verre ut Sub-Sahara.

Det både professorene, statsråden og vi heldigvis kan være enige om, er at det finnes noen grunnleggende forutsetninger for en positiv utvikling. Det er

1. fred og sikkerhet
2. en velfungerende stat, og da tenker jeg både på representativt styre, rettssikkerhet og en offentlig forvaltning som tåler internasjonal revisjonsgranskning
3. et velfungerende næringsliv, som ofte må bygge på et etablert og utviklet lokalt og regionalt marked, før det eksponeres for internasjonalisering og globaliserings utfordringer og muligheter

Tar vi konsekvensene av dette, må mer av bistanden rettes nettopp mot utviklingen av velfungerende stater og tilrettelegge for bærekraftig, lokal næringsutvikling. Vi må få en utviklingspolitisk debatt som er mer preget av virkning enn av prosenter.

Bistanden må i økende grad skje på mottakerens premisser. Vi skal selvfølgelig fortsette både revisjon og evaluering av virkningen. Samtidig må vi innse at tidsrammer og utviklingsperspektiver må tilpasses mottakerlandets forutsetninger, evne og kapasitet, og ikke våre egne behov og rutiner.

Når det gjelder de enkelte temaene som statsråden omtaler for øvrig, regner jeg med å kunne komme tilbake til dem når komiteen behandler redegjørelsen. Vi kommer også mer detaljert inn på spørsmålet om handelsadgang for u-land i debatten om Dokument nr. 8:38 førstkomende tirsdag.

Ågot Valle (SV) [11:18:52]: Også jeg vil takke for en veldig omfattende og innsiktsfull redegjørelse. Jeg er spesielt glad for at utviklingsministeren var så tydelig på at mye av verdens fattigdom skyldes maktstrukturer, og da er det disse maktstrukturene vi må gjøre noe med.

Utviklingspolitikken har blitt en viktig del av utenrikspolitikken. Derfor trengs det grundige debatter, også her i Stortinget. Jeg synes det er bra at utviklingsministeren inviterer det sivile samfunnet og organisasjoner til å komme med innspill. Denne åpenheten trengs for at vi skal kunne mobilisere for en politikk som faktisk vil kunne løfte verdens fattige ut av fattigdommen.

Det har vært en debatt forut for denne redegjørelsen. Det har ført til at jeg har fått en erkjennelse. Jeg tror at vi trenger årlige utviklingsmeldinger, slik som Stortinget fikk tidligere. På den måten vil vi kunne løfte opp dette viktige politikkområdet, og det kan få den oppmerksomheten og den behandlingen som er nødvendig.

Blant de største utfordringene verden står overfor, også utviklingsmessig, er økende militarisering, opprustning og de klimatiske endringene som er skapt av mennesker.

La meg først kommentere militær opprustning, som er drevet fram av det militærindustrielle komplekset. Det koster 20 milliarder kr pr. år å skaffe alle mennesker nok reint vann, mat og grunnskole. 20 milliarder kr er 3 pst. av den rike verdens militærutgifter, der USA står for den største delen. Utdanning av én soldat i rike land koster det samme som å gi skolegang til 10 000 barn i et utviklingsland. NATOs og USAs planer om missilforsvar må kritiseres av mange grunner. Det gjør verden farligere, også i et utviklings- og ressursbruksperspektiv.

Utviklingsministeren var inne på og gjorde grundig rede for klimaendringene og klimautfordringene. Det er viktig å ta for seg minst to perspektiv. Det ene er at den rike delen av verden står for det aller meste av utslippene, og må dermed også ta det største ansvaret. Det betyr at vi må ta en betydelig del av kutta som vi er forpliktet til, her heime. En slik atferd vil faktisk utløse et ansvar hos f.eks. Kina. Ved å utvikle teknologi her heime, kan vi overføre teknologi til land som har et rettmessig krav på økonomisk vekst, men en vekst som ikke fører til nye utslipp.

Fattige land må gjennom miljøbistand få muligheten til å utvikle rein energi, fordi manglende energi rammer spesielt kvinner, og det hindrer utvikling og fattigdomsreduksjon. Men like viktig som tilgang til ekstra rein energi er hjelp til å utbedre og stå imot de klimaødeleggelsene som vil komme uansett. Uten det vil verden oppleve 400 millioner flere fordrevne klimaflyktninger i 2050. Norsk bistand må bidra til overlevelsestrategier for menneskene, men også for naturen. Lokale tilpasningsstrategier, f.eks. i Afrika, er avhengig av at naturressursene ikke ødelegges, ved f.eks. bygging av store dammer.

Olje for utvikling kan være et minefelt hvis det ikke samtidig utvikles klima- og sivilsamfunnskomponenter. Olje for utvikling må samkjøres med handlingsplanen for miljørettet utviklingsbistand og ikke være et redskap for en maktelite som uførtroddent driver videre med korrupsjon, eller for den saks skyld at StatoilHydro skal kunne få større profitt – apropos neste sak som vi skal debattere.

Nesten til slutt vil jeg si noe om utviklinga i Palestina. Med egne øyne har jeg nettopp sett hvordan okkupanten Israels grove brudd på menneskerettigheter og internasjonale avtaler, som bygging av separasjonsmuren, bosettinger, konfiskering av land, fører til at bønder ikke får dyrket jorda si og ikke får solgt varene sine, at barn ikke kommer seg til skolen, og at helsetilbudet blir rasert. Flere internasjonale rapporter dokumenterer akkurat dette. Derfor må vi være tydelige på at 40 års okkupasjon er nok. Okkupasjonen må opphøre, for det er den viktigste forutsetningen for utvikling i Palestina og i dette området.

Utviklingsministeren var innom Verdensbanken og sa at det er en gammeldags ordning at USA utpeker lederen i Verdensbanken. Det støtter jeg helt og fullt. Det er slik at ledelsen av denne banken må være utpekt på grunnlag av kompetanse, ikke på grunnlag av nasjonalitet. Det var for øvrig viktige perspektiver utviklingsministeren kom med rundt utviklinga av Verdensbanken.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [11:24:30]: Utviklingspolitikk er ikke veldedighet. Kristelig Folkeparti ser kampen *mot* fattigdom og *for* utvikling som en rettferdssak, med innsats for at menneskerettighetene kan innfris for alle.

Samarbeidsregjeringens stortingsmelding Felles kamp mot fattigdom tok utgangspunkt i FNs tusenårsmål om utvikling og fattigdomsbekjempelse. Tusenårsmålene skal nås innen 2015. Vi er snart halvveis, men oppfølgingen internasjonalt er langt fra god nok. Nå er det avgjørende viktig å beholde fokus og styrke innsatsen.

Da utviklingsminister Solheim først skrev brev til Stortingets presidentskap og bad om å få holde denne redegjørelsen, var det derfor et par setninger vi i Kristelig Folkeparti noterte oss med særlig glede. La meg sitere fra statsråd Solheims brev:

«For kun to år siden ble Stortingsmelding nr 35 Felles kamp mot fattigdom lagt fram. Behandlingen viste at det er bred enighet i Stortinget om de overordnede linjene på feltet. Denne enigheten ligger fast med Stortingets nåværende sammensetning.»

Stortingets sammensetning er ikke endret siden utviklingsministeren skrev dette. Derfor forundrer det meg at statsråden i sitt siste brev til Presidentskapet skriver at han har «foretatt en betydelig omlegging av utviklingspolitikken».

Hvis statsråden nå vil foreta en betydelig omlegging av politikken, må han først forelegge Stortinget en melding om dette og få den akseptert før betydelige endringer blir gjennomført. På dette punktet må vi ha ryddighet i forholdet mellom Stortinget og den utøvende makt, regjeringen. Jeg merket meg varselet om en egen melding om kvinner og likestilling.

Rammen for dagens debatt tillater ikke drøfting av alle spørsmål utviklingsministeren var innom. La meg bare kort ta noen hovedpoeng for Kristelig Folkeparti.

Vi er snart midtveis i perioden for gjennomføringen av FNs tusenårsmål for utvikling og fattigdomsbekjempelse. Nå må vi holde fokus, styrke innsatsen og ikke minst satse sterkt på å nå målene om redusert barnedødelighet, bedre

mødrehelse og utdanning for alle, også for jentene. Likestilling er viktig. Det er også kampen mot hiv/aids.

Bistand trengs, men skal utviklingsmålene nås, kreves også politiske reformer, bedre handelsvilkår, gjeldslette, godt styresett og mer til – kort sagt: en helhetlig utviklingspolitikk.

Mange utviklingsland har tappt mer på forverrede bytteforhold i verdenshandelen enn det de har mottatt i bistand, sa ministeren. WTO-forhandlingene må bli en reell utviklingsrunde. En forbedring av fattige u-lands markedsvilkår i Norge kan Stortinget senere i dag også bidra til under behandlingen av Kristelig Folkepartis Dokument nr. 8-forslag om tolltelser.

Gjeldslette er viktig, og jeg vil bruke anledningen til å spørre statsråden på nytt om status for Verdensbankens lovende utredning om illegitim gjeld.

Reformer for godt styresett og bekjempelse av korrupsjon er avgjørende viktig. Samfunnets ressurser må ikke havne i lomma på rike eliter, men gå til utvikling for de brede, fattige befolkningslag. Derfor tok tidligere statsråd Hilde Frafjord Johnson initiativet til Olje for utvikling, nettopp for å sikre mer oljeinntekter for allmenntilgunnede utviklingsformål.

Godt styresett og kamp mot korrupsjon er avgjørende. Det forutsetter en effektiv stat med styringsevne og rettferdighetssans, men ikke alltid *mer* stat. Skal staten kontrolleres og demokratiet fungere, trengs en uavhengig sivil sektor. Frivillige organisasjoners rolle i langsiktig bistand må ikke svekkes, som vi har sett tendenser til.

Når det gjelder tiltak for det globale klima, f.eks. kvotekjøp og bevilgninger til Clean Development Mechanism, må dette etter mitt syn dekkes med addisjonelle midler og ikke av rammen for offentlig bistand. Også her må vi tenke fordeling. Afrika rammes av klimaforverring og må få en større del av disse midlene.

Alf Ivar Samuelson (Sp) [11:29:44]: Først vil jeg benytte anledningen til å takke utviklingsministeren for den redegjørelsen som ble lagt fram i dag. Det var en særdeles grundig redegjørelse. Det er en livlig og offentlig debatt i media og på konferanser om nettopp dette tema. Jeg synes det er viktig at vi får anledning til å diskutere og reflektere over norsk utenrikspolitikk i Stortinget. Det blir naturligvis en kort debatt nå på tampen av vårsesjonen, men det er bedre enn ingen debatt i det hele tatt.

Den økonomiske situasjonen i Norge er slik at vi kan ta noen nye grep i utviklingspolitikken innenfor den satsingen som Stortinget har gitt sin tilslutning til tidligere, samtidig som vi ikke trenger å redusere andre viktige budsjettposter. Stortinget har lagt føringene i statsbudsjettet for 2007. Jeg mener at redegjørelsen viser at det er viktige initiativ som nå følges opp. Jeg er glad for at vi også fra ministerens side får melding om at vi skal få en egen melding om utviklingspolitikk for kvinner og andre beslektede tema. Jeg støtter videre tanken om en årlig utviklingsmelding som vi kan få til debatt.

Det er nødvendig å prioritere på den korte tiden vi har til disposisjon i dag. Derfor vil jeg spesielt gripe fatt i et spørsmål som er grunnleggende for fattigdomsbekjem-

ping, nemlig jordbruksbistanden. Stortinget har vedtatt en handlingsplan for jordbruksbistand. I behandlingen av statsbudsjettet for 2007 understreket vi på nytt viktigheten av denne handlingsplanen.

I mange utviklingsland, og spesielt i Afrika, er det jordbruket som livnærer opp til 80 pst. av befolkningen. Disse folkene bor på landsbygda og driver stort sett småskala jordbruk. Mange av disse bruker også brorparten av sin produksjon til eget forbruk, eller den er en del av en bytteøkonomi. Det er ikke slikt som synes i landets bruttonasjonalprodukt, men det er like fullt viktig og kan gi næring til bonden og hennes familie.

I disse dager holdes det en stor konferanse i Oslo der dette spørsmålet stilles: Kan Afrika fø seg selv? Matdepartementet er medarrangør, og mat- og landbruksministeren og utviklingsministeren har vært med på å åpne konferansen. Det er en mangfoldig representasjon fra Afrika. Jeg har forstått at de afrikanske deltakerne delvis har blitt provosert av tittelen, og svarer umiddelbart et klart: Ja, Afrika kan fø seg selv. Så fortsetter de med å si: Men da må de industrialiserte landene fokusere mindre på eksport, på å få noen få plantesorter fram, krav om patent på levende organismer og bruk av genmodifiserte organismer. Siden den grønne revolusjonen ble etablert, har handlingsplanene fra det internasjonale samfunnet skiftet fortere enn vekstene i Afrika klarer å vokse opp av jorda. Det er i alle fall blitt hevdet.

Jeg er glad for at den landbruksstrategi som Stortinget har vedtatt, passer med det syn at vi skal satse på de svakest, at vi skal ivareta mangfoldet og bygge på den kompetanse som bøndene selv har.

Det er trist at vi har kommet så langt i dag at vi snakker om å tilpasse oss klimaendringene, men det er et faktum. Når breene på de store fjellene i Øst-Afrika smelter, forsvinner en viktig kilde til vann i elvene, kunne nobelprisvinner Wangari Maathai fortelle på verdens miljødag. Klimaendringene rammer de fattigste hardest. Derfor er tilpansningsstrategiene viktige. Det er viktig å bygge opp humus i jorda, slik at den holder på vannet, og det er viktig å dyrke et mangfold av sorter som tåler tørke og flom, og som er robuste mot insekter.

Det er mange andre tema som jeg gjerne skulle ha tatt med i dag. Men det får vi komme tilbake til når saken på nytt legges fram for Stortinget. Men la meg få lov til å understreke at det jobbes i Forum for Utvikling og Miljø og i NHO med å utvikle nasjonale og internasjonale retningslinjer for bedrifters og finansieringsinstitusjoners samfunnsansvar. Dette må støttes. Arbeidet med å få på plass slike retningslinjer vil ha stor betydning også for utviklingspolitikken.

Anne Margrethe Larsen (V) [11:35:16]: Jeg mener at utviklingspolitikk er et så stort og viktig tema at det fortjener en god prosess her i Stortinget. Men jeg har lyst til å knytte noen overordnede kommentarer til redegjørelsen.

Dersom Regjeringen nå tar sikte på å legge fram en ny bistandsmelding, vil den avløse St.meld. nr. 35 for 2003-2004 Felles kamp mot fattigdom, fra Bondevik II-regjeringen. Her ble en grunnleggende ny bistandspolitikk pre-

sentert, noe man omtalte som «den nye måten å bedrive bistandspolitikk på». Sentrale stikkord her er fattigdomsorientering, mottakerorientering, eierskap til egen utvikling, en rettighetsbasert utvikling, sterkere kvinnespektiv og giverkoordinering. Videre pekes det i meldingen på prioriterte innsatsområder.

Med dette som bakteppe er jeg spent på hvilken ny politikk den rød-grønne regjeringen vil legge fram i sin bistandsmelding. Umiddelbare spørsmål som jeg stiller meg, er om fattigdomsorienteringen vil bli svekket. Vil Regjeringens politisk motiverte satsing på mellominntektslandene i Sør-Amerika bli fulgt opp av nye skritt bort fra fattigdomsorientering?

Et annet spørsmål går på konsentrasjonsprinsippet. Som nybakt minister framholdt utviklingsministeren at han ville konsentrere innsatsen: Hvis man ville alt, ville man ikke få til noe. Siden har vi hørt at norsk bistand ikke skal være et mini-FN. Satsingen på Sør-Amerika representerer imidlertid en betydelig svekkelse av dette erklærte konsentrasjonsprinsippet.

Jeg har med interesse fulgt den bistandspolitiske debatten i senere tid, og jeg mener at en slik debatt er positiv. Det som slår meg, er at i motsetning til nesten alle andre politikkområder er det en vedvarende kamp om virkelighetsforståelsen i forbindelse med bistanden. Enkelte synes å mene at bistand ikke virker, at den fremmer avhengighet, at den klientifiserer fattige land, at den bidrar til å forlenge vanstyret til despoter, og at den styres av en bistandslobby. Andre tar bistanden i forsvar. De viser til at bistanden, til tross for en rekke feil og mangler, har bidratt til å bedre levevilkårene for mange fattige i den tredje verden.

I Venstre erkjenner vi ydmykt at utvikling er en kompleks prosess. Forutsetningene for å fremme utvikling varierer jo fra land til land og over tid. Utviklingsland i ulike faser trenger ulike tiltak for å lykkes i sin kamp mot fattigdom. Vi er også ydmyke med tanke på at det kreves mye kunnskap for å kunne blande seg inn i fjerntliggende lands indre anliggender på en konstruktiv måte. Det er nettopp det man i realiteten gjør med bistand.

Venstre vil peke på tre ulike tiltak i sin utviklingspolitikk: å fremme handel, stimulere til næringsutvikling og yte bistand. Et viktig tiltak for oss er altså å fremme handel, herunder sikre mer rettferdige rammebetingelser for internasjonal handel. Utviklingsministeren nevnte ikke dette punktet så mye i sin redegjørelse, men jeg regner med at han vil komme tilbake til det. I tillegg ønsker vi å hjelpe utviklingsland med å nå fram til våre markeder med sine produkter. Når det gjelder næringsutvikling i sør, fokuserer vi på små og mellomstore bedrifter.

Samtidig vil Venstre ha et fortsatt høyt nivå på bistanden, noe vi bidro til under Bondevik II-regjeringen. Venstre mener også at bistand er virkningsfullt for å nå mål som et godt helsevesen, et omfattende utdanningssystem og institusjoner som sikrer eiendomsrett, rettssikkerhet og demokrati, og som også fokuserer på kvinnerettet bistand. I land med svake demokratiske og rettslige institusjoner bør det stilles klare krav om reformer. Venstre vil prioritere å bistå slike land med å utvikle nødvendige

samfunnsinstitusjoner. En grunnleggende forutsetning for utvikling er velfungerende stater.

Jeg vil advare mot å se seg blind på hvorvidt bistanden utgjør 1 pst. av brutto nasjonalinntekt eller ikke. Dette er i Norge blitt en øvelse som har bidratt til å dekke over andre viktige sider ved vår utviklingspolitikk. Bistanden er bare et middel, ikke et mål i seg selv. Venstre ønsker å bidra til å komme ut av denne ensidige fokuseringen på bistand. Vi ønsker å se bistand, handel og næringsutvikling i sammenheng. Det kan være en lang og smertefull vei, fra gode hensikter til gode resultater innen bistanden.

Jeg ser at det er mange gode intensjoner og viktige grep med sikte på å heve kvaliteten i bistanden. Utfordringen for Utenriksdepartementet og Norad blir å sette dette ut i livet på en effektiv måte, fordi bistandens troverdighet er så avgjørende.

Statsråd Erik Solheim [11:40:40]: Jeg takker for mange gode innspill i debatten. Jeg foreslår rett og slett en dialog mellom utenrikskomiteen og meg selv om hva som er den fornuftige formen for redegjørelser: orienteringer til Stortinget, en stortingsmelding – en samlet stor stortingsmelding eller en kortere som kommer hvert år. Jeg er åpen for en dialog. Regjeringen er veldig klar over hvem som er sjefen. Det er Stortinget som er sjefen, og Stortinget vil få det Stortinget ber om. Så vi tar en diskusjon om det. Jeg hadde tenkt at det var naturlig å komme med en større stortingsmelding etter at Utviklingsutvalget hadde fått lov til å legge fram sin innstilling, men ønsker Stortinget den tidligere, får vi det til tidligere. Jeg tror en dialog om formen vil være det fornuftige. Både Ågot Valle og Marit Nybakk var jo inne på dette.

Ågot Valle bad om at Olje for utvikling-programmet også må få bli en viktig komponent i det sivile samfunn. Det er noe som ikke har vært bra nok til nå, som vi helt klart skal få til. Olje for utvikling er ikke bare noe for oljek eksperter og statlige systemer – og framfor alt, ikke først og fremst teknologi. Det dreier seg om politikk. Et sivilt samfunn som presser på i hvert land, er blant de viktigste faktorene for åpenhet og for å unngå korrupsjon.

Så spurte representanten Woie Duesund om Verdensbankens studie av illegitim gjeld. Jeg kan ikke svare på hvor langt den har kommet, men la meg finne ut av det, så skal representanten få svar så fort som overhodet mulig.

Representanten Samuelsen var inne på sammenhengen mellom miljø og utvikling. Det er temaer som jeg mener er veldig viktige. Selvsagt kan Afrika fø seg selv. Afrika er et underbefolket kontinent. Afrika har en liten befolkning og enorme arealer, men de har ikke fått til den teknologiske revolusjon som den grønne revolusjon var i Østen. Det er maktstrukturer som hindrer Afrika i å fø seg selv.

Representanten Larsen fra Venstre sa mye fornuftig, men for at vi ikke skal snakke forbi hverandre, la meg snakke rett fra posen. Jeg mener at begrepet «fattigdomsorientering» er totalt tanketomt. Det er en form for bistandssjargong som vi har utstyrt oss med de senere år, og som ikke betyr noe. La oss se på hva ordet betyr: Enten betyr fattigdomsorientering at norsk bistand må ha som mål å avvikle fattigdom. Det er selvsagt! Hva i all verden

skulle vi ellers holde på med? Ellers betyr fattigdomsorientering, hvis man skal være mer konkret, at de prosjektene man driver, fokuserer veldig sterkt på at det enkelte prosjekt umiddelbart skal hjelpe de fattige. Men det er jo stikk i strid med den erfaring vi har med hvordan Norge utviklet seg. Som det er sagt her tidligere: Sam Eyde ansatte ikke de aller fattigste, og Martin Tranmæl organiserte ikke de aller fattigste. Man brakte samfunnet framover og dermed de fattige. Det er jo det Kina har gjort også. Uten at det er mitt yndlingsstykke fra Deng Xiaoping, sa han at noen må bli rike først, for å få produksjonen og utviklingen i gang.

Når det gjelder fattigdomsorientering, må vi under disse ordene, og der er jeg paradoksalt nok mer enig med Vallersnes. Det er å skape fungerende stater, et fungerende sivilt samfunn og næringsutvikling. Det er det som kan gi den selvforsterkende økonomiske framgangen som vi har sett i asiatiske land. Det vil drive millioner av mennesker ut av fattigdom. Det er ikke å tro at hvert enkelt prosjekt nødvendigvis må hjelpe den fattige.

Så til den store debatten med Fremskrittspartiet: Jeg mener det er veldig lett å dokumentere – det erkjente også Høglund – at bistand har bidratt til vesentlige, positive resultater når det gjelder helse, vesentlige, positive resultater når det gjelder utdanning, og mye positivt når det gjelder konflikthåndtering og reduksjon og forebygging av konflikter. Jeg tror det er begrenset hva bistand alene kan gjøre når det gjelder den selvforsterkende økonomiske utviklingen som f.eks. Kina eller Korea har vært inne i. Da kan bistanden bidra til å legge til rette, skape forvaltningssystemer, bidra til å gjøre handel lettere, bidra til å bygge kompetanse – mange tiltak rundt det – skape utdanning og få fram utdannede mennesker som kan drive utviklingen framover. Men når det gjelder selve den økonomiske utviklingen, er det mer begrenset hva bistand kan gjøre. Men jeg tror det er helt avgjørende at vi ser bistandens rolle som ett element i utviklingen – ingen mirakelkur som alene kan skape utvikling, men som et viktig element som sammen med politikk, næringsutvikling, handel og fredsbygging kan bidra til rask utvikling.

La meg til slutt sette det i perspektiv: 40 pst. av statsbudsjettet i Tanzania – Norges i mange år fremste bistandsmottaker – kommer fra bistand. Det er 7 milliarder kr. De 40 prosentene er like mye som det dette storting bevilger til f.eks. jernbaneutbygging i Norge. Det totale statsbudsjettet i Tanzania er på 19 milliarder kr, Oslo kommunes budsjett er på 30 milliarder kr – så å tro at bistand alene kan skape mirakler i et land som Tanzania, er å tro på julenissen. Men det kan være ett viktig bidrag, og i Tanzania går det tross alt framover, trass i at bistanden er så liten som den egentlig er.

Presidenten: Debatten om redegjørelsen er dermed avsluttet.

Under henvisning til § 34 a første ledd bokstav c i forretningsordenen vil presidenten foreslå at utviklingsministerens redegjørelse oversendes utenrikskomiteen til behandling. – Det anses enstemmig vedtatt.

S a k n r . 2

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om sammenslåing av Statoil og Hydros petroleumsvirksomhet (Innst. S. nr. 243 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 60 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 5 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 20 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Høyre 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter og Venstre 5 minutter.

Det foreslås i tillegg at statsråden får en taletid på inntil 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalere og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen – innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Tore Nordtun (A) [11:47:36] (ordfører for saken): Opprettingen av det statlige oljeselskapet Statoil, som skjedde i 1972, var en historisk beslutning. Det var på mange måter innledningen til en ny industriepoke i Norge. Og det var framsynte politikere som fattet vedtaket den gang.

En av grunnpilarene var at her skulle man ha en sterk statlig deltakelse på norsk sokkel, både gjennom det statlige eide Statoil, gjennom Hydro, som også skulle være tungt inne, og fra statens side. Det er få land som kan vise til en så god forvaltning av sine naturressurser som nettopp Norge. Olje- og gassnæringen har vært med på å utvikle en ny og framtidsrettet industri som har ført til selsessetning, vekst og velstand over det ganske land. Dette kan vi være stolt av!

Forslaget som vi har til behandling i dag om en sammenslåing av Statoil og Hydros petroleumsvirksomhet, har et betydelig industrielt perspektiv, både nasjonalt og internasjonalt. Det foreslått sammenslåtte selskapet StatoilHydro blir en meget sterk aktør i en global verden. Den internasjonale konkurransen er knallhard. Det kreves derfor muskler i form av både størrelse og menneskelige kunnskaper for å matche det internasjonale markedet og bransjen. Med de grepene vi nå gjør, vil StatoilHydro etter vår oppfatning være godt rustet til å møte denne konkurransen. Det nye selskapet vil også stå godt rustet finansielt, teknologisk og organisasjonsmessig – med andre ord langt bedre rustet enn da de stod alene.

Vi snakker her om det som nå vil bli verdens største offshore-selskap. Vår kompetanse på dette området er helt i verdenstoppen. Det betyr ikke at vi ikke skal prioritere norsk sokkel. Fortsatt innenlandsk satsing er en hovedpri-

oritet, og den internasjonale biten vil komme i tillegg og gi selskapet en ny, spennende tilleggsdimensjon.

Norge har gjennom tiår opparbeidet seg stor kunnskap og innsikt når det gjelder utvinning av olje og gass. Særskilt stor er vår kunnskap når det gjelder å operere på store havdyp i krevende farvann. Vi bidrar med dette vedtaket til å sikre og videreutvikle norsk kompetanse og kunnskap, og vi sikrer disse verdiene en framtid utover norsk sokkel. Dette er på mange måter et historisk vedtak nettopp for framtiden. Derfor er jeg glad for at en enstemmig komite nå innstiller på hovedpunktet, nemlig ja til fusjon.

Jeg med mitt ståsted i Rogaland er selvsagt glad for at Stortinget så ettertrykkelig slår fast at det sammenslåtte selskapet skal videreutvikles nettopp fra Stavanger. Hovedkontoret til StatoilHydro skal ligge i Stavanger, og det sikrer Stavanger som europeisk oljehovedstad også for framtiden. Samtidig sikrer det framtiden for selskapet og vår felles oljekompetanse. Stavanger har landets fremste oljemiljø, og et framtidig utgangspunkt i dette miljøet vil være med på å sikre framtidig verdiskaping og videreutvikling for denne viktige næringen. Dette er også i tråd med det Stortinget sa i 1972.

Vi er opptatt av å videreutvikle det norske oljemiljøet. Derfor legger vi i innstillingen til grunn at satsingen på forskning og utvikling minst må være på høyde med den selskapene har i dag.

Det er knyttet særlig spenning og forventning til framtidig aktivitet i nordområdene. Vi kommer senere i debatten tilbake til hvor viktig det er at det som skjer i nordområdene, vil få konsekvenser i form av sysselsetting, organisasjonsoppbygging, verdiskaping og utvikling på land.

Det er store utfordringer knyttet til fusjonen – selvfølgelig er det det på norsk sokkel. StatoilHydro blir en stor aktør innenlands.

En grunnleggende forutsetning for å iverksette fusjoner i Norge av en slik størrelse som den vi tar stilling til i dag, er at vi må ivareta et bredt samfunnshensyn. Særlig må vi se på om fusjonen fører til økt markedsrett og tap av mangfold. Av den grunn vil vi følge nært hva som vil skje i framtiden, utviklingen innenfor de ulike konkurransesflatene innenlands, utviklingen innenfor leverandørindustrien, og sist, men ikke minst hvordan de ulike tilsynsmyndighetene fra statens side fungerer og skal fungere framover på dette området. Jeg understreker at med tilsynsmyndighetene – andre talere vil komme tilbake til det – mener jeg både Olje- og energidepartementet, Oljedirektoratet, Petoro, Petroleumstilsynet, osv.

Konkurransen mellom Statoil og Hydro har vært en meget viktig kilde til informasjon for styresmaktene. Sammenslåingen kan nå føre til at noe av det informasjonsgrunnlaget blir redusert.

Jeg vil minne om at en i Regjeringens framlegg til revidert nasjonalbudsjett foreslo å oppheve taket på 60 ansatte i Petoro. Det er et signal om å styrke nettopp disse områdene, og vi vil komme tilbake til det videre i prosessen.

Når det gjelder leverandørindustrien, vil jeg minne om at jeg ikke ser så mørkt på det som enkelte framstiller det.

Dette er også en givende mulighet til ytterligere å bli «løftet» ut i verden av det nye store selskapet. Det vil bety nye utfordringer for norsk leverandørindustri, men jeg tror det vil ha spesielt positive ringvirkninger når det gjelder å komme ut.

Jeg vil også understreke et viktig punkt, nemlig at det nye selskapet, som det står i proposisjonen og som de har gitt uttrykk for selv, nå skal satse innenfor fornybar energi. Det har de allerede gjort, men de skal videreutvikle det.

Det er vanskelig å ta for seg disse utfordringene knyttet til fusjonen uten samtidig å knytte noen kommentarer til opposisjonens forslag i denne saken. At Høyre og Fremskrittspartiet går inn for en massiv privatisering og utsalg av fellesskapets naturressurser, undrer meg ikke. Det har vært en politikk de har ført hele tiden. Der i gården er jo dette velkjent politikk. Men at Kristelig Folkeparti er med på denne ferden, er litt merkelig. Jeg tror at Kristelig Folkeparti er blitt litt villedet i denne sammenhengen. Jeg konstaterer med stor tilfredshet at Kristelig Folkeparti slutter seg til at vi kjøper oss opp til 67 pst. i selskapet over tid. Jeg vil minne om at Kristelig Folkeparti tidligere har stått sterkt på og har tradisjon for at naturressursene tilhører fellesskapet.

La oss se nærmere på noen av konsekvensene av opposisjonens framlegg. Det innebærer en storstilt overføring av ressurser på norsk sokkel fra StatoilHydro, som i stor grad er eid av alle, til private, en overføring som skal gå for seg for å svekke selskapet som vi gjennom tiår har vært med på å bygge opp, alt for såkalt å redusere fellesskapets makt over norsk sokkel. Jeg vil understreke at makten ligger her, den ligger i Stortinget og i norsk oljepolitikk. Slik har det vært, og slik skal det også bli i framtiden. Derfor er vi nå nøye både i proposisjonen og i innstillingen på at vi skal følge med og iverksette nødvendige tiltak, ut fra det jeg tidligere har sagt bl.a. om tilsynsmyndighetene. Da skal vi også sette inn nødvendige tiltak. Derfor fremmer vi heller ikke forslag i dag, eller er med på forslag som ikke er tuftet på realiteter og fakta, men mer på kortsiktig populisme.

At makten i norsk energipolitikk skal være i det norske storting, er hovedgrunnen til at vi nå sørger for at staten nettopp øker sin eierandel fra 62 pst. til 67 pst. Det er i tråd med Regjeringens eierskapsmelding. Vi vil ha 2/3 statlig eierskap i det nye selskapet. Dette er også i tråd med vår historie og våre tradisjoner innenfor denne sektoren. Våre naturressurser skal tilhøre hele folket og ikke bare noen private aktører.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:57:18]: I valgkampen var Arbeiderpartiet veldig aktiv med å understreke behovet for en aktiv næringspolitikk. Overfor Bondevik II-regjeringen ble det flere ganger påpekt at verktøykassen var tom. I denne saken virker det derimot ikke som om Regjeringen har en verktøykasse. Det eneste proaktive tiltaket som har kommet fram fra Regjeringens side for å sikre

mangfold på sokkelen, for å sikre forskning og leverandørindustrien, har vært at en hever taket på 60 ansatte i Petoro. På alle øvrige områder sier Regjeringen at en skal føre dialog, og at en skal følge nøye med på det som skjer, men en varsler altså ingen konkret retning. Hvor er det blitt av verktøykassen til Regjeringen i denne saken?

Tore Nordtun (A) [11:58:04]: Regjeringen fører en aktiv næringspolitikk. Hvorfor ligger denne saken i denne sal i dag? Jo, det er et initiativ fra selskapenes side selvfølgelig, men her fører vi en næringspolitikk hvor vi egentlig signaliserer klart hva vi vil med dette selskapet framover, hvor stor eierandel vi vil ha i selskapet, og hva som skal være selskapets visjoner både nasjonalt og internasjonalt. Vi sitter ikke med hendene i fanget. Vi videreførte også dette i eierskapsmeldingen, som Stortinget tidligere har behandlet. Der sier vi helt klart fra hvilke institusjoner vi har med å gjøre her, som vi alle sammen er så glad i, og som vi skal være med og videreutvikle. Vi sitter ikke passive, vi tar tiltakene. Vi sier også i forhold til det som replikanten spør om nå, at dette er ting som vi er opptatt av. Vi vil følge opp videre nettopp dette med tilsyn.

Per-Kristian Foss (H) [11:59:17]: Det har vært en lang tradisjon i norsk oljepolitikk med bred politisk enighet. Det har skjedd gjennom jevnlike konsultasjoner mellom regjering og opposisjon så langt tilbake som også representanten Nordtun var inne på i sitt innlegg, i viktige petroleumsskattespørsmål og i andre viktige oljepolitiske saker. Men så ikke i denne saken. Her ble opposisjonen meddelt konklusjonen som et faktum via morgennyhetene. Det har ikke vært noen konsultasjon på kompenserende tiltak. Konkurransetilsynets rapport har vært forsøkt holdt tilbake fra offentligheten, og dermed også for Stortinget, og Stortinget var ikke informert om saken.

Mitt spørsmål er om representanten Nordtun har såpass kontakt med Regjeringens leder, altså statsministeren, at han kunne reflektere litt over om dette er en arbeidsulykke, i denne, som han kalte, historiske beslutning, eller om det er en ny linje fra Regjeringen?

Tore Nordtun (A) [12:00:10]: Jeg synes Per-Kristian Foss tar opp meget viktige spørsmål. Jeg refererte i mitt innlegg til det som skjedde i 1972 osv., og siden har suksessen fulgt norsk oljepolitikk. Vi har hatt et ganske robust flertall i denne sal, og føringene om rammebetingelsene har vært stødige og ligget fast over tid. Jeg får håpe at det fortsatt vil gjøre det i framtiden.

Jeg bare konstaterer at når det gjelder den saken som det dreier seg om i dag, nemlig fusjonen, var også Høyre tidlig på banen og sa ja til denne fusjonen. Hvilke kontakter det har vært, uttaler jeg meg ikke om. Jeg sitter ikke i den posisjonen her. Jeg har konstatert hvordan vi har behandlet saken i komiteen – og vi har hatt visse kontakter – men det vi tar stilling til i dag, er tross alt hovedsaken, nemlig ja eller nei til fusjonen og eventuelt det å kjøpe seg opp fra 62 til 67 pst.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [12:01:22]: Jeg regner med at det i arbeidet med denne stortingsproposisjonen har vært en dialog mellom stortingsgruppene og Regjeringen.

Mitt enkle spørsmål er da: Kjente representanten Nordtun til Konkurransetilsynets rapport da denne dialogen pågikk?

Tore Nordtun (A) [12:01:46]: Vi har vært kjent med de ulike dialogene som har pågått under saken etter at den kom til Stortinget, og den korrespondansen som har vært mellom statsråden og komiteens medlemmer.

Når det gjelder Konkurransetilsynet og hva som er gjort av prosedyrer i forkant før saken kom opp, må jeg i aller høyeste grad vise til at de tilsynsorganene som EØS og EU har i disse spørsmålene, har gjort en meget grundig vurdering av saken. Jeg bare konstaterer at de har konkludert med at det er i tråd med god skikk at disse selskapene slår seg sammen, og det kolliderer ikke med tilsynsmyndighetene ut fra det EU har uttalt.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:03:20]: Det er med blandede følelser jeg står her i dag når vi skal behandle en så viktig sak som fusjonen mellom Statoil og oljedelen i Hydro.

Fremskrittspartiet har i lang tid – ja lenge før dette ble et tema for Stortinget og denne regjeringen – vært positive til en fusjon mellom disse to selskapene. Tidligere partiformann i Fremskrittspartiet, Carl I. Hagen, luftet ideen for flere år siden. Han fikk da ingen støtte, men nå er det altså et enstemmig storting som sier at dette er en fornuftig ting å gjøre.

Samtidig konstaterer jeg at de politiske grep som var nødvendige for oljepolitikken i sin helhet, og som var forventet av et samlet storting, ikke ble levert i denne saken. Av stortingsproposisjonen ser vi veldig tydelig at Regjeringen nøyer seg med å observere hva som skal skje i framtiden, og skal føre dialog med partene. Derimot har opposisjonen framlagt en helhetlig politikk som ivaretar verdiskapingen i tillegg til de interessene StatoilHydro har. Og innlegget fra talsmannen fra de rød-grønne partiene, Tore Nordtun, styrker denne følelsen, for hans innlegg, og ikke minst hans svar på mitt spørsmål om hva Regjeringen har gjort med tanke på verdiskapingen på sokkelen, altså den aktive næringspolitikken, ble besvart med entydige refleksjoner om StatoilHydro som selskap. Men norsk sokkel og norsk verdiskaping er mye mer enn StatoilHydro. Det burde i hvert fall være mye mer enn StatoilHydro. Ut fra den helhetlige politikken som opposisjonen presenterer, vil Fremskrittspartiet helhjertet støtte fusjonen, men vi skulle ha ønsket at vi kunne bidra til at flertallet på Stortinget leverte en mer aktiv politikk.

Fusjonen er utvilsomt positiv for StatoilHydro. Vi tror at selskapet vil stå seg bedre samlet enn det de ville gjort hver for seg, i hvert fall på de fleste områder. Selskapene vil kunne få ut synergier, og Regjeringen nevner vel at en regner med en besparelse på ca. 4 milliarder kr i året gjen-

nom synergieffekter. En vil kunne spare penger på drift av felt ved å se ting i en helhet når man gjør innkjøp og nye investeringer. Ved forsøk på å få aktivitet i utlandet vil en kunne unngå unødvendig konkurranse seg imellom om noe som det fra et norsk perspektiv vil være helt unødvendig å konkurrere om.

Det nye selskapet står teknologisk sterkt. Det er vant til å løse store utfordringer, noe vi ser på Ormen Lange, på Snøhvit og ikke minst på mange av de eldre feltene i Nordsjøen. Det er en viktig bedrift i mange deler av landet, og derfor er det godt at det har kommet en del avklaringer om lokalisering av hovedkontor, og en del av den aktiviteten som skal skje rundt omkring. Vi savner riktignok litt mer tyngde på hva som skal skje i nordområdene, men veldig mye er bra avklart. Det er godt.

Der tror jeg heller ikke det er så veldig mye uenighet i denne salen. Det uenigheten går på, er altså ikke det som går konkret på StatoilHydros drift i framtiden, men det går på de oljepolitiske føringene, altså det som denne sal faktisk var mest opptatt av, nemlig politikken som skal føres. For fusjonen medfører en av de største og viktigste endringene i norsk oljevirkosomhet noen gang. Det var opposisjonen flink til å påpeke veldig tidlig, selv om enkelte media sier at det ikke har skjedd før de siste uker. Hvis en ser på referatet fra spørretimen 10. januar i år, vil en se at fusjonen ble tatt opp som et tema. Erna Solberg fra Høyre og undertegnede uttrykte glede over fusjonen isolert sett, men påpekte at vi fryktet at det nye selskapet blir en enorm kjempe som får diktere det som skjer på sokkelen, med de bekymringene det betyr for den totale verdiskapingen, for leverandørindustrien, for forskningsaktiviteten osv. Det er også interessant å merke seg at olje- og energiministeren i sitt svar bekrefter at StatoilHydro blir en dominerende aktør på norsk sokkel, og dominerende aktører trodde jeg vi ønsket å unngå, at det var noe som faktisk ble oppfattet som negativt. Dermed forutsatte alle i denne sal – i hvert fall fra opposisjonens side – at det politiske håndverket som ble ført fra Regjeringen fram til proposisjonen ble framlagt, tok utfordringene på alvor, og at man fremmet tiltak som faktisk stod i stil med størrelsen på fusjonen. Da vi fikk proposisjonen noen måneder senere, var det bare å konstatere at den var en stor skuffelse.

Regjeringen er flink til å beskrive utfordringene og den eksisterende situasjon, men den er veldig dårlig til å omgjøre dette til politisk handling. Regjeringen leverer ikke det politiske håndverket mange forventer, og løsningen er, som jeg har nevnt, at en skal følge nøye med og føre dialog. Men så har det i etterkant av proposisjonens framleggelse kommet ett proaktivt grep, og det er at en fjerner taket på 60 ansatte i Petoro. Petoro er altså det eneste proaktive grepet av betydning som Regjeringen framlegger i tidenes største endring i norsk oljevirkosomhet. Denne passiviteten kan koste samfunnet dyrt, for selv om en kan glede seg over milliardutbytte fra StatoilHydro hvert år, vil altså bare en marginal reduksjon av verdiskapingen på sokkelen totalt sett ha et mye større siffer enn det en kan få av økt utbytte fra StatoilHydros satsing i utlandet. Da må en jo stille spørsmålet:

Hva skal en med en aktiv næringspolitikk når Regjeringen mangler retningssans?

Opposisjonen har derimot vært aktiv og pekt på en rekke viktige suksessfaktorer for den gode verdiskapingen på sokkelen. Vi har pekt på viktigheten av konkurranse og mangfold, på viktigheten av konkurrerende oljeselskap, og ikke bare at staten skal være en dominerende eier eller være dominerende i selskapet. Vi har pekt på viktigheten av et bredt forskningsarbeid, en vital leverandørindustri og kompetanse og kapasitet i forvaltningsleddene. Vi har sagt at det er viktig å opprettholde nesten-suksessfaktorene. Vi har derfor fremmet en rekke tiltak som faktisk Regjeringen selv burde ha fremmet i proposisjonen, fordi det er ganske selvsagt at de blir gjennomført. De burde heller ikke være kontroversielle. Men vi merker oss at Regjeringen allikevel ikke har gjort det. Det gjelder krav som at en f.eks. reduserer StatoilHydros dominerende markedssituasjon på sokkelen, gjennom å legge en del prinsipper til grunn når en skal tildele nye lisenser, at en f.eks. hadde bedt StatoilHydro om å redusere eierandeler i marginale felt, slik at en får flere operatører inn som kan være konkurrenter, både for å stimulere til forskning og for å stimulere leverandørindustrien. Vi har konkret bedt om at man styrker Petoro og Oljedirektoratet. Vi har bedt om at det iallfall må fremlegges en evaluering av situasjonen for leverandørindustrien og av forskningssituasjonen. Ikke engang det, en evaluering, klarer de rød-grønne partiene å si at de vil være med på å støtte. Nei, regjeringenspartiene støtter faktisk ingen av forslagene fra opposisjonen. Med løfte om en aktiv næringspolitikk er det ganske oppsiktsvekkende.

Denne saken kunne vært en signatursak for Regjeringen for å vise det de mener i praksis både med en aktiv næringspolitikk og aktivt eierskap. I stedet for ender vi opp med aktiv observasjon. Der de rød-grønne anklaget Bondevik II-regjeringen for å ha en tom verktøykasse, står Stoltenberg II-regjeringen igjen uten en verktøykasse. Mens Regjeringen – med statsministeren i spissen – har stått utenfor direktørens kontor med pompong og cheerleader-fakter, har altså rød-grønne stortingsrepresentanter stått utenfor de samme kontorene og bedt folk gå planken, eller aller nødigst skal de få overleve som postbud.

Det eneste som har bidratt til et heftig engasjement i debatten i de rød-grønnes leir, har vært diskusjonen om hva navnet på selskapet skal være. Hva barnet skal hete, har altså vært det mest attraktive å debattere. Så fort stortingsproposisjonen ble framlagt og dette ble avgjort, har det vært stille som i graven. Det er symbolsk riktig, for det er også i graven den aktive næringspolitikken har havnet.

Dette var ikke uventet når man har sett hvordan de rød-grønne har oppført seg på Stortinget etter valget, og sett i lys av de andre løftene de har kommet med om en aktiv næringspolitikk og et aktivt eierskap. Det ble jo lovt at en skulle redde Union. Den bedriften er i graven. Industrikraftregimet ble først lovt før jul i fjor, så i revidert i år, og det er fortsatt ikke framlagt. Det ble lovt aktive grep for å innfri løfte om gassrør til Grenland. Så langt har vi sett at det har blitt utsatt med to år, uten at Regjeringen har fremmet noen nye tiltak som ikke Bondevik II-regjeringen al-

lerede har iverksatt. Det var også et løfte om at en skulle redde petrokjemiindustrien fra å bli solgt til utlandet. Den siste bedriften ble solgt i forrige uke.

Det som allikevel er mest kritikkverdig her, sett fra Stortingets synspunkt, er ikke at Regjeringen bryter sine løfter om en aktiv næringspolitikk eller et aktivt eierskap. Det er egentlig heller ikke det at Regjeringen står i fare for å skusle vekk store verdier på sokkelen, og at man ødelegger konkurransen og kun prøver å kompensere for det ved å øke eierandelen. Det som er mest kritikkverdig her, er informasjonsbiten, som mange føler har vært dårlig. Regjeringen har flertall på Stortinget – det vet de åpenbart, og det gir utslag. Fra regjeringspartienes side forsøker en ikke i særlig grad å inngå brede forlik i en så viktig sak som dette. Man tar også veldig lett på informasjonsflyten.

I en så tung sak som dette burde en gjort sitt ytterste for å sikre et bredt kompromiss som går på tvers av regjeringskonstellasjoner i framtiden. Her snakker vi om en viktig sak som har så store konsekvenser for verdiskapningen og inntektene til den norske stat i lang tid framover at en burde være sikker på at de vedtak som nå blir gjort, er robuste, uansett om man får et regjeringsskifte i 2009, eller kanskje før den tid, slik at det ikke blir et incentiv i seg selv for nye partikonstellasjoner til å prøve å gjøre endringer. Det har ikke skjedd. De rød-grønne oppfører seg som om de skal være styrende for all framtid, mens gallupene viser at mye tyder på at det kan endre seg i 2009. Når vi ser hva slags krav som stilles fra enkelte rød-grønne representanter i klimapolitikken, er det mye som kan tyde på at en heller ikke trenger å vente til 2009 før det skjer endringer.

Når det gjelder oljeindustrien og oljepolitikken, der en har hatt et mål i lang tid om å sikre langsiktighet, langsiktige, forutsigbare rammebetingelser, og der en har prøvd å få de brede kompromissene i Stortinget, er det trist å konstatere at den tiden er forbi, at en nå nøyer seg med knappst mulig flertall, og at vi opplever to meget sterke fronter i komiteen. Opposisjonspartiene har vært veldig villige til å inngå kompromiss for å få de langsiktige linjene, men regjeringspartiene har ikke hatt noen ting å gi. Dette er sannsynligvis fordi vi i dag ser at oljepolitikken utformes av de to største motpolene historisk sett, Arbeiderpartiet og SV. Når de endelig klarer å bli enige, vil alt som minner om et kompromiss med et annet parti bety at en flytter det skjøre balansepunktet, slik at minste felles multiplum blir ulevelig for ett av partiene.

Når vi ser på innstillingen i dag, ser vi at opposisjonen faktisk har elleve felles forslag i en så viktig sak – elleve felles forslag i oljepolitikken. Det er faktisk elleve flere felles forslag enn det de rød-grønne partiene klarte å enes om i hele forrige periode ved behandlingen av de to stortingsmeldingene som var om oljepolitikken. Det sier litt om hvordan opposisjonen i dag ønsker å samarbeide, der Arbeiderpartiet og SV ikke klarte å samarbeide i forrige periode.

Når det gjelder informasjonsflyten og Konkurransetilsynets rapport, som representanten Foss var inne på, blir det for meg som stortingsrepresentant en bismak i munnen når en viser til at Konkurransetilsynets rapport kunne

en få tak i, for den lå tross alt på en postliste internt i Regjeringen. Det er mulig at Fremskrittspartiet, med våre 38 representanter og noen titalls rådgivere og konsulenter, hadde hatt tid til å rote gjennom alle postlister som sviver i regjeringsapparatet til enhver tid, men jeg tror ikke at f.eks. Venstre og Kristelig Folkeparti ville hatt den kapasiteten. Når en ser hva slags arbeidspress Regjeringen dytter på opposisjonen i de siste ukene av sesjonen, skal en ikke forvente at opposisjonen har tid til å lete gjennom alle slags interne saks ganger i Regjeringen.

En må forvente at Stortinget faktisk får de dokumenter som er relevante for denne saken. Så får opposisjonen og partiene på Stortinget selv bestemme om dette er av viktighet for saken, eller om en skal ta lett på det. Det får være opposisjonspartienes, eller skal vi si alle stortingspartienes, valg og ikke noe Regjeringen sitter og vurderer på egne vegne og gjerne filtrerer ut de dokumentene som den ikke ser på som veldig fordelaktig for sin egen saksbehandling. Så jeg håper at statsråden vil komme inn på dette ganske grundig og forklare hvorfor Stortinget ikke fikk Konkurransetilsynets rapport tilsendt umiddelbart, og hvordan han vil unngå at dette skjer i framtiden, og at en gjerne også får en tydelig unnskyldning for at dette skjedde. Det er Stortinget en forholder seg til, og ikke bare fire opposisjonspartier som sitter i mindretall.

Til slutt vil jeg komme inn på representanten Nordtun, som beskylder Høyre og Fremskrittspartiet for å drive med utsalg av naturressurser. Hvis jeg ikke husker feil, var representanten Nordtun selv med på å delprivatisere Statoil for noen år siden. Da var det helt greit. Man snakket ikke om at man mistet kontroll over naturressursene den gangen. Naturressursene tilhører fellesskapet, og forvaltes dermed av storting og regjering. Så er det staten ved storting og regjering som gir enkelt selskap eller et konsortium av selskaper lisens til å utvinne disse. Men kontrollen og eierskapet ligger fortsatt hos staten og dermed folk flest. Nordtun gir et inntrykk av at ved å selge seg ned til en mindre prosent eierandel i staten, mister en kontrollen på dette. Det er å sette dette fullstendig på hodet. Det viser hvordan en prøver å fjerne fokus fra det som er viktig i denne saken – dessverre.

Jeg tar opp forslagene som Fremskrittspartiet er medforlagsstiller til.

S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Representanten Ketil Solvik-Olsen har teke opp dei forslaga han sjølv refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Torny Pedersen (A) [12:18:57]: Fremskrittspartiet mener at staten er en dårlig eier, bl.a. fordi staten ikke til enhver tid maksimerer selskapenes verdier.

I forbindelse med saken om sammenslåing av Statoil-Hydro er det grunn til å anta at denne programformuleringen og holdningen er uteglemt, for i et forslag i innstillingen sier bl.a. Fremskrittspartiet:

(Pedersen)

«Stortinget ber Regjeringen stille krav om at StatoilHydro medvirker til at de nye operatørene får en tilstrekkelig eierandel ved at det også overdras passende eierandeler i felt og lisenser innen en fastsatt tidsfrist.»

Det er et forslag som utvilsomt vil svekke selskapets verdier, altså ikke slik Fremskrittspartiet faktisk mener målet må være, nemlig selskapenes verdimaksimering. Mener representanten at Fremskrittspartiet i denne saken underbygger eget program?

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:20:08]: Nei, på ingen måte. Jeg tror representanten Pedersen her prøver å dra paralleller som ikke lar seg dra i denne sammenheng.

Det en mener med forslaget, er at vi ønsker å ivareta fellesskapets maksimale verdiskaping, gjennom at en reduserer en meget dominerende eier og dermed sikrer konkurransen på sokkelen. Fremskrittspartiet har stor tro på at konkurranse bringer fram gode ting i de aktørene som bidrar til det, gitt at du har et godt regelverk i bunnen og ikke bare driver med anarki. Men ved at du får en bedre konkurranse, øker du verdiskapingen.

Når vi sier at et av kravene for å tillate en slik fusjon burde være at en også så på den porteføljen som StatoilHydro sitter på, ville StatoilHydro selv kunne si om det vil være akseptabelt for å fortsette fusjonen, eller om de ikke ville synes det var det. Legg merke til at Fremskrittspartiet og opposisjonspartiene ikke sier at en skal ta store eierandeler fra de store operatørselskap. Men på en del små områder der en faktisk kan få andre selskaper inn på en enkel måte, og gjerne overdra operatørskapet også, vil det være fornuftig.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [12:21:23]: Framstegspartiet og Høgre er i ein merknad opptekne av at «staten som medeier i et børsnotert og kommersielt Statoil, er seg sitt ansvar bevisst». Det er noko som Senterpartiet er eing i.

Samtidig er dei opptekne av at politisk uvisse er uheldig. Det er òg signal som kan redusera verdien på selskapet. Då er det med undring vi registrerer at dei fremmar ei heil rekkje forslag som i media blir framstilte som eit førevarsel om omkamp på viktige område etter valet i 2009, om ein kjem i posisjon. Er ikkje det nettopp å spreia politisk uvisse, å gje signal som kan redusera verdien på selskapet?

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:22:33]: Jeg vil på vegne av opposisjonen presisere at vi ikke varsler omkamp om selve fusjonen. Den går sin gang, og de som er private eiere, skal vite at en ny regjering, fra opposisjonspartiene, ikke vil prøve å ødelegge de verdiene – de ligger fast. Man kan heller sette spørsmålstejn ved hvorfor Regjeringen synes dette er viktig, og bruker som eneste argument for å kjøpe seg opp til totredjedelers eierskap i StatoilHydro at man vil unngå at mindretallet kan hindre vedtektsendringer.

Det vi varsler, er en omkamp om oljepolitikken. Hvis ikke et opposisjonsparti, eller noe parti, skal kunne varsle

at man ønsker å føre en annen politisk linje enn den sittende regjering, kan man jo bare slutte med valgkamper. Det er nettopp det som er poenget, man slåss i valgkamper – og til daglig på Stortinget – om å påvirke retningen i den politikken. Selvsagt vil andre partier i regjering påvirke retningen, og så får velgerne selv velge om de ønsker en ny retning, eller om de ønsker å fortsette den kursen som den sittende regjering har.

Terje Aasland (A) [12:23:46]: Fremskrittspartiet ønsker primært et statlig nedsalg i StatoilHydro til 34 pst., og etter Fremskrittspartiets egne tall vil dette utgjøre verdier på om lag 150–180 milliarder kr. Det kunne vært kjekt å vite, om representanten kan utdype det noe, hva formålet er. Er det å svekke statens eierrolle og dermed innflytelse i selskapet, som Fremskrittspartiet selv omtaler som en «dominerende» gigant, eller er det for å oppfylle partiprogrammet, som slår fast at slike nedsalg skal være en overføring av aksjer til norske borgere, uten vederlag?

Hvorfor fremmes ikke denne programposten nå? Det kunne også vært interessant å vite. Dette stortinget har jo vært vitne til at Fremskrittspartiet har fremmet programformulering etter programformulering, men ikke akkurat dette punktet. Er det fordi det er en av svært mange programformuleringer i Fremskrittspartiets program som er urealistiske?

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:24:47]: Programformuleringene i Fremskrittspartiets program er meget realistiske, og hvis representanten Terje Aasland savner noen av forslagene på Stortinget, må han gjerne ta dem opp selv, så skal vi gladelig støtte dem.

Når Fremskrittspartiet snakker om nedsalg av StatoilHydro, er jo det fordi vi tror at den kapitalen som staten har investert i StatoilHydro, kunne ha blitt brukt bedre for folk flest gjennom andre formål. StatoilHydro vil jo bestå som selskap, og alle erfaringer ved det nedsalget som har vært allerede, tyder på at Statoil har kommet godt ifra det og ikke tapt som selskap – tvert imot har det sannsynligvis styrket det, fordi man har fått mer gjennomsiktighet i det som skjer, økt dynamikken i selskapet og stimulert det på mange andre måter.

Spørsmålet som man også må stille, er: Hvilken politisk betydning har det om staten eier 34 pst. eller 67 pst.? Spesielt ut fra den politikken som Regjeringen nå har ført, hvilken betydning ville den forskjellen hatt? Det eneste man gjør i denne fusjonen, er å si at man ønsker økt eierskap, men man forteller ikke hva man skal bruke det til. Egentlig er det jo meningsløst å sitte med stor kapital bundet opp.

Presidenten: Replikkordskiftet er slutt.

Børge Brende (H) [12:26:23]: Saksordføreren, Tore Nordtun, fremstilte det i replikkordskiftet etter sitt innlegg nærmest som en gest overfor Stortinget at vi har saken om fusjonen mellom Statoil og Hydros olje- og gassdivisjon til behandling. Dette er faktisk symptomatisk for den selvbevisste holdningen som de rød-grønne utviser

også på dette området. Tore Nordtun vet meget godt at selv om vi har en flertallsregjering, må denne saken formelt sett forelegges Stortinget. Men som det er blitt sagt i debatten, det har ikke vært noen som helst underhåndskontakt mellom Regjeringen – ingen av Regjeringens medlemmer – og opposisjonen før saken ble kjent, eller under sakens behandling i Stortinget.

Statsråd Enoksens hadde et løfte om kompenserende tiltak da fusjonen ble kjent. Det er overhodet ikke innfridd. Og til alt overmål har man valgt ikke å informere Stortinget korrekt om de konkurransemessige implikasjonene og uttalelsene som har kommet underveis.

Fra Høyres side tok vi fusjonen til etterretning da statsminister Stoltenberg presenterte den like før jul. Vi ser at dette er en industrielt initiert fusjon, og at det er gode argumenter for at disse to selskapene sammen internasjonalt kan gjøre det bedre enn i dag. Men som vi sa, selskapet blir for dominerende på norsk sokkel. Det svekker konkurransen på norsk sokkel, slik at vi forutsatte og forutsetter at det må gjennomføres tilstrekkelig med kompenserende tiltak.

I 1984 tok Gro Harlem Brundtland kontakt med Kåre Willoch for å få til en løsning for norsk sokkel som kunne være forutsigbar i mange år framover. Denne regjeringen har valgt totalt å ignorere opposisjonen og de konkurransemessige aspektene. Det vi ser i Stortinget i dag, er faktisk en samlet ikke-sosialistisk opposisjon som har fremmet elleve konkrete forslag til kompenserende tiltak. Det er faktisk en ganske tøff dom over dårlig politisk håndverk fra den rød-grønne regjeringens side. Det er også ganske tøft at de rød-grønne partiene på Stortinget ikke har fått en millimeters mulighet til å bevege seg i Stortinget. Og hvorfor spiller dette noen rolle? Jo, det er faktisk ikke noen styrke for Norge at en samlet opposisjon må fremme elleve tiltak. Hadde man kunnet ha en dialog både i forkant og underveis, hadde det faktisk vært mulighet til at vi kunne ha fått et bredt nasjonalt kompromiss om norsk olje- og gasspolitikk fremover, hvis arrogansen og selvbevisstheten ikke hadde vært så høy. Hva om man kunne hatt forutsigbarhet også i årene framover? Men nå vet alle som følger med i norsk politikk, at frem til stortingsvalget i 2009 er det en samlet opposisjon som har hatt ulikt syn i forhold til Regjeringen på nødvendigheten av kompenserende tiltak, og som mener at når ett selskap dominerer mer enn 80 pst. av operatøransvaret på norsk sokkel, så er det ikke bra.

Man sier at konkurranse fungerer. Det er ingen uenighet om at konkurranse fungerer. Men hvorfor er det slik at konkurranse ikke skal fungere på sokkelen? Selvsagt fungerer konkurranse også på sokkelen. Vi vet at konkurranse mellom Hydro og Statoil har fått frem ulike teknologiske løsninger. Ta f.eks. Trollfeltet, der et av selskapene mente at man burde ta ut oljen først. Det andre mente at man burde starte med gassen. Heldigvis tok man oljen først, slik at man kunne bruke gassen til trykkstøtte for å få opp oljen, og norske skattebetalere har hatt gleden av å få mange millioner kroner i ekstra skatteinntekter fordi det har vært en riktig ressursdisponering.

Det kan jo selvsagt også komme til spørsmål i tiden fremover der selskapets interesser ikke nødvendigvis er totalt overensstemmende med den norske stats interesser. Hvem skal da se selskapet i kortene? Da må man selvsagt styrke konkurransen på norsk sokkel. Man må også styrke de institusjonene som ligger der. Så får altså saksordføreren i et replikkordskifte med en av representantene seg til å si at det er «kortsiktig populisme» når man bl.a. legger fram et forslag om å styrke Petoro.

Jeg hadde håpet at vi i dag kunne hatt bred enighet om dette, med noen kompenserende tiltak, slik at det hadde vært forutsigbarhet rundt norsk olje- og gasspolitikk i årene fremover. Men det er Regjeringen som må ta ansvaret for at opposisjonen er blitt totalt neglisjert, og at dette har blitt en dårlig løsning for vårt land.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tore Nordtun (A) [12:31:48]: Jeg benytter replikken til en aldri så liten filosofering over innlegget til Høyres hovedtalsmann i energisaker.

Det var et innlegg som var blottet for industripolitikk, hvorfor vi foretar denne fusjonen, og hvorfor Høyre støttet fusjonen. Det var en 5 minutters tirade om hvorfor man ikke bør støtte fusjonen – og så stemmer man for den! I tillegg snakket han om at vi skal ha forutsigbarhet i norsk oljepolitikk over tid. Selvfølgelig skal vi det. Det var en av grunnpilarene i mitt hovedinnlegg. Men forutsigbarhet var ikke mye til stede i Børge Brendes innlegg.

Jeg må spørre Børge Brende: Skal Børge Brende nå varsle omkamp om norsk oljepolitikk – for dette dreier seg om det – i 2009, hvis vi skulle være så uheldige å få en annen regjering? Hvor er det industripolitiske aspektet i Brendes innlegg?

Børge Brende (H) [12:32:55]: Jeg synes det er all grunn til å spisse ørene når Tore Nordtun snakker om å mangle industripolitiske ambisjoner. Det er nemlig et område hans parti har ganske god greie på.

Så tror jeg at Tore Nordtun må ha hatt et ferdigskrevet manuskript på replikken sin som ikke var helt tilpasset det innlegget jeg holdt. Hvis representanten Tore Nordtun hadde tatt seg bryet med å høre på hva jeg sa, ville han hørt at jeg innledet med at det var klare fordeler for disse to selskapene med en fusjon, internasjonalt. Derfor tok Høyre også fusjonen til etterretning. Mange var overrasket over det. Men vi forutsatte at det da måtte komme kompenserende tiltak. Hvor ble det av de kompenserende tiltakene? De er ikke her.

Hvis det er slik at representanten Nordtun nå er bekymret for at det senere kan komme forslag om endringer i oljepolitikken, burde han ha tenkt på det da vi hadde saken til behandling i komiteen. Det burde også statsråd Enoksen ha tenkt på i forkant, slik at det kunne ha blitt en dialog med opposisjonen. Men Regjeringen må ta ansvar for at det har vært null dialog, null initiativ og ikke den statsmannsaktige innsats som tidligere regjeringer har vist på dette området.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [12:34:18]: Eg må få lov til å seia innleiingsvis at det har vore interessant å følgja personen Børge Brende i ulike roller – som miljøvernminister, som næringsminister og no i dei oppgåvene han har i Stortinget.

Eg vil gi han rett i at ei samanslåing isolert sett kan trekkja i retning av mindre konkurranse, men det blir samtidig opna eit rom for ny politikk, for betre tilsyn og for aktiv tilrettelegging for nye og mindre aktørar. Med utgangspunkt i erfaringane hans som næringsminister er spørsmålet mitt: Når kan staten best vareta sine interesser – ved nedsalg i det nye selskapet, eller ved på sikt å kjøpa seg opp til eit fleirtal på to tredelar?

Børge Brende (H) [12:35:22]: Først: Det er hyggelig at representanten Magnhild Meltveit Kleppa har fulgt mitt politiske virke.

Når det gjelder saken om Statoil og Hydro, har jeg i ulike debatter hatt følelsen av at Senterpartiet faktisk har hatt en del sans for de argumentene som bl.a. Høyre har fremmet om behov for kompenserende tiltak, slik at man hadde sørget for at det i fremtiden også vil være konkurranse på sokkelen. Derfor synes jeg at det egentlig er synd at vi ikke har kommet litt lenger i å kunne få til enighet om dette. Jeg tror at man faktisk har gått glipp av en historisk sjanse fordi Regjeringen ikke har vært med på det.

Så til spørsmålet om eierskap. Høyres syn er at det holder at staten eier halvparten av det fusjonerte selskapet, 51 pst. I dag eier staten under 50 pst. i Hydro. Det har også vært en helt grei eiersits. Det som er problemet, er at for stort statlig eierskap faktisk kan føre til at selskapene styrer staten, ikke omvendt. Vi må passe oss for at det ikke er halen som vifter med hunden.

Asmund Kristoffersen (A) [12:36:39]: Når jeg hører det representanten Børge Brende sier, må jeg først si at Høyre har en ikke bare ærefull forhistorie når det gjelder oljepolitikk – selv om daværende finansminister Foss for noen år siden på en prisverdig måte stod oppreist mot oljeselskapenes råkjør for lavere skatt.

Hvis det var slik at Høyres oljepolitikk fra 1970-tallet hadde vært gjeldende, hadde statskassen vært slankere og overføringene til distriktene mindre. Jeg vil også tro at norsk oljepolitikk hadde sett litt annerledes ut.

Nå benytter Høyre og Fremskrittspartiet muligheten til å prøve å svekke det statlige eierskapet i StatoilHydro. Da er mitt spørsmål: Hvilke grep vil Høyre ta for å sikre at Stortinget og Regjeringen har nødvendig innflytelse over norsk petroleumspolitik, med en svekket Eierrolle i StatoilHydro?

Presidenten: Før representanten Børge Brende svarer, vil presidenten be representanten vurdere om forslag nr. 13 skal framsetjast?

Børge Brende (H) [12:37:59]: Takk for det. Herved fremmer jeg på vegne av Høyre forslag nr. 13.

Så til representanten Kristoffersen. Jeg hørte ikke noe dokumentasjon på påstanden om hvorfor – angivelig –

statskassen hadde vært slankere med vår olje- og gasspolitikk fra 1970-tallet. Tvert imot tror jeg at vi har vært en garantist for at det skal være konkurranse på sokkelen. Vi hadde Saga i sin tid. De forsvant, og nå står vi igjen med ett fusjonert selskap. Jeg tror at vi alle bør kunne adressere den utfordringen det medfører på norsk sokkel, og det gjøres faktisk også fra Regjeringens side i proposisjon, men man foreslår ingen konkrete tiltak for å gi svar på dette.

Når det gjelder Eierandeler, tror jeg at man kan oppnå absolutt alt det man ønsker, ved at staten eier mer enn halvparten av selskapet. Men det bør ikke være noen indikasjon på at man skal begynne å detaljstyre selskapet, tvert imot – hvis det er det som er formålet med eierskapet for den rød-grønne siden.

Presidenten: Representanten Børge Brende har teke opp det forslaget han refererte til.

Replikordskiftet er slutt.

Heidi Sørensen (SV) [12:39:47]: Beklager at jeg har brukt litt tid på å ta talerstolen ned, men det har vært høye mørke menn foran meg på talerstolen i dag.

La meg starte med å si at jeg deler saksordføreren oppfatning når han i innledningen sier at det vi gjør i dag, er et historisk vedtak. Norsk oljehistorie er snart 40 år, og vi har gått gjennom mange epoker fra da vi opprettet Statoil i 1972. Vi hadde tilbake i tid en situasjon hvor vi hadde tre oljeselskap – et statlig, et halvstatlig og et privat. Så forsvant det private inn i Hydro, og vi fikk to selskaper. Så fikk vi delprivatisering av Statoil, og i dag skal vi fatte et vedtak om at vi skal ha ett stort oljeselskap i Norge. Man kan aldri fatte historiske vedtak og være knallsikker på utfallet. Historiske vedtak kjennetegnes ved at det er en viss usikkerhet knyttet til dem, så også med dette vedtaket.

Det er i dag faktisk en samlet komite som støtter fusjonen. Hvis man går tilbake i tid, vil man kunne se at dette er det bredeste flertallet i norsk oljehistorie noensinne – selv om debatten så langt kanskje ikke har båret preg av det.

Hovedbegrunnelsen for sammenslåingen har fra de to selskapenes side vært det industrielle perspektivet, både internasjonalt og i Norge. Det er en samlet komite som mener at fusjonen representerer netto fordeler for aksjonærene i de to selskapene, sammenliknet med det å ikke foreta seg noen ting. Disse fordelene er mye knyttet til selskapenes internasjonale virksomhet.

Statens fordeler ved fusjonen er økt utbytte fra vekst ute og eventuelt større inntjening. Men det er også rett å si at disse verdiene er marginale sett i forhold til inntektene staten har fra norsk sokkel, og sånn vil det fortsette å være i årene som kommer.

Fusjonen vil ha positive virkninger for deler av norsk leverandørindustri industrialiseringsmuligheter, men bare hvis de klarer å opprettholde sitt teknologiske lederskap.

Komiteen er også samlet i det synet at fordelene ved fusjonen knyttet til internasjonalisering må veies opp mot noen av de ulempene en vil se på norsk sokkel på grunn

av tapt mangfold og tap av konkurranse. Men komiteen legger til grunn at staten ved fusjonen skal ivareta et bredere samfunnssyn, særlig når fusjonen fører til økende markedsmakt og tapt mangfold. Det vil også pålegge de underliggende etatene både i Miljøverndepartementet og i Olje- og energidepartementet en viktig og større rolle i tiden som kommer. Sånn sett er det etter vårt syn nødvendig å se for seg en styrking av både Statens forurensnings-tilsyn og Petroleumstilsynet i tiden framover.

Jeg vil også si at det er gledelig at en enstemmig komitee understreker at vi er glad for at det nye selskapet skal være et energiselskap som skal ha et stort engasjement på felt som ny fornybar energi og skal være en av de viktigste aktørene vi har når det gjelder utvikling knyttet til CO₂-deponering og fangst. Dette er viktige oppgaver for dette feltet.

I debatten i dag har jeg hørt representantene fra Fremskrittspartiet og Høyre snakke om disse elleve kompenserte tiltakene som skal demme opp for de negative virkningene av fusjonen. Ja, det kan høres imponerende ut. Men det har vært lite om innholdet i dem. Jeg er ikke like imponert over alle de tiltakene. La meg referere noen av dem.

Forslag 1 er bare å vedta en kritikk av at Konkurransetilsynets rapport ikke ble framlagt for Stortinget.

Forslag 8 er at Stortinget skal be Regjeringen om en stortingsmelding om hvordan fusjonen er gjennomført.

Forslag 9 er å be om en stortingsmelding om petroleumpolitikken.

Forslag 10 er å be om en evaluering av situasjonen for leverandørindustrien.

Forslag 11 er å be om at Petroleumstilsynet får et distriktskontor i Harstad.

I hvert fall ingen av de fem forslagene vil være i nærheten av å være kompensatoriske i forhold til de negative konsekvensene en sånn fusjon eventuelt vil ha.

La meg helt til slutt si: Det har vært mange som har vært engasjert i debatten. Her en søndag morgen hørte jeg til og med at Språkrådet hadde påpekt at stavemåten for StatoilHydro var feil. Man har ikke den formen i Norge, man burde ha en bindestrek. Vi har ikke tatt stilling til det, men føler oss bekvem med å støtte innstillingen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:44:56]: Representanten Sørensen gikk igjennom listen med elleve forslag fra opposisjonen og sa at det er ikke alle hun er like imponert over. De forslagene som hun ikke nevnte, antar jeg hun da er imponert over. Det er i så fall noe som Regjeringen burde merke seg – at opposisjonen har kommet fram til flere forslag som også SV synes ville vært viktige for å sikre at oljepolitikken i Norge tar hensyn til at en får en helt ny situasjon på sokkelen.

Man får én dominerende aktør, for å bruke oljeministerens egne ord, og da bør man også ha en ny politikk som tar hensyn til at en har én dominerende aktør i stedet for to store konkurrerende aktører. Det eneste Regjeringen har lagt fram av konkrete proaktive tiltak, er å heve taket

på antall ansatte i Petoro. Eller kan representanten Sørensen vise til andre konkrete tiltak fra Regjeringen, siden hun ikke er så imponert over forslagene fra opposisjonen?

Heidi Sørensen (SV) [12:46:04]: La meg presisere at det er vel ingen av forslagene jeg er veldig imponert over. Sånn sett skulle jeg ikke ha noe behov for å stemme for noen av de forslagene. Derimot er det sånn at jeg synes at forslagene overhodet ikke står i forhold til den kritikken som fremmes mot fusjonen mellom Statoil og Hydro. Hvis den kritikken er så fundamental, er så grunnleggende som både representanten Brende fra Høyre og representanten Solvik-Olsen sier i sine innlegg, synes jeg den naturlige konklusjonen ville vært å stemme imot. Og det er et ærlig standpunkt, det kan vi respektere. Men å påstå at disse egentlig relativt små tiltakene som opposisjonen fremmer forslag om i fellesskap, skal være i stand til å demme opp for de enorme negative konsekvensene som opposisjonen beskriver, det tror jeg ikke er riktig. Jeg deler heller ikke beskrivelsen av hvor negative disse konsekvensene kommer til å være.

Ivar Kristiansen (H) [12:47:09]: SV skriver i innstillingen at partiet er enig med styrene i Statoil og Hydro når hovedbegrunnelsen for sammenslåingen er å styrke selskapets fremtidige internasjonale rolle. Nå har jeg jo det inntrykket at entusiasmen kanskje har fortapt seg noe når det gjelder Statoils skjebne i Venezuela for tiden, men spørsmålet er – etter at vi hørte nyhetene forleden om at Statoil planlegger etablering i Irak: Er det dette SV mener når de med så stor entusiasme går inn for å styrke selskapets internasjonale rolle?

Heidi Sørensen (SV) [12:48:18]: Representanten Ivar Kristiansen vet utmerket godt at SV gjennom mange, mange år har representert en alternativ røst ved å være kritisk til Statoils internasjonale engasjement, og vi har i mange år tatt opp menneskerettighetsspørsmål, miljøspørsmål og andre etiske forhold knyttet til selskapets virksomhet ute.

Vi har sett at den utviklingen kommer til å fortsette. Det kommer til å være mer internasjonalisering – det kommer til å være en av de viktige strategiene til det nye selskapet. For oss har det vært viktig at det skal skje på så miljømessig gode måter som mulig og med så høye etiske standarder som mulig. Og vi skal være varsomme, spesielt når vi går inn i konfliktområder, og spesielt når vi går inn i land som er kjent for stor korrupsjon.

Oljevirkosomheten opererer i mange av de mest konfliktfylte deler av verden, og det å kunne være et sterkt oljeselskap med stor oppmerksomhet rundt disse spørsmålene er ekstremt viktig også for å være med og sette en bedre standard internasjonalt. Derfor er også internasjonaliseringen en av de viktige begrunnelsene for denne sammenslåingen.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [12:49:22]: Representanten Sørensen begynte sitt innlegg med å vise til historien, og det er det jeg har lyst til å gripe fatt i, i for-

hold til de erfaringene vi har med å ha relativt likeverdige selskaper. Er representanten Sørensen enig i at vi har fått teknologiutvikling, forskningsmessig utvikling og også økte verdier nettopp gjennom det at vi har hatt nokså likeverdige selskaper? Deler representanten Sørensen en slik vurdering – at dette har vært positivt?

Heidi Sørensen (SV) [12:50:19]: Det har åpenbart vært positivt på norsk sokkel at vi har hatt flere selskap å spille mellom, for det har vært en konkurranse på norsk sokkel.

Det vi ser nå, er en stadig mer internasjonal konkurranse, og de spørsmålene en må stille seg, er: Vil det som var riktig de siste 30 årene, være det som er mest teknologi-drivende, forskningsdrivende, de neste 30? Man kan også se på andre sektorer. Det er vel ikke sånn at hvis det hadde vært to mobil-selskap i Finland og ikke bare ett, Nokia, hadde de drevet bedre? Hvis Sverige hadde hatt tre Ericsson-selskaper, hadde det vært bedre enn ett?

Det er ikke gitt at det som var riktig de siste 30 år, kommer til å være riktig framover. Jeg tror ikke at Finland hadde hatt et sterkere mobil-selskap hvis de hadde hatt to Nokia. Slik kan det også være med Norge når vi skal ut i et internasjonalt marked. Det er vanskelig å forklare hvis man skal bygge opp under engasjementet fra statens side, at man skal ut og argumentere for to norske selskap, begge hovedsakelig eid av staten, i stedet for å være ute og kjempe for ett. Det er en av de viktigste begrunnelsene for sammenslåingen.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [12:51:51]: I dag behandler Stortinget en svært viktig sak for Norge. Statoil og Hydro er to store og viktige selskaper i norsk næringsliv, og begge har en omfattende virksomhet både i Norge og internasjonalt. Selskapene er viktige virkemidler for å nå sentrale målsettinger innen petroleumspolitikken så vel som viktige politikkområder innen økonomi, sysselsetting, forskning og miljø.

Siden fusjonsplanene ble offentliggjort, har Kristelig Folkeparti støttet disse. Det er det tre avgjørende grunner til:

- Det er industrielt riktig for bedre å kunne utnytte Statoils og Hydros kompetanse og ressurser.
- Det bedrer selskapenes stilling i den internasjonale konkurranse.
- Det øker eiernes økonomiske verdier.

Samtidig mener vi at Regjeringen må vurdere konsekvensene av fusjonen for norsk petroleumspolitikk. Denne fusjonen fører til omfattende endringer som får konsekvenser på en rekke områder. Vi trenger derfor en gjennomtenkning av sentrale virkemidler og en bevisst konkurransepolitikk for å sikre fellesskapets verdier. Det gjelder forvaltningen av olje- og gassressursene, men også rammevilkårene for andre oljeselskaper og leverandørindustrien.

Vi opplever at Regjeringen så langt ikke har gått inn i disse spørsmålene. Regjeringen inntar på mange måter en

vente og se-holdning. For oss viser Regjeringens dokument behovet for en ny stortingsmelding om petroleumspolitikken. Vi foreslår da også dette i dag.

StatoilHydro vil få en svært dominerende posisjon på norsk sokkel. 68 pst. av selskapets reserver ligger her. I internasjonal målestokk vil selskapet fortsatt være et mellomstort selskap. Men hovedbegrunnelsen for fusjonen er å øke selskapets konkurransekraft internasjonalt, og vi må forvente økt aktivitet ute i årene framover. Likevel vil selskapets virksomhet på norsk sokkel være omfattende. Og her ligger den politiske utfordring for norsk sokkel.

Fusjonen utfordrer mangfoldet og konkurransen i norsk petroleumssektor på en rekke områder. Det kan få konsekvenser for leverandørindustrien, teknologiutvikling, forskning og myndighetsutøvelse – for å nevne noe. I sum dreier det seg om muligheten for å ivareta fellesskapets ressurser og verdier på en best mulig måte. På denne bakgrunn har Kristelig Folkeparti funnet det nødvendig å være med som forslagsstiller på flere forslag som skal sikre mangfold og konkurranse i sektoren. Vi mener det er nødvendig å gi myndighetsorganer som Oljedirektoratet og SFT økte ressurser, og vi mener Petoro AS må få flere ressurser og økt bemanning.

I debatten har mye av fokuset vært knyttet til navn, hovedkontor, funksjonsfordeling i selskapet og statlige eierandeler. Alle disse sakene er viktige, men det har også vært mye symboldiskusjoner. For Kristelig Folkeparti er det viktig å holde fram at selskapets forretningskontor fortsatt skal ligge i Stavanger. Vi er enige i at de fagmiljøene som selskapene i dag har fordelt over hele landet, skal ivaretas og videreutvikles, og at de viktigste forretnings- og virksomhetsområdene må drives fra Stavanger, Oslo, Bergen og Trondheim.

Kristelig Folkeparti forventer også at Nord-Norge får flere oppgaver og arbeidsplasser i takt med at olje- og gassvirksomheten øker i Norskehavet og Barentshavet.

I Kristelig Folkeparti er vi svært fornøyd med at en samlet komite mener at det sammenslåtte selskapet bør defineres som et energiselskap. Det betyr at selskapet får en bredere aktivitet enn olje og gass, f.eks. innen fornybar energi. I et langsiktig framtidsperspektiv er dette viktig. Kristelig Folkeparti er også enig i at staten kjøper seg opp til 67 pst. av aksjene i det sammenslåtte selskapet.

Kristelig Folkeparti mener at Regjeringens håndtering av denne saken i forhold til viktig informasjon til Stortinget, er kritikkverdig. En vurdering av konkurransesituasjonen som følge av fusjonen er relevant for utformingen av olje- og gasspolitikken. Når denne informasjonen ikke ble ansett som viktig i startfasen, forteller det mye om at fokuset var på selskapsfusjonen og ikke implikasjonene for petroleumspolitikken. Men Stortingets oppgave er å vurdere alle relevante forhold i enhver sak, og Regjeringen har en informasjonsplikt overfor Stortinget.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torny Pedersen (A) [12:57:10]: Noen ganger er det vanskelig å forstå hva Kristelig Folkeparti egentlig mener med sin politikk. Dagens tilfelle gjelder Kristelig Folke-

partis holdning til statlig eierskap. Kristelig Folkeparti ønsker, som vi, å øke eierandelen i StatoilHydro til 67 pst., og det er flott at de er med på det. Men de ønsker ikke å være med på resten av merknaden, som viser til statens mål med eierskapet i det sammenslåtte selskapet. Er det bare prosent som er viktig? Har ikke Kristelig Folkeparti noen mening om statens eierskap i et så stort selskap? Eller er det kanskje en skjult agenda som ikke tåler dagens lys? Blir det bedre eierskap ved å være med på elleve forslag som ikke blir vedtatt?

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [12:58:00]:

Jeg er glad for dette spørsmålet. Representanten Torny Pedersen vet godt hva Kristelig Folkepartis begrunnelse var for å være med på nettopp denne delen av merknadene til regjeringspartiene. Resten av vår begrunnelse i forhold til oppkjøp har vi i forbindelse med eierskapsmeldingen. Der har vi våre merknader på det.

Vi har ingen skjulte agendaer. Vi har tro på selskapet, og at det er en solid investering. Som også representanten Nordtun var inne på, står Kristelig Folkeparti på at vi ønsker å ivareta fellesskapets ressurser, og Statoil er som sådant et viktig selskap. Vi har ingen skjulte agendaer, men gjør dette i full åpenhet.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [12:59:19]:

I 1931 vart det danna ei koalisjonsregjering i Storbritannia med Labour-politikaren Ramsey MacDonald som statsminister. Noko av det fyrste den regjeringa gjorde, var å forlata gullstandarden. Verdien til pund sterling skulle ikkje lenger vera kopla til gull. Ein tidlegare statsråd under MacDonald, Sidney Webb, uttalte då: «Nobody ever told us we could do that!» Politikkskiftet var så radikalt, så i strid med vanleg tenking og så raskt gjennomført at det nesten ikkje var til å tru. Dette politikkskiftet endra mentale kart, andre land følgde etter. Diskusjonar om økonomisk politikk vart annleis etter dette, ordskifta måtte førast innanfor eit nytt paradigme, ein ny tenkjemåte.

Samanslåinga av Statoil og Hydro si petroleumsvirksomhet handlar ikkje om å forlata gullstandarden. Den kan og bør likevel sjåast på som ei radikal endring. Samanslåinga har kome raskt på. Den vil endra debattar om olje, gass og energipolitikk i framtida. Slik sett er det snakk om eit paradigmeskifte.

I dag skal Stortinget gjera vedtak som vil bli ståande, som vil føra til store endringar som vil bli forska på og få ein plass i norsk historie, nett som opprettinga av Statoil i si tid, nett som det breie kompromisset Stortinget samla seg om i 1984, då for å avgrensa Statoil si makt og påverknadskraft i det norske samfunnet.

Opprettinga av SDØE og debatten rundt Statoil si rolle i norsk samfunnsliv i 1984 er både lærerik og tankevekkjande også i dag. StatoilHydro blir eit stort selskap, definitivt ein gigant jamført med andre norske verksemdar og ikkje minst vurdert i forhold til det norske politiske systemet. Dette er ei utfordring, både i forhold til bruk og for-

deling av makt. Senterpartiet er difor særleg nøgd med at staten i framtida skal eiga 67 pst. av aksjane i det nye selskapet. Dette handlar djupast sett om folkestyre, om demokratisk fundert makt til å møta dei utfordringane denne samanslåinga vil kunna føra med seg. Nasjonal, demokratisk makt og eigarskap går som ein raud tråd gjennom norsk olje- og gasshistorie. Slik skal det halda fram: Folket, borgarane sine valde representantar, er dei som legg dei overordna føringane på kva dette selskapet skal vera, korleis det skal drivast og oppføra seg, både i det norske samfunnet og internasjonalt.

Samanslåinga vil endra mykje. Noko ligg fast: Hovudkontoret skal vera i Stavanger. Stavanger skal halda fram som geografisk tyngdepunkt og utgangspunkt for framtidig aktivitet i sør og nord. Like viktig er dette: ein offensiv, aktiv politikk overfor det nye selskapet for å sikra best mogleg ressursforvaltning og auka verdiskaping frå petroleumsvirksomma. Tidlegare har sterk og intens konkurranse mellom nettopp Statoil og Hydro medverka til det. Ei samanslåing trekkjer isolert sett i retning av mindre sunn kappestrid. Men den opnar også eit rom for ny politikk, for betre tilsyn, for aktiv tilrettelegging for nye, mindre aktørar, nettopp fordi norsk sokkel også i framtida vil vera avgjerande for inntekter frå petroleumsvirksomma og finansiering av offentlege gode og velferd.

Dei grunnleggjande motiva bak og den djupe argumentasjonen for denne samanslåinga botnar i visjonar om storfelt internasjonal satsing, ikkje berre i velfungerande, demokratiske land med robuste institusjonar, som USA og Canada. Selskapet vil også engasjera seg meir ambisiøst i land der rike naturressursar – historisk sett – like mykje har vore ei forbanning som ei velsigning, land der ressursane ikkje utan vidare har ført til auka velferd for breie lag, man jamvel har forårsaka krigar og øydeleggjande korrupsjon og vanstyre. Etikk, sømeleg og legitim åtferd og opne prosessar vil difor i aukande grad vera påkravd og representera harde verdiar som StatoilHydro må leva og driva i samsvar med, ikkje minst på grunn av majoritetsegaren i selskapet. Indirekte handlar dette om Noreg sitt omdømme.

Senterpartiet er glad for at Stortinget står samla bak samanslåinga. Dette er ein historisk dag. I denne salen bør vi leva opp til det: ein ærleg, kritisk debatt og så ei verdig avslutting – vedtak som fører både oss, Statoil og Hydro inn i ei ny framtid.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [13:04:49]: Det er litt oppsiktsvekkende å registrere at samtlige rød-grønne politikere så langt har snakket veldig mye om StatoilHydro og hvor flott denne fusjonen er, men fokuserer veldig lite på de oljepolitiske sidene av saken. Det er jo nettopp det at Stortinget nå kunne hatt en betydning ved å påvirke oljepolitikken slik at en klarer å unngå de negative sidene som fusjonen kan medføre for den totale verdiskapingen. Representanten var også inne på dette i sitt innlegg, der hun viste til at dette handler om makt, og at StatoilHydro vil få stor makt. Så blir altså det eneste konkrete som en viser

til fra de rød-grønnes side, at en skal kjøpe seg opp i selskapet til 67 pst. eierandel. Det vil koste 25–30 milliarder kr, men den økonomiske fornuften i det vil jo avhenge av hva slags utbytte en forventer å få fra selskapet i forhold til alternative investeringer av den samme kapitalen. Spørsmålet blir jo da politisk sett: Hva tror Regjeringen og de rød-grønne partiene en kan oppnå ved å eie 67 pst. i forhold til å eie kun 62 pst.?

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [13:05:59]: Eg er overraska over at det synest som om ein så til vanleg velinformert representant som Ketil Solvik-Olsen ikkje har lese proposisjonen meir grundig enn han no gir uttrykk for. Han gjentek gong etter gong at det einaste Regjeringa har gjort, er å oppheva taket på tilsette i Petoro. Det er jo slik at det her blir gitt ei vurdering av ein konkurransesituasjon som det er viktig å følgja nøye, både i forhold til petroleumstilsyn, til Petoro, til SFT og til Oljedirektoratet. Men det er jo budsjettspørsmål.

Så til spørsmålet om å eiga 67 pst. eller 62 pst. Den som eig 67 pst. av aksjane, har også styring over vedtekene, noko som faktisk er svært viktig i eit stort selskap som dette.

Børge Brende (H) [13:07:11]: Slik jeg har oppfattet det, har det vært en debatt i Senterpartiet om denne fusjonen, og ikke minst om nødvendigheten av kompenserende tiltak.

Stortingsrepresentant Per Olaf Lundteigen har bl.a. uttalt at det er helt feil at en så viktig beslutning for næringslivet og Norge kommer uten at det har vært en prinsipiell og åpen debatt, og at det vil få dramatiske konsekvenser for norsk industri som leverer til oljeselskapet, når det bare er én innkjøper i det norske markedet – dramatiske konsekvenser.

Når man nå ser at Regjeringen har malt seg inn i et hjørne og en samlet opposisjon nå fremmer elleve forslag til kompenserende tiltak og alternative tiltak i forhold til det Regjeringen har kommet med, ser da parlamentarisk leder i Senterpartiet at det kanskje ville ha vært en fordel også for Norge fremover om man hadde satt seg ned og iallfall hatt en dialog med opposisjonen, og forsøkt å komme frem til enighet her? For så langt unna hverandre har man tross alt ikke vært.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [13:08:19]: Kva dialog som har vore og ikkje vore, kjenner eg naturleg nok lite til. Eg kan bekrefte at det har vore debatt i Senterpartiet. Det skulle jo elles berre mangla i ei så stor og viktig sak.

Når det gjeld det å ha store og opne prinsipielle debattar om denne saka, trur eg representanten Børge Brende meir enn nokon veit at det er noko som heiter børssensitive omsyn, og som set grenser for det.

Men så til dei elleve forslaga. Eg må faktisk seia at eg er svært overraska over – ja, eg synest det er oppsiktvekkjande – at opposisjonen har vore så lite konstruktiv og har samla seg her om elleve forslag, som må oppfattast som den reine demonstrasjonen med omsyn til at heile

Stortinget i dag står felles om denne fusjonen, og at mange av dei forslaga som er fremma, er omtalte i proposisjonen også som tiltak frå Regjeringa.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [13:09:41]:

I 2003 behandlet Stortinget vår kontrollfunksjon, og en samlet komite sier at det er vanskelig å stille krav i forhold til informasjon fra Regjeringen, men at det er viktig at det stilles krav.

Og da er det tre krav de tar fram, nemlig at Regjeringen har «råderetten over det offentlige utredningsapparat», og at den dermed har «et særskilt ansvar for å sikre at Stortinget gis et forsvarlig beslutningsgrunnlag», og komiteen viser til at «opplysningsplikten er et viktig kriterium for Stortingets etterfølgende kontroll», og den understreker at «det må stilles krav til utførligheten i den informasjon som fremlegges».

Mitt spørsmål er: Mener representanten at dette har skjedd i denne saken fullt ut?

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [13:10:33]: Eg ser at det er eit forslag i denne innstillinga som omtalar det. Eg er einig i at dei tre punkta som representanten Holten Hjemdal her viste til, skal ein følgja så langt som det let seg gjera.

Så må eg jo òg seia at dette er ei sak som gjeld konkurransesituasjonen. Det høyrer då med at norske styresmakter har opptredd korrekt i forhold til EØS-avtalen, og at EU-kommisjonen ikkje såg konkurransemessige problem ved fusjonen.

Så kan vi lika eller ikkje lika at det òg er ei viktig side av vurderinga av konkurranseforhold. Men slik er det no bestemt, utan korkje min eller Holten Hjemdal sin medverknad.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Gunnar Kvasheim (V) [13:11:58] (komiteens leder): Venstre responderte positivt på meldingen om fusjon mellom Statoil og Hydro. Men klarere enn noen andre partier var det kanskje Venstre som betonte motforestillingene. Det framstod som et åpenbart problem at to konkurrerende selskap gikk sammen, to konkurrerende selskap som har bidratt til å skape store verdier til fellesskapet, og fordi de har konkurrert med hverandre.

Vi la til grunn at Regjeringen ville ta utfordringene knyttet til fusjonen på alvor, og komme med kompenserende tiltak. I dag vet vi at så ikke ble tilfellet. Det innebærer også at vi som hadde denne forventningen, burde vært mer forbeholdne før vi konkluderte, enn tilfellet var. Vi burde avventet Regjeringens framlegg før vi konkluderte.

Venstre stemmer i dag for fusjon. Sammenslåingen mellom Statoil og Hydro er godt industrielt begrunnet. Det framstår som en åpenbar fordel internasjonalt at disse to selskapene kan arbeide sammen. Men Venstre vil også understreke at det nye selskapet står godt rustet til å ta fatt på utfordringene som er knyttet til norsk sokkel – jeg vil også betone godt rustet, dersom en ønsker det, til å enga-

sjere seg i et bredt energiperspektiv som går utover det som selskapet tradisjonelt har hatt som hovedfokus.

Jeg er skuffet og overrasket over at en rød-grønn regjering ikke har vært mer opptatt av konkurransesituasjonen på norsk sokkel, for konkurransesituasjonen på norsk sokkel avgjør inntektsstrømmen til staten. Det burde en rød-grønn regjering være opptatt av.

I tillegg til å fokusere for lite på konkurransesituasjonen og verdiskapingen knyttet til den er det åpenbart at Regjeringen tok altfor lett på konkurransesituasjonen også i et videre perspektiv. Jeg er også skuffet over at Regjeringen er så lite forpliktet når det gjelder styrking av Oljedirektoratet og Petoro. Det kan virke som om Regjeringen har tenkt at med et sterkt statlig eierskap ordner det meste seg. En ser at Regjeringen mer har opptrådt som eier enn som myndighetsutøver.

Det var jubel på fusjonsdagen, og så ble det stort sett med det. Det illustreres veldig godt ved den håndteringen en har hatt av konkurransespørsmål knyttet til fusjonen. Det burde vært sånn at Regjeringen var aktiv pådriver for å få belyst disse spørsmålene for å få informert Stortinget om hva som er gjort på dette området. Så har altså ikke skjedd.

Vi vet at Fornyings- og administrasjonsdepartementet utarbeidet et utkast til svar på komiteens spørsmål om konkurransesituasjonen, og at dette utkastet til svar er endret og omarbeidet i Olje- og energidepartementet, slik at innholdet ble misvisende. Det kan altså virke som om det ikke er tale om en glipp, men om noe som har skjedd med overlegg.

Det ble framstilt som at en flertallsregjering skulle innebære større forutsigbarhet, styrking av demokratiet og prosesser som var til gode for fellesskapet. Jeg våger den påstand at en mindretallsregjering ikke hadde våget å komme til Stortinget og tatt så lett på konkurransesituasjonen knyttet til norsk sektor og konkurransemyndighetens rolle som det dagens regjering har gjort. Jeg tror tvert imot at det er det at vi har en flertallsregjering, som har gjort at den har kunnet komme til Stortinget med en så lettvinngang med disse spørsmålene som tilfellet er.

Jeg har avslutningsvis lyst til å vektlegge det samme som representanten fra Kristelig Folkeparti gjorde, at vi nå har et selskap som skal være mer enn et olje- og gass-selskap. Det skal være et energiselskap, med alle de utfordringene som er knyttet til et slikt bredt engasjement. Jeg har også lyst til å understreke betydningen av at det er klargjort gjennom innstillingen at selskapets forretnings- og hovedkontor skal være i Stavanger, og at det skal være utgangspunkt for selskapets videre virksomhet, sammen med de øvrige lokalitetene som selskapet har. Det er viktig å spille på ressurser i hele landet for at dette selskapet skal kunne ivareta de viktige funksjonene det har.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Asmund Kristoffersen (A) [13:17:14]: Venstre er i dag med på en rekke av de tidligere omtalte forslagene som svekker statens rolle i styringen av norsk sokkel, bl.a. ved å prøve å vingeklippe StatoilHydro.

Når det gjelder mulighetene til å styre, er det flere sider her. Det ene er å sikre statens framtidige inntekter, som Venstre egentlig ønsker å svekke ved på en nokså uærbødig måte å si at å øke eierandelen bare er symbolpolitikk.

En annen ting er statens muligheter til å stille krav til miljøstandarder gjennom bl.a. teknologiutvikling i selskapet. Dette krever både langsiktighet, strategi og et eierskap som er tydelig. Tiltak krever mulighet for politisk styring. Spørsmålet blir da: Tror Venstre at det er best for miljøet at staten gjennom StatoilHydro får et svekket eierskap?

Gunnar Kvasheim (V) [13:18:22]: Det skulle vært interessant å spørre statsråden om han tror at forskjellen mellom de eierandelene Venstre går inn for, på 62,5 pst. og 67 pst., har stor innflytelse på selskapets miljøstandarder. Da burde man i tilfelle kjøpe seg opp umiddelbart og ikke over tid, slik Regjeringen legger opp til. Jeg utelukker at forskjellen på de to eierandelene har noe som helst å bety for selskapets miljøstandarder.

Med det spørsmålet fikk vi en god illustrasjon på at Regjeringen er knyttet til statens oppgave som eier og ikke som tilrettelegger for aktiviteter som skal gi inntekter til fellesskapet. Det at staten må forholde seg til en så stor aktør og mindre konkurranse når en skal ha aktivitet på norsk sokkel, kan, ifølge mange som har kikket på dette, redusere inntektene til fellesskapet. Det er en mye større bekymring enn den angivelige bekymringen knyttet til forskjellen på et eierskap på 62,5 pst., og et på 67 pst., som spøreren betoner i sitt spørsmål.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

Statsråd Odd Roger Enoksen [13:19:47]: Jeg er glad for at en samlet komite har gitt sin tilslutning til Regjeringens forslag om å gå inn for sammenslåingen av Statoil og Hydros petroleumsvirksomhet.

De globale forutsetningene for olje- og gassvirksomheten endres i stadig økende tempo. Aktørene må tilsvarende foreta nødvendige tilpasninger for å opprettholde og styrke sin konkurransevne.

Sammenslåingen vil etter Regjeringens oppfatning gi et konkurransedyktig energiselskap som legger grunnlag for industriell utvikling både i Norge og internasjonalt. Selskapet vil bli verdensledende innenfor deler av sin virksomhet, spesielt innen operasjoner på dypt vann.

Det er en historisk beslutning Stortinget tar i dag som det er grunn til å være stolt av. Beslutningen har stor betydning ikke bare for de to selskapene, men vil ha det også for det norske samfunnet. Sammenslåingen gjør at vi kan møte de framtidige utfordringene olje- og gassvirksomheten står overfor, på en bedre måte.

Norge har en betydelig teknologisk kompetanse innenfor olje- og gassnæringen. Norsk leverandørindustri skal ha en stor del av æren for den teknologiutviklingen som har funnet sted. Næringen har gått fra å være nasjonal til å bli en av våre mest konkurransedyktige næringer internasjonalt. På ti år har leverandørindustrien tredoblet sin

internasjonale omsetning og har nå virksomhet så å si over hele verden.

Jeg har registrert at komiteens mindretall er skeptisk til om det sammenslåtte selskapet vil evne å bidra til videre verdiskaping på norsk sokkel. Regjeringen har en langt mer positiv tilnærming til dette. Regjeringen legger til grunn at sammenslåingen vil gi betydelige positive virkninger for olje- og gassvirksomheten og verdiskapingen i næringen i årene som kommer. Vi har konkludert med at sammenslåingen ikke vil føre til redusert verdiskaping på norsk sokkel, men vi ser selvsagt at sammenslåingen reiser flere utfordringer både for ressursforvaltningen og for kommersielle aktører innenfor petroleumsvirksomheten. Disse er gitt en bred gjennomgang i stortingsproposisjonen. Dette gjelder også leverandørindustrien.

Olje- og energidepartementet vil i tiden framover følge utviklingen i denne industrien nøye. Myndighetene vil styrke dialogen med oljeselskapene og leverandørindustrien om tema innenfor kontraktsstrategi, innkjøpspolitikk og satsing på forskning. Det er grunnleggende viktig for meg at det fortsatt skal være sterk konkurranse og mangfold blant leverandørene for å sikre de beste teknologiske løsningene. Det sammenslåtte selskapet vil også ha en sterk egeninteresse av å sikre en effektiv leting, utbygging og drift samt å opprettholde en sterk og mangfoldig leverandørindustri. Regjeringen vil se til at myndighetsapparatet har nødvendig kompetanse og kapasitet til å følge opp petroleumsvirksomheten på en tilfredsstillende måte. Eventuelle forslag om økte bevilgninger vil bli fremmet i den ordinære budsjettprosessen.

I forbindelse med børsnoteringen av Statoil i 2001 ble det besluttet at staten ikke skulle ha mindre enn to tredjedels eierskap i Statoil. Regjeringen er opptatt av et sterkt, statlig eierskap og mener det er naturlig å videreføre denne politikken også for det sammenslåtte selskapet. Jeg er også glad for at dette synet støttes av Kristelig Folkeparti.

Ved tildeling av utvinningstillatelser er Norge forpliktet til å følge prosedyrene som følger av EUs konsesjonsdirektiv. Tildelinger skal foregå i samsvar med grunnleggende prinsipper om ikke-diskriminering. Dette innebærer at Olje- og energidepartementet ikke vil kunne unnlate å tildele andeler i utvinningstillatelser til StatoilHydro med den begrunnelse at selskapet er stort eller har en sterk posisjon på norsk sokkel. Jeg vil føye til at ikke minst Statoil og Hydro har stått for en stor del av kartleggingen og virksomheten i Barentshavet og i Norskehavet.

Dagens mangfold og konkurransen på sokkelen vil også etter sammenslåingen bli ivaretatt bl.a. av de andre etablerte aktørene, den økte aktiviteten til de nye aktørene, konsesjonsverket og av stemmereglene i utvinningstillatelsen. Statoil og Hydro opererer i dag 80 pst. av produksjonen på sokkelen, men i årene framover vil en rekke andre aktører styrke sin posisjon i virksomheten. De fire største funnene som planlegges utbygd, opereres av andre selskaper enn Statoil og Hydro – Shell på Onyx, BP på Skarv og Idun, Total på Victoria, Gaz de France på Gjøa og Eni på Goliat. I tillegg overtar Shell operatørskapet på Ormen Lange til høsten.

I tillegg vil jeg nevne at nye aktører, dvs. aktører som har kommet inn på norsk sokkel etter 2000, har fått økende betydning i konsesjonsrundene. I den siste konsesjonsrunden, TFO 2006, ble Statoil og Hydro tildelt bare 18 pst. av operatørskapene, og i 73 pst. av utvinningstillatelsene hadde verken Statoil eller Hydro deltakerandel.

Vår olje- og gasspolitikk skal være langsiktig og gjennkjennelig. Den skal legge til rette for vekst og videreutvikling. Dagens vedtak styrker grunnlaget for dette.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Siv Jensen (FrP) [13:25:02]: Nye StatoilHydro blir en svært dominerende aktør på norsk sokkel. Og nettopp i sånne saker er det helt avgjørende at beslutningsgrunnlaget som legges frem for Stortinget, er korrekt og tilstrekkelig.

I denne saken har statsråd Enoksen ettertrykkelig bevisst evne til å feilinformere Stortinget, og han har unnlatt å legge frem tilstrekkelig og nødvendig informasjon om det beslutningsgrunnlaget som skulle frem for Stortinget. Vi ser i stadig flere saker at den sittende regjering unnlater å overholde informasjonsplikten sin overfor Stortinget, og opptrer mer og mer arrogant i kraft av å ha flertall. Den type lettvinnt omgang med landets nasjonalforsamling bør Regjeringen tenke seg om to ganger før den fortsetter å ha.

Mitt spørsmål til statsråden blir: Tar han selvkritikk på mangel på håndtering overfor Stortinget, og er han nå villig til å beklage den håndteringen som har vært gjort fra Regjeringens side i denne saken?

Statsråd Odd Roger Enoksen [13:26:16]: La meg først nok en gang få lov til å si at det jeg var opptatt av, og prøvde å svare Stortinget på, var realiteten i saken, nemlig at norske myndigheter ikke hadde sett noen grunn til å uttale seg til EUs konkurransemyndigheter i forbindelse med fusjonen, og at Regjeringen og min hensikt selvsagt var å belyse konsekvensene av sammenslåingen. Problemet var imidlertid at det var ikke det Stortinget spurte om. Stortinget spurte om noe annet.

Derfor er det ingen grunn til å si noe annet enn at dette ikke ble håndtert slik det skulle vært fra min side. Jeg er opptatt av at Stortinget skal ha all den informasjonen som Stortinget bør ha for å kunne gjøre en best mulig jobb. Etter 12 år i dette huset har jeg stor respekt for Stortingets rolle og for at Stortinget har krav på og skal ha all nødvendig informasjon. Det betyr selvsagt ikke at alt underlagsmateriale uten videre blir oversendt til Stortinget, men når Stortinget spør om det, skal Stortinget selvsagt få informasjonen. Det skjedde ikke i denne sammenheng. Jeg skal gjøre mitt beste for å unngå at slike tilfeller skal oppstå i framtiden.

Per-Kristian Foss (H) [13:27:31]: La meg bare begynne med å fastslå at denne regjeringen har flertall for å opptre arrogant. Regjeringen har flertall i Stortinget for å la være å føre noen som helst dialog med Stortinget. Men det vil gi konsekvenser for politikken, og det henger ikke

i hop med Senterpartiets stadig uttrykte ønske gjennom tre–fire tiår i Stortinget om å etablere et bredt politisk grunnlag for en oljepolitikk, som vi alle er så avhengige av, under skiftende regjeringer.

La meg minne om at forrige gang vi hadde en flertallsregjering – og der satt Senterpartiet som medlem – gikk den regjeringen faktisk i dialog med Stortinget for å forandre sin egen proposisjon for å få til bredere løsninger med det daværende opposisjonspartiet, Arbeiderpartiet.

Statsråden sa nå at han ikke har håndtert det slik det skulle vært – spørsmålet om informasjon om Konkurransetilsynets uttalelser og forholdet til EU og norsk konkurransetilsyn. Betyr det at statsråden nå har beklaget at han har feilinformert Stortinget, eller betyr det ikke det?

Statsråd Odd Roger Enoksen [13:28:34]: Jeg vil nok en gang understreke at jeg verken har gjort forsøk på eller mener å ha feilinformert Stortinget. Jeg har ikke besvart spørsmålet fra Stortinget slik jeg burde ha gjort, fordi Stortinget i realiteten spurte om noe annet enn det det fikk svar på. Jeg skulle selvsagt ha svart ja, Regjeringen har bedt Konkurransetilsynet om å vurdere denne saken, og at det har vært en del av Regjeringens ordinære saksbehandling. Det skulle ha vært svart slik allerede på det første spørsmålet. Jeg tror representanten Foss med det skjønner at jeg gjerne skulle sett at det hadde vært besvart på en annen måte, og slik det burde ha vært besvart.

Når det gjelder Regjeringens manglende vilje til samarbeid om denne saken, må jeg si at av de forslag som blir framsatt fra opposisjonen, er det i grunnen to forslag som burde ha vært vedtatt i dag, hvis de skulle kunne effektueres. Det er forslagene om pålegg om nedsalg av eierandeler, og det er overdragelse av operatørskap. Begge de forslagene er Regjeringen uenig i. Andre forslag vil vi få rikelig anledning til å komme tilbake til i andre sammenhenger. Og jeg er selvsagt opptatt av samarbeid også med opposisjonen.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [13:29:58]: På nyhetene i går hørte vi at Statoil vurderer å etablere seg i Irak. Representanten Sørensen hadde tidligere i denne debatten et spennende svar. Tre av de punktene hun trakk fram, var menneskerettigheter, miljø og korrupsjon.

Mener statsråden at disse områdene er viktige? Hvis han eventuelt gjør det: Hvilken betydning får dette for statsråden i denne konkrete saken, og i andre generelle saker? Vi vedtar en fusjon, vi skal ut i verden, og vi skal bli sterke.

Statsråd Odd Roger Enoksen [13:30:43]: Svaret på spørsmålet om jeg deler representanten Sørensens syn på dette er kort og godt ja. Det er nødvendig at norske selskap som opererer ute, ivaretar de retningslinjer som vi har nasjonalt, at de opererer under norsk lov og internasjonalt regelverk, og at de utviser en høy standard i etiske og miljømessige spørsmål på samme måte ute som man gjør hjemme.

I forhold til Irak er det slik at norske myndigheter støtter gjenoppbyggingen av et samlet Irak. Norske myndig-

heter bidrar så godt vi kan på mange områder. At norske selskap skal ut og etablere seg, ja, det vil komme til å være situasjonen i framtiden. Det betyr også dessverre at norske selskap fra tid til annen både vil vise seg å være inne i, og vil gå inn i, områder som er kompliserte. Det betinger desto strengere oppmerksomhet nettopp mot etikk, miljø o.l., som er etterspurt fra selskapenes side. Som eier er også vi opptatt av å se til at så skjer.

Lars Sponheim (V) [13:31:55]: Det kom fram i Bergens Tidens tidligere denne uken at det svaret til Stortinget som statsråden i dag sier skulle vært håndtert annerledes, er omarbeidet i hans eget departement i forhold til utkastet fra Fornyings- og administrasjonsdepartementet, i retning av at det var blitt misvisende. Innholdet var endret og misvisende.

Kan statsråden bekrefte at svaret ble justert, slik at vi i dag står i en situasjon hvor Stortinget er feilinformert?

Statsråden er i den situasjonen at han i denne sak har liggende et forslag fra et knapt mindretall i denne sal, som sier at det er sterkt kritikkverdig at Regjeringen ikke informerte Stortinget. Da statsråden var i spontanspørretime i Stortinget for kort tid siden, gikk han så langt som å si at han beklageligvis kom i skade for ikke å gi den rette informasjonen. Det har han ikke sagt i dag. Han har sagt at det ikke er håndtert slik det skulle vært.

Er det å forstå slik at når statsråden har brukt ordet «beklageligvis» om dette svaret, kan han stå fast ved svaret i dag og bekrefte det, og er det å oppfatte som om at statsråden faktisk har beklaget det?

Statsråd Odd Roger Enoksen [13:33:09]: Jeg vil nok en gang understreke at jeg bestemt vil hevde at jeg ikke har feilinformert Stortinget. Jeg har dessverre ikke svart på det spørsmålet som Stortinget stilte. Det burde jeg ha gjort. Det er vanlig praksis at flere departementer samarbeider når man får spørsmål som gjelder flere departementers arbeidsområde. Det er ikke alltid at det utkastet som kommer fra et departement, blir brukt nøyaktig slik utkastet kommer. Dette vet representanten Sponheim alt om fra sine mange år i regjering. Det er mitt departement som utformer det endelige svaret – og – ja, det er riktig at det utkastet som kom fra Fornyings- og administrasjonsdepartementet, ikke ble brukt fullt ut slik utkastet forelå fra deres side.

Jeg har i tre replikker nå svart at jeg gjerne skulle sett at jeg svarte på spørsmålet som ble stilt, og at jeg også allerede i mitt første svar hadde sagt at Konkurransetilsynet selvsagt hadde vært inne. I det ligger det at jeg opprettholder det svaret som jeg har gitt tidligere, på det som representanten Sponheim spør om.

Siv Jensen (FrP) [13:34:26]: Det er relativt åpenbart at statsråden ikke tar alvoret i denne saken inn over seg.

Det er altså fremført meget sterke merknader fra en samlet opposisjon i innstillingen til denne saken, hvor opposisjonen uttrykker sterk kritikk av statsrådets håndtering av saken. Jeg registrerer at på samtlige spørsmål som statsråden nå har fått i replikkordskiftet, unngår han å sva-

re på spørsmålene. Han svarer på noe annet. Derfor skal jeg gi statsråden anledning én gang til til å svare.

Beklager statsråden, eller beklager statsråden ikke, den måten han har håndtert denne saken på overfor Stortinget? Det er et enkelt spørsmål, og det fortjener et ordentlig svar.

Statsråd Odd Roger Enoksen [13:35:14]: Representanten Jensen skal få et ordentlig svar. Jeg tar i aller høyeste grad denne saken på alvor.

Som jeg sa: Etter 12 år i Stortinget, og etter å ha arbeidet i opposisjon det meste av den tiden, er jeg både fullt innforstått med og fullt oppmerksom på betydningen av at Regjeringen gir de opplysninger som Stortinget ber om, og som Stortinget trenger for å kunne utføre et ordentlig arbeid. Derfor har jeg gjentatte ganger sagt at det svaret som jeg gav på dette spørsmålet, skulle ha vært utformet på en helt annet måte, for spørsmålet ble ikke besvart. Jeg var opptatt av å svare på det som jeg mente var realitetene i saken, men det var ikke det Stortinget spurte om. Derfor skulle det ha vært besvart på en helt annen måte. Jeg tar alvoret inn over meg, og jeg tror jeg så ettertrykkelig har sagt at dette skulle ha vært håndtert på en annen måte, at representanten Jensen ikke kan være tvil om jeg tar dette på alvor.

T h o r b j ø r n J a g l a n d hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Torny Pedersen (A) [13:36:35]: Den 18. desember 2006 var en merkedag for Norge. Da meldte styrene i Statoil ASA og Norsk Hydro ASA at de var enige om å anbefale sammenslåing mellom Hydros petroleumsvirksomhet og Statoil.

De politiske diskusjonene er mange og spørrende, men det er vel ikke tvil om at sammenslåingen vil skape en sterk og levedyktig norsk aktør i den globale olje- og gassindustrien.

Andre spørsmål gjelder den sterke dominansen som det sammenslåtte selskapet får. Dette er omstendelig tatt opp i innstillingen fra komiteen. De borgerlige partiene har en rekke forslag i så måte, forslag som bærer mer preg av å ville være uenig enn av sakens faktiske realiteter. Vi vil følge situasjonen nøye, og eventuelle tiltak vil bli iverksatt dersom det er påkrevd.

De rød-grønne partiene vil fortsatt arbeide for å bevare mangfoldet og konkurransen på sokkelen, og til det har vi et godt redskap, nemlig å utøve et sterkt eierskap. Det kan de borgerlige tenke på i sin privatiseringsiver.

Jeg er av den formening at dagens mangfold og konkurranse vil bli holdt ved like av de andre etablerte aktørene, nye aktører, konsesjonsverket og stemmereglene i utvinningstillatelsene. De fire største funnene, som også statsråden var inne på, som planlegges utbygd, opereres av andre selskaper enn Statoil og Hydro. Jeg nevner Shell, BP, Total og Gaz de France. Eni er operatør på Goliat, og Shell overtar operatøransvaret på Ormen Lange til høsten.

Statoil og Hydro er selskaper som er fremst i rekken på offshoreteknologi, og det vil komme godt med når olje- og gassutviklingen beveger seg nordover.

Vi vet at Norskehavet og Barentshavet har noen flere utfordringer enn Nordsjøen, spesielt når det gjelder miljø og klima. Dette ble det tatt høyde for da vi behandlet forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavet, og jeg forventer at miljøutfordringene har fått sin gjennomgang, og at svarene foreligger senest i 2010. Blant annet har Statoil til nå vært meget interessert i Nordland VII og Troms II, og jeg tar som en selvfølge at interessen ikke er mindre etter sammenslåingen. Det sammenslåtte selskapet vil stå enda sterkere for framtidig satsing og deltakelse i nordområdene, og da snakker jeg om Norskehavet nord og Barentshavet med den russiske delen.

Konsernsjef Helge Lund i Statoil varsler, i en artikkel i Nordlys 31. mai 2007, at det blir mer leting utenfor Nord-Norge, og sier at det er ingen grunn til å tro at satsingen til StatoilHydro i nord vil dempes når man blir ett fusjonert selskap. Han sier også at letemiljøet i Harstad blir styrket som en konsekvens av fusjonen. Jeg mener det er helt nødvendig at Harstad som kompetansemiljø styrkes i forhold til økt aktivitet i nord.

Dette er i samsvar med det hele komiteen uttrykker i innstillingen, hvor man stiller krav til både selskapet og myndighetene. Det må stilles krav til lokal verdiskaping allerede ved godkjenning av framtidige utbyggingsplaner, og aktiviteten i nord må få konsekvenser når det gjelder framtidig utvikling, verdiskaping og sysselsetting på land i regi av selskapet. Vi har tre baseorganisasjoner i nord. Disse tror jeg de borgerlige har glemt i sin kritikkiver. De heter Brønnøysund, Sandnessjøen og Hammerfest. De skal også brukes aktivt i forbindelse med nye utbygginger på sokkelen. Selskapet skal også utvikle disse, samtidig som det blir nødvendig å utvikle tilsynsoppgavene etter hvert som aktiviteten forsterkes.

De fleste folkene i nord, ikke minst i Nordland, er optimistiske når det gjelder framtiden. Gjennom forvaltningsplanen og gjennom de føringer Stortinget nå legger for det nye selskapet med hensyn til aktiviteter på land, og det mangfoldet vi fortsatt skal ha, så går dette rett inn i Regjeringens langsiktige strategi for nordområdene, der også forskning, utvikling og kunnskap er nøkkelfaktorer.

Ivar Kristiansen (H) [13:42:08]: Jeg synes også denne saken, om ikke på noen god måte akkurat, illustrerer dagens flertall og Regjeringens linje i å forholde seg til Stortinget. Det er heller en mangel på vilje og linje i dette spørsmålet, og det står i grell kontrast til det argumentet og de understrekingene man hørte om før valget, om behov for en flertallsregjering i Norge som kunne bidra til å skape stabilitet, som kunne bidra til å skape langsiktighet.

Så går man i denne store saken tilbake på banen, når opposisjonen stiller nødvendige og kritiske spørsmål tilbake. Man besvarer dette i form av ren symbolpolitikk om behov for samfunnsstyring, behov for statlig eierskap, som om det spiller noen rolle i denne sammenhengen om staten er eier av 50 pst. eller 67 pst. eller der omkring. Så simulerer man at man er overrasket over at noen tillater seg å stille kritiske spørsmål ved etableringen av et selskap som ikke bare er stort i Norge. Det blir Nordens suverent største foretak. Det er et selskap som årlig skal om-

sette for rundt en fjerdedel av Norges brutto nasjonalprodukt. Da skulle det jammen bare mangle om det ikke er opposisjonens rolle å stille de kritiske spørsmål, som man gjør i denne saken, i og med den betydning selskapet har nasjonalt og skal ha internasjonalt.

I en periode hvor vi ser at produksjonen på norsk sokkel faller, mens den utvikles internasjonalt, er vi også avhengige av at vi har et grunnlag her hjemme, slik at begrepet som har vært suksessfaktoren til begge disse selskapene tidligere, skal stå ved lag. Vi er nødt til å stille oss selv spørsmålet: Hvorfor har vi lyktes i norsk olje- og gasspolitikk, som vi har gjort? Jo, det er selvfølgelig fordi vi har hatt tro på mangfold. Vi har reddyret begrepet mangfold. Vi har hatt en åpen linje til det å være internasjonalt orientert. Jeg vil også understreke at vi gjennom politisk konsensus har vært i stand til også å etablere det enorme cluster vi har i stavangerregionen, som har gjort at vi har vært i stand til å bygge opp en kunnskapsbase på viktige områder, som slår alle i den internasjonale konkurransen. Derfor er det nødvendig med et selskap som videre skal ha den store nøkkelrollen på norsk sokkel innenfor norsk oljepolitikk. Vi fra opposisjonens side frykter at den dynamikken vi ser i dag i form av mangfold, i form av konkurranse, i form av risikovillighet og effektivitet skal gå litt tapt på veien med den dominans den nye konstruksjonen skal ha på norsk sokkel. Dermed er det heller ikke rart at noen i denne debatten stiller spørsmål om den gjøkungeeffekten som denne fusjonen kan ha i norsk politikk eller i norsk næringsliv.

Jeg går ut fra at heller ikke posisjonen har unngått å legge merke til den redsel og de kritiske spørsmål som har kommet, bl.a. fra norsk og internasjonal leverandørindustri. Derfor er det viktig at man tar seg bryderiet med å gå inn i denne form for debatt, og ikke besvarer dette bare i form av ren symbolpolitikk.

Så en liten visitt til foregående taler. Jeg må bare slå fast at jeg er skuffet over både Regjeringens, men også funksjonsprotokollens, tilnærming til det som blir fremtiden på mange måter i det videre engasjementet innenfor leting og utvikling, nemlig Norskehavet og Barentshavet. Det virker fortsatt som begrepet «naboskap i nord» både fra Statoils side og fra Hydros side er et begrep man ikke ennå tar på tilstrekkelig alvor. Med historien som bakgrunn har ingen av de nevnte to selskap som nå slår seg sammen, tatt initiativ til på egen kjøll å foreslå etablering av enten det er forsynings-, helikopter- eller driftsorganisasjon i nord. Det vil jeg bare si, at hvis man i nord skal inn ta tribunen og sitte igjen med risikofaktoren i den videre drift, vil man også i denne saken se at de fremste tilhengerne av der vi skal være på plass fremover, fort vil kunne bli de fremste motstanderne hvis man skal sitte igjen på tribunen og med risikoen.

Statsråd Dag Terje Andersen [13:47:46]: Sammenslåingen av Hydros og Statoils petroleumsvirksomhet skaper et sterkt olje- og gasselskap. Derfor er det helt naturlig at det er det som står i fokus i diskusjonen i debatten her. Dette er bra også sett fra statens ståsted som domine-

rende eier i Norsk Hydro. Fra dette ståstedet vil jeg trekke fram en annen viktig side ved denne sammenslåingen, og det er også omtalt i proposisjonen.

Hydro går nå videre som aluminiumsselskap. Med en omsetning på i overkant av 100 milliarder kr vil det derfor bli blant de aller største selskapene på Oslo Børs. Det blir det tredje største børsnoterte aluminiumsselskapet i verden. Selskapet vil ha ca. 25 000 ansatte, og 7 000 av dem har virksomheten sin i Norge. Det er et stort selskap både etter norsk og internasjonal standard. Og det er altså det selskapet som skal bære Hydro-navnet videre.

I eierskapsmeldingen la Regjeringen til grunn at staten skal fortsette som en langsiktig eier og opprettholde den statlige eierandelen i Hydro. Dette gjør vi for å ta vare på den modellen som har gitt Hydro suksess, og som har bidratt til oppbygging av industriell kompetanse, videreforedling, arbeidsplasser og til god forvaltning av store norske naturressurser. Det statlige eierskapet sikrer selskapet langsiktig stabilitet på eiersiden, og at hovedkontorfunksjoner forblir i Norge. Jeg konstaterer at Stortinget slutter seg til det.

Jeg forventer at rendyrkingen av aluminiumsvirksomheten vil styrke selskapet, at det kan bidra til å trygge arbeidsplassene i Norge, og at Norsk Hydro videreutvikler sin virksomhet i Norge i pakt med de gode tradisjonene i selskapet. Et godt samspill mellom ledelse og ansatte og vilje til å gjennomføre omstillinger i lag har stått bak den industrielle utviklingen som Hydro har vist oss.

Hydro blir nå et fokusert aluminiumsselskap. Som eier må vi bidra til at selskapet fortsatt bærer med seg evnen til å utvikle ny framtidsrettet virksomhet. Fra Regjeringens side er vi spesielt opptatt av at det parallelt med at virksomheten utvikles internasjonalt, også legges til rette for økt videreforedling og utvikling i Norge. Statens dominerende eierandel skal bidra til å sikre at Hydro har et langsiktig perspektiv på sin virksomhet, som er nødvendig for å bygge sterke industrielle strukturer.

Også i fremtiden vil Hydro, som andre selskaper, omstille og fornye virksomheten sin og produktene sine. God omstillingsevne avhenger av godt samarbeid med selskapsansatte, tillitsvalgte og berørte lokalsamfunn. Bare gjennom et slikt samarbeid kan det skapes trygghet også under omstilling.

Om Stortinget nå vedtar Regjeringens forslag i St.prp. nr. 60, vil vi skape et sterkt petroleumsselskap i Statoil-Hydro, som med den økende globale konkurransen om olje- og gassressurser vil stå langt bedre rustet enn selskapene ville ha gjort hver for seg. Men i tillegg til dette har det ut av Hydro også kommet to andre solide internasjonale selskaper som er verdensledende på sine områder. Yara viderefører gjødselvirksomheten i det gamle Hydro, og har på kort tid blitt et ledende selskap i Norge og internasjonalt innenfor sin sektor. Nå skaper vi et aluminiumsselskap som bør kunne ha samme ambisjoner. Bare verdien av dette aluminiumsselskapet i seg selv vil kunne bli i samme størrelsesorden som et samlet Norsk Hydro var ved årtusenskiftet.

Dette bør med all tydelighet illustrere at statlig eierskap ikke er til hinder for at selskap kan utvikle seg med

den dynamikk som omgivelsene og utviklingen krever, og gjør mulig.

Hydros utvikling viser at statlig eierskap kan bidra til å utvikle store verdier både for aksjonærer og for samfunnet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [13:52:35]: Statsråden snakket litt om at han ville gjøre StatoilHydro til et sterkt selskap. Å øke statens eierandel i selskapet har vært de rødgrønne partienes mest offensive forsøk på å vise at de er aktive i denne saken.

Representanten Kristoffersen, fra Arbeiderpartiet, var inne på at staten måtte ha en sterk eierandel, 2/3, for å sikre at StatoilHydro tok miljøhensyn og jobbet aktivt på det området. Da er spørsmålet: Tror statsråden at StatoilHydro vil opptre mer miljøvennlig hvis staten eier 67 pst. av selskapet istedenfor f.eks. dagens andel av selskapet?

Statsråd Dag Terje Andersen [13:53:21]: Som det går fram av proposisjonen, er det ikke minst muligheten til – i tillegg til enkelttemaer om det vi forventer av våre selskaper – å ha kontroll over vedtektene for et så sentralt selskap i norsk næringsliv framover som er begrunnelsen for at vi vil opprettholde andelen på 2/3, slik vi tidligere sa om det tidligere Statoil, ut fra hvor viktig selskapet alene var.

Når et nytt selskap nå blir enda tyngre, enda viktigere og får enda mer innflytelse næringspolitisk, skulle det bare mangle at vi ikke har den samme ambisjonen for den statlige eierandelen som vi hadde for Statoil alene, før de to selskapene ble slått sammen.

Det gir, som sagt, mulighet til å ha full kontroll, dersom vi ønsker det, over vedtektsendringer når det eventuelt måtte være nødvendig. Men det understreker selvfølgelig også vår mulighet til å få gjennomslag for det som er omtalt i eierskapsmeldingen, med hensyn til både generelle forventninger til selskaper der staten er eier, og spesifikt for Statoil, som det store og viktige selskapet det er.

Børge Brende (H) [13:54:38]: Det er interessant å høre næringsministeren understreke at det er avgjørende at staten eier 2/3 når det gjelder et selskap som er så sentralt i Norge.

Vi har en regjering som vil bruke politisk styring når det ikke er nødvendig, som f.eks. ved å kjøpe seg opp til 67 pst. eierskap i det sammenslåtte selskapet, men som samtidig svikter når det er behov for politisk styring, når politikerne skal blande seg inn ved å sikre konkurransen i markedet.

Hvis man skal følge næringsministerens resonnement, at det i sentrale selskaper er nødvendig å eie 2/3 om en skal sikre politisk styring, blir spørsmålet: Har næringsministeren også planer om å øke statens andel utover de 43 pst. som staten eier i Hydro, for å sikre politisk styring? Hvis ikke, hva er forskjellen?

Statsråd Dag Terje Andersen [13:55:45]: En åpenbar forskjell er størrelsen og det området som StatoilHydro skal jobbe på.

Vi har, som jeg sa tidligere, vært klare på den sentrale rollen som Statoil har innenfor olje- og gassvirksomheten, og den betydning det har at selskapet gjennom de konsesjoner det har fått, forvalter viktige naturressurser i Norge.

Det sier seg selv at når vi har stått for dette som en politikk for Statoil, blir den i seg selv enda viktigere ved at vi nå slår sammen Statoils olje- og gassvirksomhet med Hydros olje- og gassvirksomhet – rett og slett fordi det nye selskapet blir enda større og får en større betydning.

Når det gjelder konkurranseforholdene for leverandørindustrien, som jeg også er opptatt av, har olje- og energiministeren svart grundig på det tidligere i denne debatten.

La meg bare understreke at det nye selskapet gjennom sin internasjonale konkurransekraft i år åpner for nye muligheter for norsk leverandørindustri, som vi kan føre på plussiden med hensyn til utviklingen også for den omkringliggende delen av næringen.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [13:57:07]: Planene om etableringa av StatoilHydro har skapt betydeleg uro i leverandørindustrien. Det er ikkje så vanskelig å forstå, for færre oppdragsgjevarar for leverandørindustrien betyr ein dårlegare konkurransesituasjon

Når me i tillegg får eit selskap som er så stort som StatoilHydro, kan det lett skje at leverandørindustrien vert meir avhengig av eitt selskap. Sjølv om dette selskapet skulle ta med seg leverandørindustrien utanlands, er det likevel ganske mykje skepsis.

Det er, som sagt, ei betydeleg uro i leverandørindustrien, i lokalsamfunna, hos familiar og hos enkeltpersonar. Spørsmålet mitt er då: Forstår næringsministeren denne uroa, og har han tankar om dette, utover det å følgja utviklinga og å vera i dialog med dei partane det vedkjem?

Statsråd Dag Terje Andersen [13:58:03]: Svaret på det første spørsmålet er ja.

Svaret på det andre spørsmålet er ja. Olje- og energiministeren har allerede, både i proposisjonen og i debatten her, og gjennom opphevelsen av taket på antall ansatte i Petoro, som det går fram av revidert nasjonalbudsjett, understreket behovet for å følge med videre, og hvordan vi kan gjøre det.

Når det gjelder eventuelle tiltak i Oljedirektoratet og annet, er det et budsjettspørsmål. Det vil bli vurdert når budsjettet skal behandles.

Utover dette er det ikke noen tvil om at den usikkerheten som deler av leverandørindustrien kan ha følt, i veldig stor grad vil bli påvirket av det som olje- og energiministeren har vært inne på, at en gjennom de siste tildelingene har sett et økende innslag av flere internasjonale aktører. Det er flere aktører i Nordsjøen nå enn det var tidligere. Det bidrar til et mangfold som gir leverandørindustrien en mulighet.

La meg understreke at den muligheten vi får internasjonalt, også vil skape nye industrielle muligheter for norsk leverandørindustri.

Lars Sponheim (V) [13:59:24]: 2/3, eller 67 pst., eierandel, som vil være resultatet for det nye selskapet etter dagen i dag, gir etter mitt skjønn ett eneste operativt grep for eieren, nemlig at man har makt til å foreslå vedtektsendringer når man måtte ønske det. Om noen overhodet hadde klart å samle alle de øvrige aksjonærene om å bli enige om å være imot det, ville det ikke ha vært tilstrekkelig.

Spørsmål 1: Kan statsråden bekrefte at det er det eneste operative grepet av betydning med hensyn til å gå opp til 67 pst. eierskap?

StatoilHydro får én marsjordre fra Stortinget i dag, og det er: Gå ut og gjør verden! Staten eier 2/3. Det vil ikke overraske meg om vi på et eller annet tidspunkt våkner opp til en nyhet om at Statoil har funnet seg en ny partner en plass ute i verden, og vil bli enda større. Spørsmål 2 er: Betyr det at 67 pst. står fast, og dermed vil være en begrensning på det nye StatoilHydros muligheter til f.eks. å fusjonere med et oljeselskap og virkelig gjøre verden, som i dag er marsordren fra Stortinget?

Statsråd Dag Terje Andersen [14:00:27]: Til det første spørsmålet: Det er klart at det kan formuleres slik at det å ha 2/3, og altså kunne endre vedtektene dersom en ønsker det – aktivt – er det operative målet og den sikringen vi er ute etter, ved å få Stortingets tillatelse til over tid å kjøpe oss opp til 67 pst. Men i det ligger det mange vurderinger. Det leder til det andre spørsmålet som representanten Sponheim stiller.

Det som i hvert fall er sikkert, er at med den eierstyrken som vi nå får i det nye selskapet, har vi full kontroll dersom eier i framtiden skulle bli nødt til å vurdere den typen problemstillinger, som på dette tidspunkt er hypotetiske.

Det at vi ønsker en stor eierandel, er et signal om hvor viktig vi synes det er å ha den styringen som ligger i det å ha 2/3 flertall. Det er også svaret på hvorfor det er så viktig selv om det skulle bli diskutert annet industrielt samarbeid – men som altså i denne sammenheng bare er hypoteser.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [14:01:45]: Statsråden er veldig offensiv og forteller om alt som kan gjøres hvis en bare eier 2/3 av selskapet. I Venezuela omfattes nå Statoil av en nasjonaliseringsprosess. Selskapet er, sammen med mange andre utenlandske oljeselskaper, tvunget til forhandlingsbordet for å snakke om en såkalt kompensasjon for at den venezuelanske staten overtar eierskapet i en del av anleggene. Analytikere antyder at Statoil vil få et tap på minst 1 milliarder kr – de har investert ca. 1 milliarder dollar i Venezuela.

Da er mitt spørsmål: Hva har staten – som vil få 2/3 eierskap i StatoilHydro, eller 62,5 pst. – gjort som aktiv eier for å sikre verdiene som staten er eier i, i disse områdene?

Statsråd Dag Terje Andersen [14:02:41]: Jeg er redd for at representanten Solvik-Olsen nå blander myndighetsrollen og eierskapsrollen. Den sittende regjering er nettopp opptatt av ikke å blande disse rollene.

Det som gjøres i Venezuela og i andre land, er selvfølgelig forretningsmessige vurderinger. Det følger av den nye selskapsformen som Statoil har. Det er ikke slik at vi er inne forretningsmessig og kvalitetssikrer den typen avtaler. Nå kan det vel også sies at når vi snakker om aktivt statlig eierskap, tror jeg nok at representanten Solvik-Olsen har fått med seg at det har noen andre nyanser og valører enn det som er tema for aktivt eierskap og aktiv næringspolitikk i Venezuela.

Vi mener altså at den muligheten som ligger i å ha et sterkt eierskap i Statoil, har vist seg å være riktig, og vil være riktig i det nye selskapet. Men jeg konstaterer at det er grunnleggende uenighet mellom våre to partier. Fremskrittspartiet vil selge seg ut. De vil redusere inntektene fra selskapet. Vi vil altså ikke det. Vi vil ha kontroll.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Terje Aasland (A) [14:04:05]: Det er en stor industriell beslutning som nå skal tas. Det handler om å legge til rette for et nytt selskap som kan tilegne seg marginene, vinne konkurransen og innta en bedre og sterkere posisjon, først og fremst internasjonalt. Dimensjonene er på en måte understreket av opposisjonen, som til tross for sin kritikk velger ikke å stemme imot.

Jeg har stor forståelse for at sammenslåingen kan avstedkomme utfordringer som skaper bekymring, men det er i all hovedsak positive reaksjoner som har kommet i kjølvannet, etter at sammenslåingen ble kunngjort.

Utfordringene knyttet til selskapets dominans på norsk sokkel, forholdet til leverandørindustrien, spørsmål om forsknings- og utviklingsinnsatsen framover og verdimaksimeringen av naturressursene er alt høyst berettiget. Behandlingen har pekt på disse utfordringene som særdeles viktige. Det kan ikke nå herske noen tvil om hva regjeringspartiene legger til grunn for sine synspunkter, når vi i dag gir fullmakt til å gjennomføre sammenslåingen.

Flertallet uttaler i innstillingen at selskapet skal ha som formål å sikre industriell kompetanse, arbeidsplasser og forvaltning av store norske naturressurser. Samtidig understreker flertallet at det også er viktig å opprettholde forsknings- og utviklingsoppdrag på et nivå som minst tilsvarende det samlede nivå de sammenslående selskaper hadde forut for sammenslåingen. Flertallets grunnlag for sammenslåingen kan vanskelig uttrykkes klarere.

Jeg vil utdype noen få forhold som ikke direkte er berørt, som har betydning. Selskapenes ideologiske styringssett, med fokus på «core business», eller rendyrking av kjernevirksomhet, er i høyeste grad omdiskutert. La meg ta noen eksempler: Statoils utsalg av Borealis i Bamble for noen få år siden, og nå nylig Hydros utsalg av Hydro Polymers, er en rendyrking av kjernevirksomheten.

Til tross for disse historiene forventer vi at det nye selskapet skal ha viktige tilleggsfunksjoner, bl.a. innenfor fornybar energi og satsing på CO₂-håndtering. Dersom disse områdene, som ikke er tillagt kjernevirksomheter, ikke følges opp gjennom satsing, er dette altså ikke i tråd med Stortingets grunnlag for sammenslåingen.

Selv om ikke eierskapet utøves av Stortinget, vil jeg underbygge følgende: Fra opposisjonens side er det sagt at denne fusjonen er en omfattende endring i norsk petroleumspolitik. Min definisjon er at norsk petroleumspolitik ikke utøves gjennom eierskapet, ei heller av selskapet, men av Stortinget. Det er, og må være, slik at det er Stortinget som legger grunnlaget for petroleumspolitikken. At noen er bekymret og også til tider skuffet over at oljeselskapene har stor innflytelse på norsk petroleumspolitik, kan være forståelig, men vi må altså ikke undergrave Stortingets rolle. Det er Stortinget og ikke StatoilHydro eller andre oljeselskap som bestemmer grunnlaget for selskapenes rammebetingelser og driftssituasjon. Det er Stortinget som legger grunnlaget og premissene i olje- og petroleumspolitikken.

Björg Tørresdal (KrF) [14:07:29]: Dette er en stor sak.

Sammenslåingen av Statoil og Hydros petroleumsvirksomhet har et betydelig industrielt perspektiv. Det handler om forvaltningen av olje- og gassressursene i Norge. Det handler om at det sammenslåtte selskapet vil være enda sterkere og mer konkurransedyktig internasjonalt, og ikke minst handler det om at vi skal få et nytt selskap som skal utvikle seg til å bli et enda bredere energiselskap med et engasjement for fornybar energi. Til det siste har vi både fagkompetanse, økonomiske ressurser og ikke minst en forpliktelse. Derfor må arbeidet med CO₂-håndtering og med å utvikle ny fornybar energi etter Kristelig Folkepartis mening være viktige satsingsområder for det nye sammenslåtte selskapet.

Som sagt tidligere i denne debatten, er Kristelig Folkeparti opptatt av at en tenker nøye gjennom alle konsekvensene av denne fusjonen. Det handler om å sikre fellesskapets verdier og ta et ansvar for de globale miljøutfordringene.

Kristelig Folkeparti er enig i at staten over tid øker sin eierandel i StatoilHydro til 67 pst., slik at det statlige eierskapet og muligheten til styring sikres.

Jeg er glad for at en samlet komite understreker at hovedkontoret for det nye selskapet skal være i Stavanger, slik Statoils hovedkontor er i dag. Det er viktig å ta vare på og videreutvikle det fantastiske miljøet og den kompetansen som er bygd opp i Stavanger-regionen. Vi må ikke begå den alvorlige feilen det vil være å undergrave Stavanger som Europas oljehovedstad. Norge har en enestående posisjon her, og en flytting av Statoil vil bryte den opp. Det taper Stavanger på. Men først og fremst taper Norge som nasjon på det.

Vi kan se på det som skjedde i Skottland. Den skotske oljebyen Aberdeen ble lenge betraktet som – akkurat – Europas oljeby nummer én. Aberdeen og Storbritannia mistet posisjonen til Stavanger og Norge, da BP etablerte hovedkontoret sitt utenfor London.

Videre mener jeg at hvis en hadde flyttet hovedkontorfunksjonen fra Stavanger til Oslo, ville vært en omvendt distriktspolitikk. Stavanger har i dag hovedkontorfunksjonen for oljeselskapene, Oljedirektoratet og Petroleumstilsynet samt en unik industriklynge bygd opp av store og små leverandører. Det er viktig å ivareta og videreutvikle de fagmiljøene som selskapene i dag har langs hele kysten.

Bendiks H. Arnesen (A) [14:10:33]: Virksomheten som er knyttet til petroleumsvirksomheten, er noe av det aller viktigste for sysselsetting og velferd i hele landet, og mulighetene for økt aktivitet er stor. Derfor er det så stor interesse i hele landet knyttet til denne saken.

Jeg ser av innstillingen at en samlet komite omtaler nordområdene, og den viser til at det sammenslåtte selskapet StatoilHydro prioriterer nordområdene høyt. Det er betryggende at en samlet komite er opptatt av dette, og at de har denne oppfatningen av det sammenslåtte selskapets framtidsplaner for nordområdene.

Jeg vil imidlertid tilføye at selskapets framtidsplaner ikke bare må være knyttet til det å hente ut ressursene. Vi er mange som ser for oss en stor olje- og gassaktivitet i nord, men selskapene skal være klar over at landsdelens innbyggere forventer at en betydelig virksomhet i landsdelen skal følge med.

StatoilHydro skal være oppmerksom på at signaler om nedtrapping av viktige funksjoner i nord kan virke negativt på innbyggernes holdning til utvinning og åpning av nye arealer i landsdelen. Vi trenger støtte og engasjement fra innbyggerne i nord for å kunne åpne nye arealer og dermed øke utvinningen der.

Jeg registrerer i disse dager at det er kommet signaler om at StatoilHydro vil flytte viktige funksjoner fra sitt kontor i Harstad. Jeg kan ikke innestå for hvor omfattende disse flytteleplanene er, jeg vil bare tilføye at det er meget uheldig dersom viktige funksjoner og kompetanse fjernes fra det meget velfungerende kompetansemiljøet som er bygd opp i Harstad. Jeg håper at disse signalene er overdrevne, men det hersker en skeptisk holdning hos alle som har i frisk erindring at Hydro for noen år siden med et pennestrøk la ned nesten hele sin aktivitet i Harstad og flyttet den til Oslo. Dette skapte ikke akkurat entusiasme hos befolkningen. Vi er mange som spør oss hvorfor ikke mer kan ledes fra nord, når det er såpass mye god kompetanse på plass der allerede.

Jeg er svært tilfreds med at en samlet komite mener at det må stilles strenge krav til lokal verdiskaping ved godkjenning av framtidige utbyggingsplaner. Dette må nedfelles så klart at det ikke kan misforstås fra selskapenes side.

Elisabeth Aspaker (H) [14:13:46]: Stortinget behandler i dag den kanskje aller viktigste saken om norsk petroleumspolitik på 35 år. Ikke siden opprettelsen av Statoil i 1972 har regjering og storting tatt en viktigere strategisk beslutning for norsk petroleumsvirksomhet.

Det er nå myndighetene og Stortinget har muligheten til å være med og legge løypa for det fusjonerte StatoilHy-

dro. Derfor var det en kolossal skuffelse for hele Nord-Norge da den rød-grønne regjeringen la fram fusjonssaken, med noen generelle vendinger om nordområdene, og uten at Harstad – med Statoils solide kompetansemiljø – overhodet var nevnt. Dette er oppsiktsvekkende, og Regjeringen som nærmest gjør krav på å eie nordområdepolitikken, er avslørt.

Nord-Norge er på sett og vis kjørt av lasset. Vestlandet og Midt-Norge har fått utpekt strategiske brohoder for petroleumsnæringen. Men når det gjelder Nord-Norge og nordområdene, som er utpekt til landets framtidige olje- og gassprovinns, har verken Regjeringen eller regjeringspartiene gjennom komitebehandlingen vært i stand til å fornye Harstads status som oljehovedstad i nord, slik Høyre har tatt til orde for – dette til tross for at petroleumsmiljøene i nord er langt mer modne i dag enn da Stortinget på 1970-tallet utpekte Harstad som hovedsenter for petroleumsvirksomhet i nord, og til tross for at Statoil i Harstad har bygd opp et solid kompetansemiljø med nærmere 300 ansatte, selskapets spydspiss for leting og produksjon i nordlige havområder.

Hvordan er det mulig at de rød-grønne regjeringspartiene, med en olje- og energiminister fra landsdelen, kunne svikte så fatalt når det gjaldt som aller mest?

Alt rød-grønt snakk om nordområdene blir bare hulere og hulere. Høyre etterlyser innhold i nordområdepolitikken. Regjeringspartiene snakker om å bygge kompetansearbeidsplasser og realisere mulighetene i nord, men svikter gang på gang i avgjørelsens time. I StatoilHydro-saken hadde regjeringspartiene en gylden sjans til å bevise at de faktisk mener alvor med sine mange honnørord om nord. Den forspilte man. Min stortingskollega fra Troms, Bendiks Harald Arnesen fra Arbeiderpartiet, har ved flere anledninger bedt meg om å ta det med ro, underforstått: Bare regjeringspartiene fikk litt tid på seg, skulle ting falle på plass. Så feil kunne Bendiks Harald Arnesen ta.

Det grenser til det uvirkelige at to nordnorske statsråder, den ene nyvalgt nestleder i Arbeiderpartiet, og 13 rød-grønne stortingsrepresentanter har akseptert at Regjeringen satte bom for å plassere Harstad som et nordlig strategisk brohode på StatoilHydros norgeskart. Rød-grønne representanter fra nord har en utfordring når man skal forklare landsdelen hvordan dette kunne skje.

Det fusjonerte StatoilHydro med en statlig eierandel på bortimot 70 pst. blir et av myndighetenes viktigste verktøy i videreutviklingen av petroleumsnæringen. Som den desidert største eieren har staten avgjørende innflytelse over sammensetningen av selskapets styrende organer. Jeg vil derfor sterkt appellere til Regjeringen at man nå finner plass også til folk nordfra i det fusjonerte selskapets styre og bedriftsforsamling.

Steinar Gullvåg (A) [14:17:14]: Jeg la merke til at representanten Børge Brende i sitt replikkordskifte henvisste til filmen «Wag the Dog». Må jeg få minne om at plottet i denne politiske thrilleren er at man startet en krig for å dekke over andre tvilsomme politiske affærer. Kanskje kan dette bildet ha større relevans i akkurat denne saken enn det Brende åpenbart selv var klar over.

Det er med er en blanding av forventning og skepsis jeg imøteser etableringen av StatoilHydro – forventning fordi sammenslåingen av Statoil og Hydros petroleumsvirksomhet gir det nye selskapet enorme industrielle muligheter, skepsis fordi de to selskapenes atferd de siste årene kan reise tvil om StatoilHydro vil bli den industrielle motoren her til lands som mange av oss mener at selskapet bør og skal være.

Jeg registrerer selvfølgelig at de to selskapene begrunner fusjonsavtalen med sine internasjonale ambisjoner. Likevel vil Norge og norsk kontinentalsokkel fortsatt være selskapets viktigste aktivitetsområde. Når vi kjenner de mulighetene som ikke minst foredlingen av gass og våtgass som petrokjemisk råstoff vil skape i Norge, så er det litt underlig at dette ikke har større plass i den avtalen som Stortinget i dag behandler. Faktisk kan Statoils salg av Borealis i 2005 og Hydros nylige salg av Polymers, tyde på at selskapene ikke er spesielt interessert i nedstrømsvirksomhet. Tar de med seg denne holdningen inn i det nye selskapet, kan det bety at norsk industri i realiteten berøves muligheten for å være med på denne delen av oljeeventyret. Her skal det straks føyes til at britisk eide Ineos, som kjøpte Polymers, og som nylig også tok over Borealis, later til å ha industrielle ambisjoner i Norge og ønsker å utvikle selskapene. Det er som kjent langt bedre å ha eiere som ønsker å satse, enn eiere som ikke gjør det.

På et industriseminar i Stortinget senest i går sa direktør Kjell Skjeggerud i Norcem: «Mye handler om å overbevise de gutta som sitter på pengesekken et sted nede i Tyskland om at det kan være vel verdt å bruke noen kroner i Norge – ikke bare i Østen og Kina.» Dersom hovedaktørene i norsk industri selger seg ut på viktige områder, er det et kraftig signal til vår omverden.

La meg til slutt si at jeg støtter fullt ut komitemerknaden som flertallet har laget, der de sier at styrene skal ha en normal funksjonstid, og at styret i det nye selskapet skal vurderes etter sine gjerninger.

Bent Høie (H) [14:20:37]: Dette er en trist dag for Stortinget og en trist dag for norsk oljepolitikk. Regjeringen har i denne saken bevisst valgt å bryte en over 30 år lang tradisjon med brede kompromisser når det gjelder store endringer i nasjonens oljepolitikk. I alle disse kompromissene har alltid Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti vært med. Nå har Regjeringen valgt å bygge Norges nye oljepolitikk på støtte fra SV, et parti som konsekvent har vært imot disse kompromissene, og på Senterpartiet, som selv valgte å melde seg ut i det siste oljekompromisset i 2001.

Det vi nå ser, er at vi har en regjering som legger vekt på selskapets interesser foran fellesskapets interesser. Eierskapet er ikke blitt et virkemiddel for fellesskapets interesser, men et virkemiddel til hinder for fellesskapets interesser. Den beste illustrasjonen på det er måten Regjeringen i denne saken har håndtert informasjonen til Stortinget på. Her i Stortinget har vi i dag gått en runde med den ansvarlige statsråden, og en samlet opposisjon har kommet med en sterk, samlet kritikk. Statsråden unnlot

(Høie)

bevisst å bruke ordet «beklage» og sa konsekvent at han tok saken med det største alvor.

Vel, alvoret var som blåst av fjeset da statsråden satte seg ned og smilte sammen med sin kollega næringsministeren og styrelederen i det nye selskapet. Det var faktisk den eneste gangen under hele saken at de tre har smilt samtidig. Alvoret var vekk. Det viser den arrogansen som denne regjeringen har overfor Stortinget i denne saken.

Jeg tror òg at selskapet bør ta inn over seg at vi nå har en regjering som tilstreber å være selskapets beste venner, men at disse såkalte vennene faktisk kan bli selskapets verste fiender med tanke på det omdømmet som selskapet er avhengig av, både overfor omdøden, overfor konkurrenter og overfor leverandører, fordi en regjering som er i stand til å behandle en sak på en så arrogant og klønete måte, kan bli en belastning også for selskapet som har en slik hovedeier.

Komiteen har i innstillingen sterke føringer når det gjelder Stavanger som europeisk oljehovedstad. Det er ikke noe negativt å si om de føringene, men de er ikke verdt papiret de er skrevet på, hvis ikke Regjeringen følger dem opp i praktisk politikk og i sine føringer overfor det nye styret. Til nå har ikke Regjeringen vist vilje til å følge opp den politikken.

Presidenten: Tord Lien er neste taler.

Tord Lien er ikke til stede. Da går vi til neste taler, Peter Skovholt Gitmark.

Peter Skovholt Gitmark (H) [14:24:11]: Dette er trolig stortingssesjonens viktigste industripolitiske sak, og Regjeringen leverer overhodet ikke annet enn retorikk. Man kan i mangel på andre uttrykk si at Regjeringen har blitt nikkedukker for industrien selv, eller i beste fall et haleheng, for StatoilHydro vil bli en ekstremt dominerende aktør. Selskapet vil være operatør for 80 pst. av dagens olje- og gassproduksjon på norsk sokkel, og det vil, sammen med SDØE, disponere om lag to tredjedeler av de gjenværende ressursene på sokkelen.

Jeg skjønner godt at det både fra norsk leverandørindustri, fra andre oljeselskaper og fra forskningsmiljøer har vært uttrykt både skepsis og bekymring når det gjelder selskapets nye posisjon. Konkurransetilsynet har jo gjennom sin rapport, en rapport som for øvrig Regjeringen prøvde å unnlate å informere Stortinget om, identifisert flere områder hvor fusjonen kan virke negativt. Regjeringens unnfalighet med hensyn til å involvere Stortinget er problematisk og arrogant. Mens opposisjonen har strukket ut en hånd og ønsker et bredt forlik, har Regjeringen svart nei, og at man ikke ønsker dialog.

Det må stilles strenge krav til fusjonen, slik at den kan godtas. StatoilHydro må redusere sitt operatørskap på norsk sokkel, og det samme må gjelde selskapets samlede markedsposisjon på felt som er under utbygging eller i sen planleggingsfase, ikke minst når det gjelder letelisenser. Regjeringen må i sin alenegang sørge for at de mest aktive nr. 2-selskapene får en større tildeling av leteareal. Petoro

og Oljedirektoratet må styrkes, både når det gjelder kunnskap og bemanning.

Da blir det ekstra viktig at staten utøver sitt eierskap slik at det fremmer konkurranse og mangfold på norsk sokkel og i det norske samfunnet som helhet. Så langt har ikke Regjeringen foreslått et eneste kompenserende tiltak. Det vil kunne få dramatiske konsekvenser for hele Norge, men spesielt for norsk leverandørindustri og norsk petroleumsforskning. Det er problematisk når man ser på Regjeringens historie på konkurranseområdet og på sak etter sak hvor Konkurransetilsynet som tilsynsmyndighet er blitt overkjørt ut fra rene politiske og taktiske hensyn. Det er også problematisk at Regjeringen tilsynelatende ikke makter å se forskjell på sin myndighetsrolle og sin eierrolle. Mens man på den ene siden ikke har noen skrupler med å bruke eiermakten, er tilsynsmakten og myndighetsrollen fullstendig fraværende.

Svein Roald Hansen (A) [14:27:32]: Representanten Ketil Solvik-Olsen sa i debatten at han ikke kunne se betydningen av å eie 67 pst. i forhold til 34 pst., som Fremskrittspartiet mener er tilstrekkelig at staten eier i StatoilHydro. I tillegg til vedtektsvernet er jo svaret at det avhenger av hvem som eier de resterende 66 pst. Hvis disse aksjene, eller over 50 pst. av selskapets aksjer, er på en annen eiers hender, vil denne eieren styre utbyttepolitikken. Gjennom det kan man gjøre mye galt med et selskap. Man kan bl.a. tappe det for ressurser, for ikke å si tømme det.

Solvik-Olsen forstod heller ikke hvorfor staten skulle ha så store verdier plassert i StatoilHydro. Hvorfor ikke like gjerne i dette selskapet som i andre selskaper gjennom Pensjonsfondet? Avkastningen er god, og utsiktene til verdistigning minst like god som i andre plasseringsalternativer.

Hvorfor skal ikke staten velge dette selskapet for kapitalplassering når aksjene er så ettertraktet? Det er jo spørsmålet Solvik-Olsen burde stilt seg, ikke det motsatte. Eller er det slik at Fremskrittspartiet tenker seg at de milliardene et nedsalg ville frigjøre, skal brukes til å finansiere Fremskrittspartiets kostbare løfter?

Representanten Børge Brende trakk linjene tilbake til 1984 og Statoil-forliket. Per-Kristian Foss sa i et spørsmål til statsråden at regjeringen den gang gikk i dialog med det største opposisjonspartiet, Arbeiderpartiet. Dette er ikke noen presis beskrivelse av bakgrunnen for den henvendelsen Gro Harlem Brundtland gjorde til daværende statsminister Kåre Willoch. Det var Arbeiderpartiet som i et brev til regjeringen tok initiativ til et bredt forlik om Statoils rolle i utviklingen av norsk oljenæring. Det ble gjort fordi Willoch-regjeringen var godt i gang med Høyres politiske mål, å vingeklippe Statoil. Gjennom Arbeiderpartiets initiativ den gang gav Arbeiderpartiet støtte til den holdningen Høyres regjeringspartnere, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, hadde til Statoils viktige rolle i norsk oljepolitikk. Sammen greide vi å stanse Høyres ambisjoner om redusere Statoils rolle og muligheter. Det tror jeg alle skal være glade for i dag.

Det gledelige er jo at et enstemmig storting i dag støtter fusjonen og ser verdien og nødvendigheten av å ha et sterkt selskap for å bygge videre på den imponerende historie som utviklingen av norsk oljenæring – som Statoil og Hydro i realiteten har stått for – er. Det er viktig å samle kreftene for å møte framtidens utfordringer.

For øvrig er jeg glad for at man både i innstillingen og i debatten i all hovedsak har konsentrert seg om det Stortinget skal bry seg med i forbindelse med denne fusjonen, og ikke om sider ved det nye selskapet som det er klostet at selskapets styrende organer selv tar hånd om.

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplasen.

Øyvind Korsberg (FrP) [14:30:38]: Det som fikk meg til å ta ordet i debatten nå, var den replikkordvekslingen som var mellom representanten Ketil Solvik-Olsen og næringsministeren når det gjelder Venezuela. Jeg ser nå at næringsministeren ikke er til stede i salen – Fremskrittspartiet er for så vidt vant til at næringsministeren ikke er til stede – men det hadde jo vært litt hyggelig om han kunne følge i alle fall denne debatten.

Det som er litt viktig for oss å få klarhet i, er Statoils skjebne i Venezuela. Vi trekker ikke i tvil at de investeringene som Statoil har gjort, har vært gjort i god tro og ser ut til å være fornuftige investeringer. At så de politiske spillereglene i Venezuela endrer seg, er det som bekymrer Fremskrittspartiet.

Da forventer jeg i løpet av debatten at Regjeringen avklarer og kommer med opplysninger om hva Regjeringen har gjort for å forsvare norske interesser i Venezuela. Det gjelder for så vidt ikke bare Statoil, men det dreier seg om hvordan norske myndigheter ved Regjeringen opptrer for å forsvare norske bedrifter som er i utlandet. Det gjelder f.eks. innenfor oppdrett i Chile. Telenor har et stort engasjement i Russland, og da kunne det være interessant å få noen betraktninger om akkurat det. Man kan også legge merke til at Statoil vurderer å satse i Irak. Det kan nok være en risikosport med politisk usikkerhet, og da kan det være interessant å høre hvordan Regjeringen har tenkt å håndtere det på politisk nivå.

Så har det vært en del snakk om den aktive næringspolitikken. I denne saken tror jeg at det eneste som har vært aktivert, er vel makuleringsmaskinene i regjeringskvartallet når det gjelder Konkurransetilsynets rapport. Det at man overkjører Konkurransetilsynet, er jo ikke noe nytt fra denne regjeringen. Det er jo faktisk mer en vane at man gjør det.

Det er en rekke eksempler i så måte. Man har Statkraft og Trondheim Energi, man har Gilde/Prior osv. Så det er tydeligvis en rød tråd i det Regjeringen gjør i så måte. Men det som kanskje er nytt nå, er at man rett og slett ikke informerer Stortinget om de innspillene som kommer, og det synes jeg er mildt sagt svært uheldig.

Helt avslutningsvis: Jeg synes det er trist at flertallet, med andre ord regjeringspartiene, ikke kan være med på å gi noen positive signaler nordover. Det er vel i tråd med

den nordområdestrategien Regjeringen har. Det vil si at den er fullstendig fraværende.

Svein Flåtten (H) [14:34:02]: Norsk oljepolitikk har i stor grad vært en konsensuspolitikk, faktisk også når det gjelder de store delprivatiseringer som har skjedd i de store nasjonale selskapene.

Derfor er det trist at Regjeringen heller ikke i denne saken vil gå i dialog med Stortingets opposisjon. Dette var en gyllen mulighet til å sette realiteter bak retorikken om dialog. Da kunne man kanskje fått konsensusløsninger om kompenserende tiltak, som ville fått betydning for det tomrom som nå oppstår i mangfoldet og konkurransen på norsk sektor, særlig innenfor leverandørindustrien.

Alle som har vært i nærheten av norsk leverandørindustri, vet at de store, nasjonale oljeselskapene er fryktinngytende kunder, men de har i hvert fall vært to. Saksordføreren og posisjonen understreker i merknader viktigheten av at myndighetene følger med på dette, og at departementet er i løpende dialog med leverandørindustrien. Men noen dialog med opposisjonen for å skape mer forutsigbare forhold for leverandørindustrien holder posisjonen seg langt unna. Det er derfor grunn til å sette et stort spørsmålstegn ved ektheten i posisjonens tilløp til krokodilletårer i merknadene om leverandørindustrien.

Den passive holdningen til kompenserende tiltak er ett av de endelige bevis på at aktiv eierskapspolitikk er og forblir retorikk uten innhold, og uten vilje til innhold. Ikke bare har Regjeringen abdisert i forhold til å være aktiv som eier, men man har også via nærmest prokurator-knep avsatt Konkurransetilsynet som konkurranse-regulerende myndighet, i tillegg til at man senere feilinformerer Stortinget.

Næringsministeren, har vi hørt her i dag, har lovprist sammenslutningen med henvisninger til internasjonalisering, markedsandeler og konkurransestyrke – ja, det var som å høre en hvilken som helst privatkapitalistisk eier uttale seg om at det ble mer plass i markedet. Men næringsministeren er jo ikke en hvilken som helst privatkapitalistisk eier. Han eier på vegne av staten.

Alle de titusener av ansatte rundt om i leverandørindustrien og i de hundrevis av bedriftene som har ventet på den aktive næringspolitikken, og som har ventet på grepe- ne som skulle tas når sjansen bød seg, tror jeg etter næringsministerens innlegg i dag har fått det endelige beviset på at aktiv næringspolitikk var tomme ord i valgkampen, og at det er fortsatt tomme ord. Næringsministeren vil aldri greie å fylle det med innhold, og det ser det heller ikke ut som om han vil.

Inge Lønning (H) [14:37:15]: Næringsministeren hadde noen ytringer om forholdet mellom statens eierrolle og statens myndighetsutøverrolle som jeg fant bemerkelsesverdige, fordi det virker som om næringsministeren ikke ser noe problem i forholdet mellom de to rollene, men antar at de går hånd i hånd nesten pr. definisjon. Det er oppsiktsvekkende. For hvis ikke næringsministeren ser at det er et innebygget strukturelt spenningsforhold, kan-

skje til og med et motsetningsforhold, mellom de to rollene, når staten investerer tyngre og tyngre i en dominerende aktør på et område hvor det er norske myndigheter som utøver kontroll, skal man jo nær sagt være blind for ikke å se at jo mer staten satser på sin eierrolle, desto mindre vil den evne å fylle myndighetsrollen på en troverdig måte, simpelthen fordi eierinteressene vil veie mye tyngre enn interessen for å opprettholde lik konkurranse. Det er jo det som helt åpenbart har skjedd i denne saken, at myndighetsrollen er blitt uinteressant, fordi eierskapsrollen er så interessant akkurat i øyeblikket.

Så er det jo et annet aspekt som er enda mer alvorlig, for når dette selskapet skal vokse, og når statens dominerende eierrolle også skal vokse, er det jo i et internasjonalt perspektiv. Det er ikke primært med tanke på norske farvann. Da inntreffer det en ny sammenblanding av rollene, som er enda mye farligere. For noen uker siden var Irans utenriksminister på besøk i Norge. Han kom reisende hånd i hånd med den derværende olje- og energiminister og møtte sine respektive motparter i regjeringskvartalet i Norge. Det forteller meg én ting, nemlig at når staten øker sin allerede dominerende eierrolle i forbindelse med et internasjonalt firma som bærer den norske stats navn, Statoil, har man langt på vei «outsourcet» norsk utenrikspolitikk gjennom sine eierskapsinteresser. Risikoen for at man i fremtiden kommer til å kompromittere Norges utenrikspolitiske interesser til fordel for eierskapsinteressene, øker dramatisk. Allerede i dag identifiseres jo Statoil, når selskapet opererer i forskjellige verdensdeler, med den norske stat, for det er ikke alle som kjenner detaljene i den norske aksjelovgivning der ute i verden. Det man nå gjør, er jo å invitere hele verden med på nettopp den misforståelsen – å sette likhetstegn mellom kongeriket Norge og kongeriket Norges økonomiske interesser i oljemarkedet.

Gunnar Gundersen (H) [14:40:33]: Jeg har lyst til å ta ordet på grunn av dette med konkurransepolitikk, og dette er en særdeles viktig sak for nasjonen. Selv om en er fra Hedmark, og kanskje ikke er den mest utpregete debattant i forbindelse med oljeindustrien, tar jeg ordet likevel.

Det å sikre konkurranse og konkurranse i alle markeder er noe av det viktigste for å sikre god ressursforvaltning og effektiv ressursbruk framover. På samme måte som representanten Lønning noterer jeg meg at Regjeringen går over til å forvalte den dominerende aktøren framfor å være regulator og forvalter av konkurransebetingelse.

Det er ganske lenge siden man i USA sa at «what's good for GM is good for the U.S». Det har man forlatt for veldig lenge siden, men jeg føler at vi kanskje er på tur til å gå inn i noe av den samme problematikken.

Jeg ser veldig klart at det kan være gode argumenter for at StatoilHydro må opparbeide internasjonal konkurranedyktighet, men jeg er ganske overrasket over at man ikke problematiserer det mer. Det er klart at her skal vi inn i regimer og deler av verden der både risiko og mange andre elementer burde ha vært diskutert ganske inngående.

Nasjonalt er det definitivt en utfordring fordi det faktisk er hele oljemiljøet som må utvikle internasjonal konkurranedyktighet. Det inkluderer leverandørindustrien, og det inkluderer, som jeg har sagt tidligere, ressursforvaltning. Der vil en slik markedskonsentrasjon som StatoilHydro nå får med 80 pst. markedsandel, bli ganske så skremmende.

Jeg noterte meg at representanten Sørensen ikke var særlig imponert over de forslag med krav om tiltak som opposisjonen har fremmet. Da vil jeg bare påpeke at de går på at man skal redusere operatørskap på feltene over tid, at man skal stille krav om at de aktive nr. to-selskapene må få større tildeling av leteareal. Det går på å styrke Petoro og Oljedirektoratet, og det går på at det må stilles krav om at StatoilHydro medvirker til at de nye operatørene får en tilstrekkelig eierandel ved at det også overdras passende eierandeler i felt og lisenser innen en fastsatt tidsfrist. Opposisjonen krever også at Regjeringen utøver sitt eierskap slik at det fremmer konkurranse og mangfold både på norsk sektor og i det norske samfunn som helhet. Vi krever at Regjeringen sørger for at ved framtidige konsesjonstildelinger skal det ved like kvalifikasjoner legges særlig vekt på spredning av operatøransvaret. Det er ingen små krav, og de er ganske så krevende å fylle opp, men det er desto viktigere for forvaltningen av norsk oljeformue framover.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [14:43:56]: Jeg vil følge opp litt der forrige taler slapp.

Forslagene fra opposisjonen har blitt omtalt av posisjonen. Blant annet sa representanten Meltveit Kleppa at de måtte bli sett på som demonstrasjonsforslag. Jeg vet ikke om det skyldes maktarroganse fra Meltveit Kleppa, eller om en er nærtagende når andre partier har andre oppfatninger enn Senterpartiet. Regjeringen og regjeringspartiene burde tatt dette som et sterkt signal om at den samlede opposisjonen mener at her mangler det politiske grep, og at det skaper en stor bekymring for framtidig verdiskaping for oljevirksomheten.

Representanten Sørensen sa derimot at forslagene er relativt ubetydelige, og derfor bryr hun seg egentlig ikke om dem. Da burde det jo nettopp være ekstra lett for regjeringspartiene å støtte disse forslagene og sikre at det blir en helhetlig og robust behandling og fattet enstemmige vedtak i denne saken. Vi ser at det ikke skjer. Dermed tror jeg nok at det er maktarrogansen som slår til.

Så har det vært mye debatt om eierandelen. Det har vært veldig få fra de rød-grønne som har forsøkt å si hva de konkret ønsker å gjøre for å øke eierandelen til 67 pst., og hvordan det vil tilføre selskapet signaler, ressurser og kompetanse som ikke andre eiere også kunne gjort.

Representanten Kristoffersen sa at det var viktig å øke eierandelen for dermed å kunne sikre at Statoil og Hydro opererte miljøvennlig. Hva sier det om troen på myndighetene som lovgiver og oppfølger av lovverket? Er det ikke slik at man forventer at alle oljeselskap, uavhengig av statens eierandel, faktisk følger de lover og regler som blir vedtatt. Hvis en ikke er fornøyd med miljøvennligh-

ten til StatoilHydro, burde en ikke da ha hevet de generelle miljøkravene for alle selskaper?

Representanten Pedersen sa at det statlige eierskapet er et apparat for økt konkurranse. Ja, hvordan da? Hva vil Regjeringen pålegge StatoilHydro når det gjelder konkurranse, ved å eie 67 pst., som de ikke kunne gjort like mye med dagens eierskap, eller med 51 pst., eller for den saks skyld med 34 pst.?

Representanten Svein Roald Hansen nevnte vedtektsvernet som viktig for å eie 67 pst. Ja, vedtektsvernet opprettholder man ved å eie en tredjedel. Som Fremskrittspartiet sier: Det eneste man oppnår ved å eie 67 pst., er at man kan overkjøre de andre eierne når man skal gjøre endringer i vedtektene. Hvilken respekt viser det for andre eiere i StatoilHydro? Den eneste økonomiske gevinsten av å øke eierandelen er at man får en økt andel av det utbyttet som uansett kommer. Det eventuelle tapet med denne fusjonen vil være redusert verdiskaping på hele sokkelen. Det får staten 100 pst. av effekten på. Det er sannsynligvis vanvittig mye større enn den lille gevinsten man kan få av økt utbytte ved at StatoilHydro engasjerer seg i utlandet i større grad enn i dag. Det burde være en større bekymring for den rød-grønne regjeringen og de rød-grønne partiene, spesielt da for de rød-grønne partiene som var på høring i energi- og miljøkomiteen og fikk høre hva professor og forsker Osmundsen sa om akkurat dette temaet.

Bendiks H. Arnesen (A) [14:47:22]: Jeg skal ikke forlenge denne debatten, men representanten Aspaker er som vanlig sterk i sine utsagn – så også fra Stortingets talarstol i dag. Når vi ser hennes utsagn om denne saken i pressen og i de mange oppslagene i Harstad Tidende, skulle en forvente noe mer fra Høyre og fra hennes side av håndfaste ting.

Jeg merker meg at en samlet komite, inklusiv Høyre, sier at de registrerer at det sammenslåtte selskapet prioriterer nordområdene høyt. Samtidig er representanten Aspaker veldig skuffet, og det har representanten også gitt uttrykk for i mange nummer av Harstad Tidende i den siste tiden. Hun er skuffet over manglende satsing. Hva er egentlig Høyres oppfatning i denne sammenheng? Er man skuffet, eller er man tilfreds, slik det står i en samlet komitemerknad?

Så synes jeg heller ikke at Høyre og Aspaker har noe å slå seg på brystet for når det gjelder etablering av en avdeling av Petroleumstilsynet i Harstad. Jeg ser av innstillingen at opposisjonen igjen vil utrede et avdelingskontor av Petroleumstilsynet i Harstad, og det er tilføyd «eller på annen måte». Det kunne jo være interessant å vite hva dette «på annen måte» betyr. Jeg undres over hvorfor Høyre ikke var like aktiv i det spørsmålet mens de hadde plass i regjeringskontorene, men ble det umiddelbart etter at de hadde forlatt regjeringskontorene.

Tord Lien (FrP) [14:49:30]: Det er mange paradokser i denne saken. Ett av dem er at det har vært mye prat om sammenslåingen av de to selskapene, fusjonen mellom Statoil og Hydro, men det har vært lite snakk om

konkurransforholdene på sokkelen. All den tid man vet at størstedelen av inntektene til staten fra petroleumsvirksomheten i Norge ikke kommer fra utbytte fra Hydro og Statoil, men fra skatter og avgifter og SDØE, er dette et paradoks.

Det er også et paradoks – vel, ikke et paradoks, men ikke overraskende i det hele tatt – at Arbeiderpartiet har prøvd å legge all vekt på å få fokuset bort fra nettopp dette forholdet og vil bare snakke om fusjonen mellom Hydro og Statoil, fordi Regjeringen leverer ingenting i forhold til disse tingene.

For meg er det jo grunn til å peke på at historien om Statoil og Hydro er en suksesshistorie. Historien om Hydro, Statoil og Saga er en suksesshistorie. Storting og regjering støttet etablering av selskapene og la til rette for vekst i alle tre selskapene. Konkurranse på sokkelen var målet. En aktør skulle ikke bli for dominerende. Dette mente Arbeiderpartiet i gamle dager, mens nå sier representanten Torny Pedersen fra Arbeiderpartiet at en stor aktør fremmer konkurranse. Det fremmer konkurranse i forvaltningen av naturressursene olje og gass i Norge.

Da kommer vi til paradoks nummer tre eller fire – det vil referatet vise. For bare en uke siden vedtok vi at når det gjelder den andre store naturressursen man høster langs kysten av Norge, nemlig fisk, skal en aktør ha lov til å eie bare 25 pst. I norsk oppdrett skal en aktør bare eie 25 pst. Når det gjelder olje og gass, skal en aktør kunne eie 80 pst. Jeg håper noen kan forklare meg hvorfor det er fornuftig.

Så er det slik at vi alle er enige om at fusjonen er bra på grunn av internasjonal konkurranse. Det er nyttig for Hydro og Statoil å slå seg sammen. Det er forhåpentligvis – det jeg tror vi alle er enige om – nyttig for norske statsfinanser. Dagens stortingsforhandlinger begynte med at utviklingsministeren var her. I lys av det han snakket om, håper jeg vi er enige om at StatoilHydro som aktør i utlandet også må være nyttig for vertslandet. Hvis de ikke er nyttig for vertslandet, bør vi kanskje vurdere om vi skal være med. Da må vi spørre oss selv: Hvis vi legger til grunn at StatoilHydro er en aktør i utlandet, er det ikke da nyttig at utenlandske aktører får mulighet for vekst også i Norge?

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [14:52:47]: Det er en viktig sak vi i dag debatterer, fordi det er viktige aktører som skal fusjonere. Disse selskapene har også en viktig rolle i forhold til å nå målsettinger som et stort flertall i det politiske livet ønsker seg.

I forrige uke hadde vi i denne salen en spennende debatt om seniorpolitikk. Det er ønskelig at vi har en seniorpolitikk som setter folk i stand til å stå lenger i arbeid, og da er det uheldige signaler det nye fusjonerte selskapet legger opp til, der vi ser at en går i motsatt retning. Selskapets bruk av sluttpakker for eldre arbeidstakere er ganske gammeldags personalpolitikk. Jeg forventer at staten framfører kritikk av en slik seniorpolitikk på selskapets generalforsamling, fordi denne personalpolitikken bryter med det flertallet – og egentlig et samlet storting – ønsker seg i denne saken.

Statsråd Dag Terje Andersen [14:54:18]: Jeg tok ordet fordi jeg fikk en direkte henvisning fra to Høyre-representanter.

Først til representanten Lønning som må ha misforstått min replikk noe alvorlig, fordi jeg nettopp understreket behovet for å skille mellom eierrollen og myndighetsrollen. Det var altså ikke motsatt, som innlegget fra Lønning kunne gi inntrykk av. Det er vanskelig å skjønne hvorfor det å skulle eie 67 pst. i et viktig olje-, gass- og energiselskap skulle være noe stort problem f.eks. i forhold til uavhengighet når det gjelder utenrikspolitikk, når vi fram til i dag altså eier 70,9 pst. av det største olje- og gasselskapet i Norge.

Det får meg til å gå over til representanten Flåtten innlegg om næringspolitikk generelt knyttet opp mot det aktive eierskapet. Når det blir påstått at det ikke har skjedd noe, lurer jeg på: Hvor i all verden var representanten Flåtten da næringsnøytraliteten ble byttet ut med en målrettet næringspolitikk, noe som følges opp gjennom skipsfartspolitikken både med nettolønnsordninger, økte bevilgninger til forskning på miljøvennlig skipsfart, nye tiltak innenfor både forskningsfond og Innovasjon Norge? Eller – når vi gjør det samme innenfor marin sektor, satser på ferskfiskstrategier, stopper ulovlig fiske? Eller – når vi satser på energisektoren på en langt breiere front enn den forrige regjeringen var i stand til, både når det gjelder feed-in-ordningen, satsingen på Enova osv? Eller – når vi innenfor miljøsektoren satser milliarder på å utvikle renseteknologi på Mongstad? Eller – når vi innenfor reiselivssektoren, fordi vi er målrettet, har doblet bevilgningene fra den forrige regjeringen? Eller – når det gjelder andre deler av den aktive næringspolitikken, der vi i går kunne si fra at vi endelig har fått på plass en handelsavtale med Canada, som har ligget i dødvannet så lenge den forrige regjeringen satt, noe som også er bra for norsk næringsliv? Det er vår tredje største handelspartner hvis vi regner EU som en enhet. Eller – når vi legger fram en serveringslov som skal bygge opp under det seriøse næringslivet? Eller – når vi gjennom eierskapspolitikken både i forhold til Store Norske Spitsbergen Kullkompani nå i revidert, eller tidligere NAMMO, eller Bane Tele, viser aktivt eierskap, eller når vi øker GIEKs rammer?

Før Høyres representanter rekker å stille spørsmål fra Stortinget, er saken ordnet opp i. Vi har lagt fram mye ryddigere signaler til våre eiere, fordi vi ønsker å være ryddige eiere gjennom en profesjonell eierskapspolitikk, noe som kommer til å bli understreket når jeg på børsen skal legge fram det første eierskapsdokumentet 13. juni. Eller hvor var han når vi nå sørger for å skaffe et nytt egenkapitalinstrument til bedrifter i vekstfasen?

Jeg lurer på: Hvor i all verden var Svein Flåtten da alt dette skjedde, når han ikke har fått med seg at det er en ny næringspolitikk, en ny aktiv næringspolitikk?

Terje Aasland (A) [14:57:39]: Det er to forhold som ofte er nevnt i denne debatten. Det ene er Konkurransetilsynets rapport. Men innholdet i rapporten er ikke nevnt, og det er heller ikke noen som har uttrykt bekymring over annet enn det som står i proposisjonen når det gjelder

Konkurransetilsynets rapport. Det er det ene. Det andre gjelder eierandelen – om den skal være 67 pst., under 67 pst., eller om den skal være 34 pst.

Jeg synes det er ganske vesentlig i forhold til et så viktig selskap som forvalter naturressursene, ikke bare på vegne av selskapet, men også på vegne av den norske stat, at en faktisk har vedtektskontroll, for det er slik at selskapet skal forestå avsetningen av statens petroleum. I tillegg til det er det uttrykt bekymring fra Bent Høie om forretningskontoret blir omgjort til hovedkontor. Han ber bl.a. Regjeringen påse at hovedkontoret forblir i Stavanger.

Det andre forholdet som det er gitt uttrykk for fra Venstres representant Gunnar Kvassheim, er at selskapet skal være et energiselskap. Jeg forventer at Gunnar Kvassheim i det legger at selskapet skal satse på ny fornybar energi, CO₂-håndtering osv. Det er da ikke helt uten betydning å ha vedtektskontroll i selskapet hvis en ønsker å oppnå det som bekymringen er uttrykk for, i ytterste konsekvens, når det gjelder det som har blitt sagt fra denne talerstol av opposisjonen.

Elisabeth Aspaker (H) [14:59:14]: Jeg vil starte med å takke representanten Bendiks H. Arnesen for at han på en god måte markedsførte alle de gode oppslagene som Høyre har fått i lokalpressen i forhold til StatoilHydro-saken. Jeg var også helt forberedt på at representanten ville prøve seg på en ny forsvarstale, fordi hans egen regjering ikke ville ta Harstad i sin munn i det virkelig avgjørende øyeblikket. Det er simpelthen noe bemerkelsesverdig at Stortinget i oljealderens barndom, på 1970-tallet, da vi visste fint lite om hva slags ressurser som fantes i nord, var villig til å peke på Harstad. I dagens situasjon – med kunnskap om at så mye som 25 pst. av verdens petroleumereserver trolig befinner seg i nordområdene – velger altså det rød-grønne stortingsflertallet å blokkere et klart signal fra Stortinget om at Harstad skal være senter for en petroleumsnæring på frammarsj i nord. Vi er vitne til et uhyre trist linjeskifte i Arbeiderpartiets petroleumspolitik. Høyre er helt uenig i det som antydes i innlegg fra representanter fra regjeringspartiene, om at det skal være å blande seg inn i selskapets indre anliggender når man peker på at også den nordlige landsdelen skal ha et kompetansemiljø som skal kunne videreutvikle den næringen fra et nordnorsk ståsted. Med innpå 70 pst. eierskap og olje- og gassnæringen utpekt som en drivkraft for å realisere visjonene i nordområdestrategien, ville det være helt legitimt at dette huset også hadde en klar oppfatning i saken og pekte på noen virkemidler, og Statoils kompetansemiljø i Harstad er et slikt virkemiddel.

Jeg har store ambisjoner på Nord-Norges vegne. Det må være hevet over enhver tvil at landsdelen har kompetente både fagmiljøer og kandidater når det kommer til det tidspunktet hvor det skal settes sammen styrende organ i selskapet. Jeg håper at Regjeringen bidrar til at man reflekterer den kompetansen som er i landsdelen når man kommer til det tidspunktet.

Jeg mener det ville være verdifullt for selskapet å trekke aktivt veksler på den nøkkelkompetansen som finnes i nord om nord, for på best mulig måte å realisere den tverr-

politiske målsettingen om at økt aktivitet i nord skal gi økte ringvirkninger i nord.

Høyre har brukt alle mulige anledninger til å fremme forslag til hvordan vi skal få til økte ringvirkninger, mens representanten Bendiks H. Arnesen og Arbeiderpartiet har brukt de samme anledningene til å stemme ned Høyres gode forslag hver gang, inkludert forslaget om å vurdere en avdeling for Petroleumstilsynet i nord.

Så jeg har forventninger til selskapet, men vi har fra Høyre side også forventninger til at staten både skal satse mer på Oljedirektoratet og også satse på Petroleumstilsynets tilstedeværelse i nord.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [15:02:30]: Det er nok mykje meir som kunne vore sagt både om prosessen, om det vedtaket som skal gjerast i dag, og om framtida. Lat meg berre ta nokre få punkt avslutningsvis.

For det fyrste: Dei signala som selskapet gir til sine seniorar, er oppsiktsvekkjande. Dei er i sterk motstrid til dagens statlege offisielle politikk. Dette er nok òg noko som statsrådar som er i kontakt med ulike statlege selskap, må merka seg og følgja opp.

For det andre til det som er sagt om Stavanger som europeisk oljehovudstad. Der er det to viktige aspekt. No er konsernfunksjonane fordelte. Det Regjeringa i sin kontakt med styremedlemmer og selskap må passa på, er både at det ikkje skjer ei stille og forsiktig snikflytting til Oslo av ytterlegare funksjonar, og at det skjer ei fordeling av ringverknader nordover langs kysten. Det siste borgar Regjeringas nordområdesatsing for.

Så har det vore stilt spørsmål her til meg og Senterpartiet om maktarroganse, dialog og hårsårheit når det gjeld forslag som er fremma i salen. Mi linje er nok meir dialog enn hårsårheit og maktarroganse, men eg er overraska over nokre av desse forslaga – eg står ved det – fordi det òg i proposisjonen framgår at Regjeringa er oppteken av konkurransesituasjonen på norsk sokkel, at ho er oppteken av å styrkja tilsyna, og at ein kjem tilbake til dette i budsjettssamanheng.

Så vil det vere overordna i mange år framover å sikra utvikling og forvaltning av ressursane på norsk sokkel på beste måte. Det er der hovudsatsinga framleis ligg, sjølv om ein her òg søker internasjonalt. Eg synest at det er roande det vi har sett i dag av engasjement og uro både frå dei vi kan seia er i posisjon, og dei som er i opposisjon, altså betydninga av å ha eit vake auge med denne fusjonen framover. Det er ein historisk dag. Eg kjenner meg trygg på at denne regjeringa vil følgja dette nøye opp framover.

Inge Lønning (H) [15:06:01]: Jeg skal nøye meg med å registrere næringsministerens meget rosende egenattest for den aktive næringspolitikk. Selvros skal man som kjent nøye seg med å lytte til, for den kommer fra hjertet. La meg bare bemerke rent generelt at når det gjelder denne regjeringens bruk av akkurat virkemidlet selvros, tror jeg det ville være klokt om den av og til passerte hjernen på vei fra hjertet til munnen. Det kunne ikke skade!

Når det gjelder næringsministerens forsøk på oppklaring av forholdet mellom rollene, må jeg si at jeg er like

klok eller kanskje til og med litt mindre klok. Jeg oppfattet at næringsministeren sa at han ønsket å skille mellom de to rollene. Men det er jo nettopp der problemet ligger. Jeg må få lov til å bruke et bilde: Det er ikke så lett når man løper inn på fotballbanen med angrepsspisdrakten på og engasjerer seg for fullt i spillet, å samtidig spille rollen som dommer og blåse i fløyten. Men det er nøyaktig det dobbeltheten her dreier seg om, fordi rollene skal utøves samtidig, og de skal langt på vei utøves av de samme aktørene. Da er det ikke så vanskelig å forstå at i behandlingen av denne saken når det gjelder de norske perspektivene, har man i realiteten bare vært opptatt av eierinteressene. Av den grunn har man f.eks. administrert det tilsynsorganet staten selv har opprettet, effektivt utover sidelinjen, fordi den andre rollen ikke passet akkurat i øyeblikket.

Så til det internasjonale perspektiv. Statsråden kan vel ikke unngå å se at når et hovedmotiv er å gjøre selskapet vesentlig større enn før, og til en vesentlig mer slagkraftig aktør internasjonalt, vil den norske stats eierrolle bli lagt enda mer merke til. Når man med vilje trapper opp eierandelen nettopp for å tydeliggjøre at det er den norske stat som er den dominerende aktør, forsterker man jo det problemet som har vært der i mange år, nemlig at norsk utenrikspolitikk både her hjemme og ute mistenkes for at den lar seg påvirke – bevisst, halvbevisst, ubevisst – av de kommersielle hensyn som staten som eier har. Vi kommer til å oppleve enda oftere i fremtiden at det blir stilt spørsmål ved hvorvidt staten går på gummisåler i forhold til bestemte regimer, fordi de økonomiske interessene veier tyngre enn interessen for de prinsippene som vi ellers bekjenner oss til.

Børge Brende (H) [15:09:21]: Det har vært en styrke for landet vårt at vi har kunnet finne felles løsninger i mange av de store og aller viktigste sakene. Etter krigen var vi enige om hovedlinjene i landets sikkerhetspolitikk. Nå senest i vår ble vi enige om et pensjonsforlik for å sikre forutsigbarhet for fremtidige og nåværende pensjonister. Vi håper også på et klimaforlik når Stortinget får klimameldingen fra Regjeringen. Kanskje det beste eksemplet på områder hvor vi har lyktes med å få til brede løsninger i Stortinget, har vært innenfor olje- og gasspolitikken.

Det var i lang tid bred enighet om at vi måtte ha tre norske oljeselskaper som konkurrerte med hverandre, Saga, Hydro og Statoil. Så ble det to selskaper, for Saga ble innlemmet i Hydro, og nå har vi ett selskap som vil få mer enn 80 pst. av operatøransvaret på norsk sokkel – og vi hører veldig få bekymringsmeldinger fra de rød-grønne i Stortinget.

Det er selvsagt og har vært et poeng at det å sikre konkurransen på sokkelen, det gjør vi ikke minst for at den norske stat skal få mest mulig skatteinntekter igjen for det engasjementet. Gjennom konkurranse får vi det, og gjennom konkurranse er det også til fordel for leverandørene. Så jeg hadde håpet at vi også denne gangen kunne fått gjennomslag for nødvendige kompensierende tiltak, men det har vi ikke fått.

Ellers har det også vært en del forvirring om hva man skal bruke det økte statlige eierskapet i StatoilHydro til. Representanter har vært fremme her og sagt at det skal man bl.a. bruke til å pålegge selskapet strengere miljøkrav, og at de skal være gode på miljø. Men da tror jeg at dette er, i likhet med en del misforståelser i Regjeringen, et symptom på at man ikke helt har forstått hva som er eierrollen og hva som er myndighetsrollen. Vi har verdens strengeste miljøkrav til olje- og gassindustrien i Norge, men det er pålagt av Statens forurensningstilsyn. Da kan myndighetene bestemme om selskapet er statlig eid eller ikke statlig eid. Det er statens oppgave å påse at det er konkurranse i markedet, men på det området fikk ikke engang Stortinget vite at Konkurransetilsynet hadde synspunkter. Statsråden har valgt ikke å gjenta det han sa i Stortingets spontanspørretime, at det var beklagelig at man ikke fikk den informasjonen til Stortinget. Jeg skulle ønske at statsråden hadde gjort det her i dag, slik at man da også kunne ha sett nærmere på det forslaget som ligger der. Men man må selvsagt ikke det heller når man sitter i flertallsregjering.

Ellers merket jeg meg næringsministerens valgtale her. Jeg har forstått det slik at vi nå fører en aktiv næringspolitikk i landet. Det kan næringsministeren bevise gjennom at han i dag har fremlagt en serveringslov. Den aktive næringspolitikken kokte ned til en serveringslov. Det er interessant.

Svein Flåtten (H) [15:12:53]: Jeg kunne forstå av næringsministerens innlegg at det rørte ved strenger i hans hukommelse rundt dette med aktiv næringspolitikk som han ikke likte. Refleksen er, som alltid, to svar fra næringsministeren. Det ene er næringsnøytralitet, som han beskylder Høyre for – et begrep som ble innført av Jens Stoltenberg i denne sal, så vidt jeg husker – og det andre han søker tilflukt i, er subsidiene til fergereferiene.

I tillegg til det har statsråden fortløpende gitt til beste litt om alle de saker som ligger på hans bord av smått og stort, og der regner vi med at det ligger mye etter to år med høytrykk i norsk næringsliv – et høytrykk som ble skapt av den forrige regjeringen gjennom en politikk som brakte renten ned, ikke minst også i forhold til de vekstfremmende skattelettelsene som ble gitt.

Jeg fikk ikke noe svar fra næringsministeren om det aktive, statlige eierskapet, som jeg etterlyste i mitt innlegg. Jeg har lyst til å gi et råd til næringsministeren, for dette er noe jeg tror forventes av en leverandørindustri av små og store bedrifter. Jeg så i en lokal avis i Larvik at næringsministeren for et par dager siden la ned grunnsteinen til Color Lines nye fergekai i Larvik. Jeg anbefaler statsråden å legge ned grunnsteinen også til den aktive næringspolitikken. Det venter mange på.

Statsråd Odd Roger Enoksen [15:14:44]: Jeg skal gjøre et forsøk på å besvare noe av det som er tatt opp underveis i debatten.

Tord Lien stilte spørsmålet: Er det ikke naturlig at utenlandske selskap får vokse i Norge, når vi forventer at StatoilHydro skal vokse ute? Jo, utenlandske selskap er

velkommen på norsk sokkel. De har vært det helt fra starten på norsk oljealder, og de vil også være det i fremtiden. Men som jeg sa i mitt hovedinnlegg: Vi er forpliktet til å følge EUs konsesjonsdirektiv ved tildeling av utvinnings-tillatelser. Tildelingen skal i henhold til dette foregå i samsvar med prinsippet om ikke-diskriminering. Det innebærer at Olje- og energidepartementet ikke kan unnlate å tildele andeler i utvinnings-tillatelser til StatoilHydro med den begrunnelse at selskapet er stort eller har en sterk posisjon på norsk sokkel.

Når det er sagt, er det imidlertid slik som jeg også sa i mitt hovedinnlegg, at de fire største funnene som nå planlegges utbygget, skal opereres av andre selskaper enn Statoil og Hydro. I tillegg var det altså slik at under TFO 2006 ble Statoil og Hydro i den siste tildelingsrunden kun tildelt 18 pst. av operatørskapene. I hele 73 pst. av utvinnings-tillatelsene hadde verken Statoil eller Hydro deltakerandeler. Hva viser dette? Jo, det viser at vi går i retning av en utvikling der de nye selskapene og andre selskaper på sokkelen i tiden framover får en større andel av aktiviteten. Det har skjedd ikke minst på grunn av den politikk som den forrige regjeringen stod for, der man åpnet for nye selskap på norsk sokkel, noe som gjør at vi i dag har nærmere 50 selskaper som er prekvalifisert for deltakelse på norsk sokkel.

Elisabeth Aspaker er skuffet i forhold til aktivitet i nord. Regjeringen har gjennom forvaltningsplanen lagt forutsigbare rammer for aktiviteten i nord. Vi har åpnet store, nye områder. Det har blitt gjort nye funn. Vi har satt i gang både geologiske og miljømessige undersøkelser i nye områder som ikke har vært undersøkt på ti år, for på den måten å kunne foreta en evaluering av forvaltningsplanen i 2010. La det ikke herske tvil om at Regjeringens vilje til å satse i nord absolutt er til stede. Det betyr også aktivitet i Harstad, som har vært – og vil være – Nord-Norges petroleumshovedstad.

Så har flere hevdet at Regjeringen har kneblet Konkurransetilsynet, og at Konkurransetilsynet ikke har spilt den rollen de skal. Det er feil. Det har også fornyingsministeren gjentatte ganger understreket. Konkurransetilsynet er på ordinær måte bedt om komme med sitt syn på sammenslåingen. De går ikke inn på det spørsmål som vi har berørt tidligere i debatten. Men det er altså slik at Norge etter EØS-avtalen er underlagt konkurransereglene i EU/EØS. Derfor er EUs konkurransemyndigheter rette instans.

Konkurransetilsynet er underliggende etat til Fornyingsdepartementet og dermed et forvaltningsnivå for Fornyingsdepartementet, og har på ordinær måte utredet konkurransespørsmål.

Jeg ser at tiden er ute. Da kan jeg like godt tegne meg til et nytt treminutters innlegg.

Tord Lien (FrP) [15:18:32]: Statsråd Andersen sa at Inge Lønning ikke hadde fulgt med i debatten. Jeg føler at Lønning svarte godt på det. Så kom Terje Aasland opp på talerstolen. Da tror jeg at jeg må si at Terje Aasland heller ikke kan ha fulgt med på debatten i noen særlig grad. Han mener fortsatt – og det gjør også alle Arbeiderpartiets re-

presentanter i debatten, paradoksal nok – at denne debatten handler om en rapport som ingen fikk se før etter mye mas, og om vi skal eie 62 pst. eller 67 pst. av Statoil.

Men det er ikke det denne debatten burde ha handlet om. Hvis det er slik at den faktisk har gjort det, er det synd. Denne debatten burde ha handlet om hvordan Stortinget, det lovgivende og bevilgende organ i dette land, kan sikre at konkurransevilkårene for verdiskapingen på den norske sokkelen blir like god etter fusjonen mellom Hydro og Statoil som den var før. Tidligere har det vært et mål å ha sterke og store aktører i norsk oljesektor. Det har egentlig Arbeiderpartiets representanter i dag slått fast ikke er så viktig. Jeg minner om at petroleumsskatten i 2006 var på 184 milliarder kr. Utbyttet fra Statoil var på 12 milliarder kr. Det er selvfølgelig et betydelig beløp, men lite i forhold til petroleumsskatten – under en tidel av petroleumskatningen.

Så er det litt søtt når alle snakker om Stavanger. Det høres nesten ut som om vi kan vedta, eller ikke vedta, at Stavanger skal være Europas oljehovedstad. Da oljeutviklingen i Norge begynte, gjorde visjonære politikere i Rogalandsområdet og Stortinget mange gode grep for å gjøre Stavanger til Europas oljehovedstad. Den er det i dag. Det enkleste og viktigste grep Stortinget kan gjøre for å sørge for at Stavanger også i fremtiden er Europas og en av verdens ledende oljehovedsteder, er å sørge for økt aktivitet på norsk sokkel, noe økt konkurranse og flere aktører på banen vil medføre.

Representanten Meltveit Kleppa var opptatt av at opposisjonen nærmest opptrer useriøst, og at de forslagene vi fremmer, ikke burde vært fremmet, fordi det er demonstrasjonsforslag. Så sier hun at Regjeringen er opptatt av å stimulere til konkurranse, og at det står i proposisjonen. Det er helt åpenbart at det står flere steder i proposisjonen at Regjeringen er opptatt av å stimulere til konkurranse. Men Regjeringen er opptatt av mye rart. De er opptatt av grønne sertifikater, industrikraftregime, de skal bekjempe fattigdommen, og de skal lage en skinnende eldreomsorg. Alt dette er de opptatt av, men de leverer ikke resultater. Derfor hadde jeg vært mye tryggere og ville ha sovet mye bedre i natt dersom Stortinget hadde fått lov til å gjøre noen vedtak som sikret konkurranse og verdiskaping på norsk sokkel.

Lars Sponheim (V) [15:21:54]: Jeg vil gjerne få knytte noen kommentarer til noe av det som har kommet fram i debatten, og som jeg må si gjør meg en del urolig. Det gjelder først og fremst det syn som representanter for regjeringspartiene har på mindretallseierne i et slikt selskap. Uansett utfallet av de forslagene som ligger på bordet, det vi vet blir resultatet, er at staten selv med 67 pst. av eierskapet skal ha med private eiere som har tillit til at staten opptrer ryddig og utelukkende med selskapets eget beste som formål. Det har kommet uttalelser i dag, f.eks. fra Svein Roald Hansen, som antydte at hvis man ikke eide 67 pst., kunne eierne gå løs på å tappe selskapet for ressurser. Terje Aaslands syn er at det er nødvendig med så stort eierskap for å sikre at det skal bli et energiselskap eller at man får til CO₂-håndtering. Og Asmund Kristof-

fersen uttaler at det var nødvendig for å få gjennomført miljøstandarder.

Dette er, etter mitt skjønn, for det første et håpløst syn på mindretallseieres og alle eieres ansvar for å sette selskapets beste aller først. Det skaper en politisk usikkerhet, skapt av regjeringsflertallet i denne sal i denne debatten, noe jeg må si gjør meg veldig urolig. Nå vet jeg at departementet holder tungen mer rett i munnen enn det uttalelser fra Regjeringens støttegrunnlag her i Stortinget tilsier at de gjør, men allikevel sender det farlige signaler til mindretallseiere. I den grad man så å si kan sende børsmeldinger fra denne sal, synes jeg det er viktig å be alle mindretallseierne om å filtrere vekk alle disse forsøkene på å tillegge denne nye eiermakten politiske motiver og hensikter med sitt eierskap.

Det andre som er beklagelig, er at vi i dag kommer til å forlate denne sal med et mindre bredt grunnlag for både oljepolitikk og basis for dette selskapet enn det som burde være nødvendig. Det også skaper dessverre en unødvendig usikkerhet for fremtiden.

Til slutt: Etter å ha hatt dette – skal vi si – sideløpet, men allikevel ikke uviktige løpet knyttet til sakens realiteter omkring statsråden som ikke har gitt den nødvendige informasjon til Stortinget og har innrømmet det, forlater vi også denne sal i dag med en svekket statsråd, svekket når det gjelder å håndtere dette store feltet.

Statsråden sa tidligere i Stortinget i en spontanspørretime at han beklageligvis kom i skade for ikke å gi Stortinget denne nødvendige informasjonen. Jeg synes statsråden skulle gjenta det i dag. Jeg synes det ville styrke og ikke svekke statsråden, for statsråden har uansett behov for å reparere sitt forhold til Stortinget etter denne dagen.

Statsråd Odd Roger Enoksen [15:25:03]: Jeg har faktisk problemer med å forstå dem som sier at det brede forliket i petroleumpolitikken er brutt med det vedtak som Stortinget gjør i dag. Det er faktisk et enstemmig storting som slutter seg til fusjonen mellom Statoil og Hydros olje- og gassvirksomhet.

Så er det framsatt en rekke forslag fra opposisjonen i tillegg til den beslutning som skal gjøres, men når det gjelder et par av disse forslagene, er regjeringspartiene direkte uenige. Hvis vi skulle pålegge StatoilHydro å selge seg ned i andeler slik at det skulle ha betydning for balanseforholdet på norsk sokkel på kort sikt, ville man måtte selge seg ned på felt av betydelig størrelse. Noe av dette er gjengitt på side 44 i proposisjonen, venstre spalte: Overdragelse av felt som f.eks. Veslefrikk, Brage og Heidrun til andre operatører vil kun redusere produksjonen selskapet har i dag, fra 80 pst. til 76 pst. Det er altså en relativt beskjeden reduksjon av betydelige felt, som allikevel vil ha så liten betydning. Overdragelse av operatørskap er en komplisert sak, som det er redegjort for ganske grundig i proposisjonen.

Når det så gjelder andre forslag, må jeg si at der kan det ligge til rette for samarbeid, og ikke minst kan man komme tilbake til en del av de ting som opposisjonen har tatt opp, bl.a. på et senere tidspunkt komme tilbake med en sak om hvordan fusjonen er gjennomført. Våren 2008 er

muligens litt tidlig, men la oss diskutere det. Jeg er innstilt på at Stortinget skal få se på gjennomføringen av fusjonen på en fornuftig måte. Stortinget vil få seg forelagt en stortingsmelding om petroleumspolitik.

Jeg vil også komme til å legge fram en sak om evaluering av situasjonen innenfor leverandørindustrien. Det er ett av de temaene som jeg har tatt opp før. Men når posisjonen, flertallet, likevel ikke stemmer for dette, føyer det seg inn i en god tradisjon hvor stortingsflertallet ikke har noe behov for å instruere regjeringen. Med dette vil jeg legge til rette for å imøtekomme opposisjonen og posisjonen.

Så er det et enstemmig storting – altså alle partier – som understreker behovet for mangfold og konkurranse. Det er ikke noe spesielt for verken flertallet eller mindretallet i denne sal. Alle partier understreker også betydningen av høy verdiskaping på sokkelen. Så det er altså ikke slik at vi har brutt den linjen som man har fulgt i mange år. Stortinget er enig om å gi en bred tilslutning til fusjonen mellom disse to selskapene. Det er det vesentligste spørsmålet vi behandler i dag. En rekke av de andre forslagene vil vi ha mulighet til å komme tilbake til i framtidige saker.

Øyvind Korsberg (FrP) [15:28:25]: Det er en stor i dag i og med at vi endelig har fått noe vi alle har ventet på: Vi har fått en ny serveringslov, og Regjeringen har virkelig fått fart på den aktive næringspolitikken. Jeg må si at den loven har jeg ventet på like lenge som jeg har ventet på kelnere av og til. Det er vel bare å fastslå at den verk-tøykassen det har vært snakk om tidligere, er borte, og smykkeskrinet til tidligere statsråd Odd Eriksen er borte, men nå har endelig serveringsbrettet kommet. Det blir jo artig å få et nytt begrep å forholde seg til.

Ellers når det gjelder den aktive næringspolitikken, registrerer jeg at den har vært totalt fraværende i en del andre saker, den siste gjaldt Hydro Polymer, som ble solgt ut uten at statsråden grep inn. Det er mulig at han satt på en restaurant og klekket ut den nye serveringsloven, på samme måten som Stoltenberg satt på Bali og klekket ut klimapolitikken.

I mitt forrige innlegg kom jeg med en utfordring til statsrådene om å få vite litt mer om situasjonen i Venezuela, ikke i form av de investeringene Statoil har gjort der, men rett og slett hvordan det med å ivareta norske interesser i Venezuela har vært håndtert fra Regjeringens side. Venezuela har altså endret spillereglene. Store verdier står på spill for Statoil, og også for den norske regjeringen og det norske folk. Jeg synes det nærmest er litt arrogant at man ikke kommer opp og kommenterer direkte utfordringer man får i denne salen. Nå tror jeg man kan vente seg en viss arroganse fra denne regjeringen framover, men jeg synes det er uheldig at man fra Regjeringens side overser de utfordringer man får, og heller nærmest driver valgpropaganda fra denne talerstolen.

Så jeg vil utfordre begge statsrådene igjen til å komme opp og fortelle hvordan Regjeringen har håndtert den situasjonen som er i Venezuela. Det er sikkert også interessant for det øvrige næringsliv å vite hvordan Regjerin-

gen håndterer uforutsette ting som skjer i andre land, og der det er stor politisk usikkerhet. Det tror jeg er et krav som bør være rimelig å stille, så jeg forventer at statsrådene kommer opp og kommenterer det konkret.

Presidenten: Børge Brende har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, på inntil 1 minutt.

Børge Brende (H) [15:31:29]: Jeg merket meg at statsråd Enoksen slo fast at opposisjonen hadde en rekke konstruktive forslag – med to unntak – som man ville se nærmere på fra Regjeringens side. Litt interessant er det jo da at Senterpartiets parlamentariske leder tidligere i debatten hevdet at disse forslagene fra opposisjonen var rene demonstrasjonsforslag, og at Tore Nordtun mente at det var kortsiktig populisme som lå bl.a. i forslaget knyttet til Petoro. At statsråden nå har kommet til den erkjennelse at dette er konstruktive forslag, er selvsagt greit, men det hadde jo vært en idé om han hadde kommet på det tidligere.

Nå ser jeg at statsråden ber om ordet, og det er greit – han har vel fått med seg at dette er det siste innlegget jeg kan holde i salen i dag. Men jeg vil også si at det hadde kledd statsråden om han i alle fall kunne ha strekt seg så langt, når han ikke har informert Stortinget riktig, at han gjentok sin beklagelse på dette punkt.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [15:32:52]: Statsråden – olje- og energiministeren – forstod ikke at det brede forliket i petroleumspolitikken var brutt i denne sak, for alle støttet jo fusjonen. Ja, alle støtter fusjonen, men det som opposisjonen her i hele dag har prøvd å fokusere på, er at petroleumspolitikken ikke er blitt endret tilsvarende. Det at vi har hatt forlik i petroleumspolitikken i 2002, 2004 og 2005 – og gjerne også om forvaltningsplanen, hvis en sier det var en petroleumsmelding – var jo basert på helt andre premisser for hvordan konkurransen og mangfoldet på sokkelen er.

Nå har vi gått fra å ha to store selskap som altså petroleumspolitikken har tatt hensyn til, til å ha ett stort selskap. Dermed får man en helt annen situasjon, og da er det man etterlyser: Hva slags føringer skal Regjeringen ha? Hva slags konkrete tiltak kommer det? Hva slags styrking blir det av Oljedirektoratet og Petroleumstilsynet, bl.a., for å sikre at den nye situasjonen ivaretas? Der har ikke Regjeringen gjort annet enn å si at ja, de skal vurdere situasjonen fortløpende, en skal ha løpende dialog. Men en har også lovt ganske lenge nå at det skulle komme et industrikraftregime ganske snart. Og en lovet at det skulle komme tidenes satsing på fornybar energi.

For energi- og miljøkomiteen er så mange løfter brutt at det nytter ikke bare å si at en skal følge med situasjonen i petroleumsnæringen veldig grundig, og dermed skal komiteen liksom slå seg til ro med at ok, da er denne saken også løst. Erfaringene viser at sakene blir ikke løst bare ved at Regjeringen «følger saken nøye».

Den politikken Stortinget la til grunn tidligere, på kompromiss, er altså ikke dekkende for den situasjonen som er nå. Derfor burde statsråden forstå at det er ikke

nok at Stortinget støtter fusjonen – for den har vi tro på – for StatoilHydro. Men vi mangler troen på at Regjeringen vil følge opp med politikk, altså oljepolitikk, som sikrer verdiskapingen, mangfoldet, forskningen, sysselsettingen, leverandørindustrien og – nesten – forvaltningsledene i denne saken. Det er ikke nok å si at Petoro skal få lov til å ansette noen flere. Når inntekten for samfunnet fra petroleumsvirksomheten, altså statens inntekter, er på over 300 milliarder kr, og en økning i eierskapsandelen i StatoilHydro med dagens utbytte gjerne vil gi en økning på en halv milliard kroner i året, er ikke den halve milliarder særlig stor i forhold til over 300 milliarder kr for total virksomhet. Derfor er det viktig at det er politikken her en skulle slått fast, og ikke bare skrytt av at en skal bruke 25–30 milliarder kr på å kjøpe seg opp i eierandel, og at en er veldig godt fornøyd med det.

T h o r b j ø r n J a g l a n d hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [15:35:46]: Det lir nok mot slutten av debatteringa i denne saka, men iallfall på eitt punkt er det nokre av oss som føler at det framleis heng ei usikkerheit i lufta. Går me tilbake til Stortingets behandling av Stortingets kontrollfunksjon, som var opp-takten til grunnlovsforslaget om opplysningsplikta, vert det sagt veldig tydeleg i merknaden bl.a.:

«Komiteen vil hevde at regjeringen må ha plikt til å la alvorlige faglige motforestillinger fremgå av saken selv om disse er i strid med regjeringens forslag.»

Og det er det delar av denne saka dreiar seg om: alvorlege motforestillingar som ikkje har vorte meddelte Stortinget.

No har statsråden fleire gonger i dag sagt at han meiner det same som han meinte i spontanspørjetimen den 30. mai i år. Han har òg sagt at han gjerne såg at brevet hadde vore besvart på ein annan måte, og han seier at det ikkje var behandla slik som det skulle frå hans side. Men går me tilbake til 30. mai, er det to utsegner eg gjerne vil få lov til å referera. For det første sa statsråden:

«Men beklageligvis var mitt svar på det punkt upresist.»

Erna Solberg hadde si utfordring, der ho sa:

«Jeg synes statsråden burde beklage dette fra denne talerstol.»

På det svarte statsråden:

«Nei, det ser jeg faktisk ingen grunn til.»

På bakgrunn av dette hadde det vore greitt om statsråden rydda til sides den usikkerheita som framleis gjer seg gjeldande på dette punktet.

Statsråd Odd Roger Enoksen [15:37:54]: La meg bare kort understreke at de konkurransemessige forhold på norsk sokkel, ikke minst for leverandørindustrien, og en rekke av disse problemstillingene er grundig behandlet og omtalt i proposisjonen.

Jeg må si til Ketil Solvik-Olsen at jo, det er en endring på gang. Det er svært mange nye selskap som er kommet inn på norsk sokkel, og som har mulighet til å delta på

norsk sokkel. Det er større interesse fra de internasjonale selskapene enn det har vært på relativt lang tid, for nå å delta og ha aktivitet på norsk sokkel. Det er positivt, og det er en utvikling jeg håper fortsetter, og som Regjeringen vil legge til rette for, for å ha størst mulig verdiskaping og også bidra til å skape konkurranse på norsk sokkel.

Opposisjonens forslag innebærer at StatoilHydros eierandeler skal reduseres, og at operatørskap skal tas fra det nye selskapet. Det mener Regjeringen og flertallet ikke er en hensiktsmessig og målrettet politikk for å møte utfordringen på norsk sokkel. Det betyr selvsagt ikke at ikke Regjeringen vil både følge med, iverksette andre tiltak og også over tid iverksette kompenserende tiltak hvis konkurransen skulle bli svekket som følge av at vi nå får ett selskap. Det er det altså verken nødvendig eller tiden for å gjøre i dag. Det vi i dag tar stilling til, er fusjon. Jeg erkjenner at de to forslag som opposisjonen har framsatt om å redusere eierandeler og frata operatørskap, er relevant å behandle i denne sammenhengen. Men det er altså flertallet uenig i.

Så må jeg si at jeg har gjort et forsøk på å være imøtekommende overfor en rekke av de forslag som er framsatt av opposisjonen. Jeg hadde for så vidt ikke trodd at det skulle bli galt oppfattet på noen måte. Det er rett og slett en utstrakt hånd for også i disse spørsmålene å legge til rette for et samarbeid hvor vi i fellesskap har mulighet til å videreføre den politikk som et bredt flertall i Stortinget har stått sammen om i mange år, og som har skapt den suksessen som norsk petroleumsnæring i dag er – ikke bare oljeselskapet, men også leverandørindustrien.

Og så kort til slutt til Øyvind Korsberg – for å rekke å svare på det denne gang: Jo, det er selvfølgelig slik som både Øyvind Korsberg og Inge Lønning har vært innom, at større aktivitet ute og stort statlig eierskap i et selskap gjør ting komplisert når man skal inn i områder hvor man har regimer som vi ikke alltid liker å forholde oss til. Det er noe av risikoen når vi også vet at ressurser er samlet i mange av disse land. Men det er også noe som vi derfor må være bevisste på, og som vi må ivareta med aktsomhet både som myndigheter og som eiere, og som selskapene også har et særlig ansvar for å håndtere på en best mulig måte. Det jeg på mine mange reiser bruker mest tid på å promotere, er faktisk ikke oljeselskapene, men det er leverandørindustrien, som etter hvert spiller en svært stor rolle ute.

Og også til Øyvind Korsberg: Venezuela er beklageligvis ikke det aller enkleste landet for tiden å prøve å påvirke utviklingen i. Det ser vi også gjennom det oljeselskapene nå er utsatt for, ikke bare de norske, men også mange andre oljeselskaper. Men også overfor Venezuela jobber vi som myndigheter langsiktig for å prøve å bidra til en bedre utvikling.

Jan Tore Sanner (H) [15:41:58]: Det er ganske interessant å følge hvordan næringsministeren forsøker seg på en avledningsmanøver i denne viktige debatten, ved å dra inn begrepet «aktiv næringspolitikk». Jeg synes i og for seg at en av LOs fremste menn, Leif Sande, har beskrevet Regjeringens næringspolitikk på en utmerket må-

te, eller faktisk med sterkere ord enn det jeg ville ha valgt, når han sa at Regjeringen har seks i retorikk, men null i innhold. Jeg synes det var relativt sterkt, jeg ville i hvert fall gitt den en toer.

Ellers registrerer jeg også at Enoksen sier at de konkurransemessige forholdene knyttet til fusjonen er vurdert. Vurdert av hvem? Hvem er det som har vurdert de konkurransemessige forholdene og konkludert med at det ikke er behov for å komme med kompensierende tiltak? Ja, det er åpenbart Regjeringen som har vurdert, og det er Regjeringen som har konkludert, men man var jo da ikke villig til å lytte til konkurransemyndighetene.

Enoksen sier at man har ikke kneblet Konkurransetilsynet. Men det er jo ikke sant. Man valgte ikke å sende det brevet som Konkurransetilsynet til og med hadde tilrettelagt på engelsk, videre til kommisjonen. Man kunne ha valgt å legge til rette for en nasjonal vurdering av konkurranseforholdene på sokkelen gjennom Konkurransetilsynet. Det valgte man ikke å gjøre. Og man skulle selvsagt ha informert Stortinget på vanlig måte. Det valgte man heller ikke å gjøre.

En flertallsregjering kan velge å opptre så arrogant overfor Stortinget, men klokt er det ikke. Jeg vil kanskje si at en flertallsregjering bør være ekstra forsiktig med å opptre så arrogant overfor Stortinget som det man har valgt i denne saken. Fremfor å gå opp på talerstolen og beklage, slik Enoksen ville ha gjort hvis han hadde sittet i en mindretallsregjering, velger han å ydmyke hele Regjeringen. Det Enoksen gjør med sin opptreden, er å ydmyke hele Regjeringen fordi man gjør det klart overfor Stortinget at den arbeidsformen som Enoksen har valgt i denne saken, er en arbeidsform som Regjeringen føler seg komfortabel med. Så jeg tror at både Enoksen og Regjeringen ville ha stått seg på at man beklaget overfor Stortinget at man ikke hadde informert på en skikkelig måte, og så kunne vi diskutere hva denne saken virkelig gjelder, nemlig hvordan vi skal sikre verdiskapingen på sokkelen og velferden for fremtiden.

Presidenten: Øyvind Korsberg har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Øyvind Korsberg (FrP) [15:45:02]: Jeg vil takke statsråden for at han brukte 20 sekunder på å gi meg et svar når det gjelder Venezuela. Men det var i realiteten ikke et svar, for det jeg stilte spørsmål om, var faktisk: Hva har Regjeringen gjort?

Det som har skjedd i Venezuela, har jo ikke skjedd over natta, det har jo vært varslet i lang tid. Jeg er helt enig i at dette med Venezuela er ikke enkelt. Men statsråden sa at man hadde jobbet «langsiktig», og da vil jeg gjerne vite hva som ligger i den langsiktige jobben som er gjort, og hva som er gjort helt konkret når det gjelder spørsmålet om Venezuela. Eller er det slik at man må gå gjennom postlistene i departementet for eventuelt å finne ut hva som har vært gjort eller ikke gjort? Eller er det slik at man unnlater å svare på den type spørsmål i stortingssalen? Jeg får jo da håpe at media kan stille de samme spørsmålene, for når det gjelder å bli oppdatert på det som skjer innen-

for departementet til statsråd Enoksen, må man jo følge med både i Dagens Næringsliv og i andre media. Så jeg vil oppfordre statsråden til å komme opp og være mye mer konkret på hva Regjeringen har gjort for å forsvare norske interesser i Venezuela.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 3425)

Da vil presidenten foreslå at vi ringer inn til votering for å avgjøre om vi skal fortsette med behandlingen av finanskomiteens saker etter behandlingen av sak nr. 3, fra energi- og miljøkomiteen, eller om vi skal utsette – det er mulig – finanskomiteens saker til tirsdag.

– Ingen innvendinger er kommet, og det vil bli ringt til votering.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Presidenten har sammenkalt for å avgjøre om vi skal fortsette behandlingen av de gjenstående sakene, dvs. de sakene der det foreligger en innstilling fra finanskomiteen, eller om vi skal utsette behandlingen av dem. Det blir da aktuelt å behandle dem på tirsdag. Det vil ta minst 2 timer å behandle disse sakene, og det er altså mulig å gjøre det en annen dag.

Presidentens forslag er at vi gjør det siste, altså at vi utsetter sakene nr. 4, 5, 6 og 7 og behandler dem på tirsdag, men at vi behandler sak nr. 3, som ikke vil ta veldig lang tid. Det er jo opp til Stortinget å avgjøre hva man vil gjøre, men det er presidentens forslag.

Ønsker noen ordet? –

Kan presidenten da anta at Stortinget ønsker å utsette sakene nr. 4, 5, 6 og 7, og ferdigbehandle sak nr. 3 nå?

– Det anses enstemmig vedtatt.

Det tar ikke veldig lang tid å debattere sak nr. 3, og det blir votering i sakene nr. 1–3 umiddelbart etter det.

S a k n r . 3

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Vaksdal, Solveig Horne og Ketil Solvik-Olsen om fornyet behandling av vedtatt vern av Åbøvassdraget i Sauda (Innst. S. nr. 236 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:72 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer fra Regjeringen.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Terje Aasland (A) [15:55:08] (ordfører for saken): Jeg viser til Dokument nr. 8:72 og forslaget som der framsettes av forslagsstillerne, hvor de ber Regjeringen ta ini-

tiativ til fornyet behandling av vedtatt vern av Åbødvassdraget i Sauda.

Jeg vil også vise til brev fra Olje- og energidepartementet datert 21. mai 2007, og framheve følgende: Ved konsesjonsbehandlingen av Sauda-utbyggingen i 2003 ble flere vassdrag, bl.a. Åbødvassdraget, tatt ut av det omsøkte prosjektet, bl.a. på grunn av kulturlandskapet i området og vassdragets miljøkvaliteter.

I forbindelse med supplementeringen av verneplanen ble ikke vassdraget gjort til gjenstand for høring, men jeg vil legge til at vassdraget derimot ble omfattende gjennomgått og utredet i forkant av vernespørsmålet. I tillegg til dette har saken vært underlagt vurderinger i flere omganger i etterkant.

På denne bakgrunn finner komiteens flertall, alle med unntak av Fremskrittspartiet, ikke grunnlag for å så tvil om det vedtaket forrige storting fattet, og ser derfor heller ikke noe grunnlag for fornyet behandling. Komiteens innstilling er derfor at forslaget ikke bifalles.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [15:56:44]: Denne saken handler ikke konkret om å være for eller imot vern av Åbødvassdraget i Sauda. Det handler derimot om hvordan sentrale myndigheter behandler lokalsamfunn, og om de demokratiske spillereglene.

Åbødvassdraget ble vernet under arbeidet med supplementeringen av verneplanen, slik saksordføreren var inne på. Det som er spesielt, er at en ikke gjennomførte ordinær saksbehandling. Det innrømmer statsråden i brevet til komiteen, der han skriver at det ikke ble gjort grundig behandling. Det ble ikke tilstrekkelig konsekvensutredet, og berørte parter ble ikke hørt i forkant av vernet.

Flere av disse uttrykker fortsatt frustrasjon over at ingen har villet lytte til deres virkelighetsbeskrivelse. De føler seg altså regelrett overkjørt av storsamfunnet. Selv om hensikten med vernet kanskje var god, er det ikke slik en skal behandle lokalsamfunn – store eller små.

Saken er spesielt aktuell siden vassdraget er godt egnet for småkraftprosjekt. En vet hvordan kraftbalansen er i mange deler av landet. Sauda-området er ikke veldig godt stilt på sikt når en tar med Haugalandområdet.

Flertallet på Stortinget var i realiteten egentlig imot vernet, i hvert fall hvis vi skal tro det de sa ute i media, både fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Arbeiderpartiets Rolf Terje Klungland, som da var i energi- og miljøkomiteen, sa sågar på Stortinget:

«Vi registrerer at regjeringspartiene» – som da var Bondevik II-partiene – «ikke vil gjennomføre en ordinær behandling av vassdragene Vaulo m/Langfossen og Saltåna samt Åbødvassdraget før vernevedtak fattes, men vi tar det til etterretning. Vi har likevel behov for å bemerke at dette er feil, og at enkelte partier i denne sammenheng må ha samvittighetskvaler i forhold til prinsippet om lokaldemokrati og lokal medvirkning.»

Dette med samvittighetskvaler må jo også gjelde både Senterpartiet og Arbeiderpartiet, som altså stemte for det vernet, til tross for at de jo så at prosessen her var fullstendig galimatias.

Nå har Senterpartiet og Arbeiderpartiet sjansen til å lette sin dårlige samvittighet og kvitte seg med problemstillingen. Da er det veldig trist å konstatere at Arbeiderpartiet og Senterpartiet her bare legger saken i en skuff, glemmer gamle synder og går videre i håp om at folk ikke skal huske det. Men folk husker slike ting, fordi de tror – de har i hvert fall stolt på det så langt – at når Stortinget vedtar demokratiske spilleregler, skal de også følges. Det er veldig trist å registrere at det ikke skjer i denne saken.

Dermed tar jeg opp forslaget fra Fremskrittspartiet.

Presidenten: Representanten Ketil Solvik-Olsen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [15:59:56]: Eg har ikkje tenkt å bidra til noka ytterlegare forlenging av debatten i Stortinget denne fredags ettermiddagen. Men eg føler behov for å knyta nokre merknader til både Framstegspartiet si framstilling og komiteen si behandling av denne saka.

Det er Stortinget som gjer endelege vedtak om vern av vassdrag. Ulike omsyn tilseier at det skal vera tungt å ta opp igjen ei vernesak. Når Framstegspartiet gjer det i dag, kan mykje seiast i tilknytning til det. Når det gjeld framstillinga deira av saka, meiner eg det er korrekt at Åbødvassdraget og dei utgreiingane som vart føretekte der, galdt spørsmål om utbygging meir enn spørsmål om vern. Difor vart f.eks. desse 18 grunneigarane som hadde søkt om bokstaveleg talt å låna vatnet i eit juv som ingen ser, for deretter å la det gå ut i Sauda sentrum, ikkje meir høyrde enn søknaden deira, som låg inne, vart behandla. Difor er det òg slik at Sauda kommune heller ikkje vart høyrd i forhold til vern. Dei uttalte seg om utbygging.

Det er mitt ynske for ettertida at både kommunar og grunneigarar skal verta høyrde på ein annan og betre måte enn det som var tilfellet då Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre i si tid behandla denne saka.

No er dei store vassdragsutbyggingane si tid forbi. Det er likevel slik at spørsmålet om småkraftverk har vorte meir aktuelt i mange elvar. Det er òg slik at det går føre seg mange diskusjonar lokalt i forholdet mellom grunneigarar og kommunar og lokalsamfunn kontra storsamfunn.

Eg har ikkje noko anna forslag å fremja. Eg kjem til å støtta tilrådinga frå komiteen. Men eg synest dette er ei påminning om at vi må vera mykje meir nøye i handteringa av ulike saker. Og eg synest faktisk at komiteen i si handtering av denne saka kanskje kunne ha skrive litt meir om kva type utgreiing som her vart føreteken, slik at ikkje desse grunneigarane for ettertida, ei heller Sauda kommune, sit igjen med det inntrykket at dei ikkje vart høyrde. Det er sagt i brev frå statsråden, og det er følgt opp frå komiteen, at det vart føreteke ulike utgreiingar og avklaringar i forkant. Men det er eit faktum at det ikkje var vern Sauda kommune uttalte seg om.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se side 3426)

Etter at det var ringt til votering, uttalte **presidenten**: Stortinget skal nå votere i sakene nr. 2 og 3.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram 13 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–11, fra Ketil Solvik-Olsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslag nr. 12, fra Ketil Solvik-Olsen på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslag nr. 13, fra Børge Brende på vegne av Høyre
Det blir anledning til stemmeforklaring.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [16:12:27]: På bakgrunn av statsrådens to siste innlegg gjøres forslagene nr. 8–10 om til oversendelsesforslag.

Presidenten: Forslagene nr. 8–10, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, er dermed omgjort til oversendelsesforslag.

Forslag nr. 8 lyder i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen i vårsesjonen 2008 å legge frem en stortingsmelding om hvordan fusjonen er gjennomført.»

Forslag nr. 9, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, lyder i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å fremme en stortingsmelding om petroleumspolitikken.»

Forslag nr. 10, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, lyder i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å fremlegge en sak med en evaluering av situasjonen innen leverandøriindustrien og petroleumsforskning i statsbudsjettet for 2009.»

Presidenten foreslår at forslagene oversendes Regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Det voteres over forslag nr. 13, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen redusere det statlige eierskapet i StatoilHydro til en eierandel på 51 pst.»

Presidenten har forstått at Fremskrittspartiet ønsker å stemme for forslaget subsidiært.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre ble med 67 mot 34 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.13.06)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 12, fra Fremskrittspartiet og Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen åpne mer attraktive områder for leteboring, slik at man stimulerer flere selskaper til å konkurrere om letearealer på norsk sokkel.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 67 mot 34 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.13.21)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 2–7 og 11, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen bruke petroleumsløven til å stille krav i forbindelse med fusjonen, som medfører at den sterke markedsposisjonen det samlede selskapet StatoilHydro vil få på sokkelen gjennom 80 pst. operatørskap for produserende felt, reduseres. Regjeringen bes også stille krav om at det samlede selskapets markedsposisjon for felt under utbygging eller i sen planleggingsfase, samt letelisenser, reduseres.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at de mest aktive nummer to-selskapene må få større tildeling av leteareal.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at det statlige forvaltningsselskapet Petoro styrkes og kan finansiere sin aktivitet over SDØE-regnskapet innenfor nærmere gitte rammer, og slik får større ressurser til å følge opp sine andeler i de store feltene. Regjeringen bes tilsvarende om å styrke Oljedirektoratet.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen stille krav om at StatoilHydro medvirker til at de nye operatørene får en tilstrekkelig eierandel ved at det også overdras passende eierandeler i felt og lisenser innen en fastsatt tidsfrist.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utøve sitt eierskap slik at det fremmer konkurranse og mangfold både på norsk sokkel og i det norske samfunnet som helhet.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at ved fremtidig konsesjonstildeling skal det ved like kvalifikasjoner legges særlig vekt på spredning av operatørsvar.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede hvordan Petroleumstilsynet og tilsynsoppgavene best kan ivaretas når petroleumaktiviteten øker i de nordlige havområdene, enten ved opprettelse av et avdelingskontor i Harstad eller på annen måte.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 55 mot 46 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.13.42)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget finner det sterkt kritikkverdig at Regjeringen ikke informerte Stortinget om Konkurransetilsynets behandling av Statoil/Hydro-saken.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 55 mot 46 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.14.04)

Komiteen hadde innstilt:

I

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet får fullmakt til på generalforsamlingen i Norsk Hydro ASA å stemme for styrets forslag om utskillelse av petroleumsvirksomheten som ledd i sammenslåing av Norsk Hydro ASAs petroleumsvirksomhet med Statoil ASA på i hovedsak de vilkår som det er redegjort for i St.prp. nr. 60 (2006-2007).

II

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet får fullmakt til på generalforsamlingen i Statoil ASA å stemme for styrets forslag om sammenslåing av Statoil ASA og Norsk Hydro ASAs petroleumsvirksomhet på i hovedsak de vilkår som det er redegjort for i St.prp. nr. 60 (2006-2007).

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

III

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet kan kjøpe aksjer i det sammenslåtte selskapet slik at statens eierandel over tid økes til 67 pst.

IV

Olje- og energidepartementet gis fullmakt til å utgiftsføre kjøp av aksjer i det sammenslåtte selskapet uten be-

vilgning under kap. 1811 StatoilHydro ASA, post 96 Ak-sjekjøp, i bevilgningsregnskapet for 2007.

Presidenten: Presidenten antar at Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 59 mot 42 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 16.14.38)

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten har Ketil Solvik-Olsen satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til fornyet behandling av det vedtatte vern av Åbødalsvassdraget i Sauda, og sikre at grunnleggende demokratiske forvaltningsprinsipper blir lagt til grunn, slik at alle berørte parter blir hørt før endelig vedtak fattes.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:72 (2006-2007) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Vaksdal, Solveig Horne og Ketil Solvik-Olsen om fornyet behandling av vedtatt vern av Åbødalsvassdraget i Sauda – bifalles ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 78 mot 22 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 16.15.21)

S a k n r . 8

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 16.17.